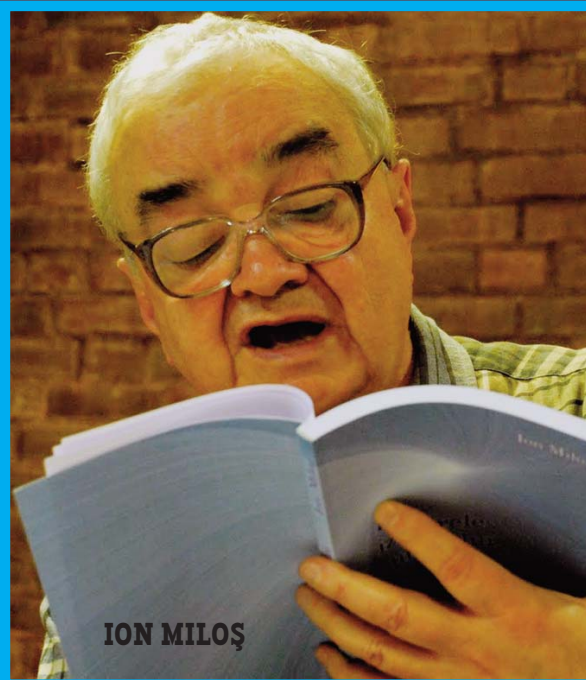

FEREASTRA

REVISTĂ EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „AGATHA GRIGORESCU BACOVIA” - MIZIL

ANUL XIII - NR. 101, MARTIE 2016

EDITORIAL

*Emil Proșcan***DIN DRAGOSTE
PENTRU
DRAGOSTE**

S-a bătut multă „monedă” pe egalitatea dintre bărbat și femeie, un principiu promovat chiar de sexul frumos. S-au folosit argumente fel de fel, s-au invocat inteligența, utilitatea, perseverența, priceperea, implicarea și mai ales consecventul efort depus zi de zi în treburile casnice.

Din punctul de vedere al majorității bărbaților, eventuala superioritate a femeii (pentru că trebuie să specific că această dispută nu vizează doar egalitatea, ci chiar depășirea în multe privinți a „standardelor” de calitate ce ne caracterizează) nu deranjează câtuși de puțin. Cu toată sinceritatea vă spunem că ne dorim să fiți, dragele noastre, din cât mai multe puncte de vedere superioare! Și asta nu pentru că noi ne-am dori să stăm tolăniți într-un fotoliu citind ziarul sau urmărind un meci de fotbal, lângă o cafea și un pahar în care să zornăie niște cuburi de gheață, în timp ce voi spargeți lemne, faceți cumpărături ori vă spetiți cu alte treburi. Nu! Ne-am dori să aveți satisfacția de a vă simți utile, pricepute, puternice...

Sunteți făcute pentru a fi frumoase, plăcute, sensibile! Cu cât aveți mai multe calități, cu atât avem mai multe motive de a vă îndrăgi, de a vă iubi. Nu ne simțim umiliți de calitățile voastre ci, dimpotrivă, suntem mândri de ele! Sunt nenumărate exemple în care femeile fac munci de excepție, în care se implică cu devotament, abnegație, profesionalism în diferite domenii. Fiecare dintre noi a întâlnit o femeie medic, inginer, pilot, artist, cercetător, profesor, ori stăpânind aproape de perfecțiune diverse alte îndeletniciri. Dincolo de tot ce este la vedere, deasupra tuturor calităților pe care o femeie le are, le exersează și le desăvârșește, se află una unică: postura de mamă!

Devenind mamă, femeia dobândește toate virtuțile ce dau definiția vieții. Nașterea este un mister, și dincolo de neantul ce ar putea-o desluși există Dumnezeu! Deci între Cer și Pământ există femeia în postura ei dumnezeiască de mamă! Nu sunt cuvinte mari, exagerări, dimpotrivă! Femeia mamă are nimbul mamei universale, Maica Domnului, în fața căreia îngenunchem în rugăciune în momentele noastre grele. Mama este izvorul de dragoste și iubire pe

Pământ! Prin naștere mama se leagă pentru totdeauna în dragoste cu ceea ce a zămislit! Neconștientizat, fără limită, până la sacrificiu total!

Conștientizând aceste calități ale femeii, ne motivăm recunoștința, stima, dragostea. Mare parte din puterea sentimentelor ce le nutrim, sunt în fapt reacții la adevărurile pe care suntem obligați să le descoperim în fiecare zi în purtările femeii de lângă noi!

Acum trăim cu toții splendoarea frumuseții acestei primăveri având multe trăsături comune cu toate femeile lumii! Cu siguranță acest anotimp al gingășiei, al frumuseții, al ninsorilor cu flori și miresme, este cadoul dumnezeiesc pe care Pământul îl primește prin ele.

Ne alăturăm *gândurilor* de mulțumire și respect ale întregii naturi și, ca într-o spovedanie, în ciuda aparențelor de peste an, vă destăinuim, cu totală sinceritate, că sunteți cele mai importante și dragi ființe de pe pământ! Suntem conștienți că nu de puține ori profităm de toleranța, înțelegerea și bunătatea pe care simțim că le aveți, și ne permitem anumite mofturi, tabieturi, apucături precum pescuitul, fotbalul, întâlnirile cu „băieții” sau cititul ziarului. Știm că asta „se întâmplă” mai ales când sunteți ocupate cu curățenia sau cu diverse treburi gospodărești și din dorința de a nu vă „deranja” vă lăsăm să vă exercitați în liniște „micile plăceri”. Dar și pentru asta vă iubim și vă respectăm. Dincolo de glumă, astfel de întâmplări se produc și ele ascund aceleași sentimente de iubire ce le nutriți pentru bărbatul de lângă voi.

Sunt nenumărate motive pentru care nu ne putem imagina viața fără existența femeii. Recunoaștem că ne place să fim menajați, îngrijiți, răsfățați, dar trebuie să aflați că fără „complicitatea” voastră nu ne-am putea permite multe din „apucăturile” amintite. Ne întindem cât ni se permite! Și apropo de „egalitatea” pentru care militați (și nu ne deranjează că o faceți, cel mult ne amuză) trebuie să știți că Dumnezeu ne-a făcut mai puternici pentru a vă apăra, proteja și a vă simți lângă noi în siguranță! Să ne iertați, așadar, precum Maica noastră din ceruri o face, să ne înțelegeți, să ne iubiți!

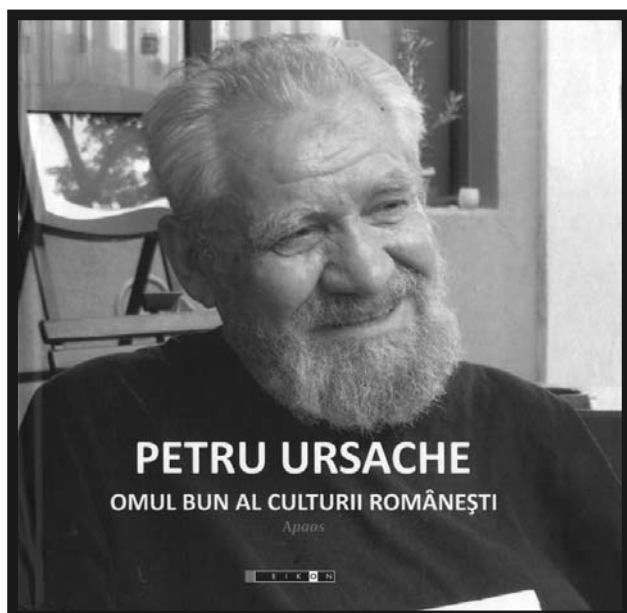
Visăm să trăim în lumina dragostei pe care ne-o dăruieți în fiecare zi! Să împărțim împreună cu liniște, sănătate, zâmbet zilele ce le avem de trăit!

La mulți ani Femeie!

„Cuvântul e moartea morții”

Petru Ursache – omul bun al culturii românești

Apărut recent la Editure EIKON, volumul **Petru Ursache – omul bun al culturii românești**, este mult mai mult decât o carte sau un album memorial: un cenotaf ridicat cu truda iubirii și adevărului, la granița eternității, un mod de a privi în amintire cerul albastru din ochii Domnului Profesor, care – la fel precum cuvintele sale – ne apără de zădărnice. În fond, omul are de partea sa unicitatea, care se poate sustrage timpului. Disperarea de a fi transparentă, în această perspectivă, din câteva admirabile versuri ale Anei Blandiana: „Privesc cu disperare/ și mi-e căinește milă/ de universul fără apărare/ ce va pieri în ochiul meu închis.” (Ochiul închis)

Textul de început al cărții, **Dalbul de pribeag**, este o mărturie a primelor clipe de atroce singurătate trăite de scriitoarea Magda Ursache, la pierderea soțului:

„De data asta «dalbul de pribeag» e blândul și bunul meu Petru. În riturile de trecere, așa este numit cel trecut dincolo. (...) Deci «dalbul de pribeag» nu bântuie, ci vine. Vine să dea grâu la porumbei, să atingă cu buzele un pahar cu apa casei, o felie de pâine proaspătă, să miroasă un fir de busuioc... Le găsește pe glaful lat al ferestrei, unde și-a scris ultima carte. În picioare, vertical.” (...)

Între *atunci* și *acum* diferențele se estom-

pează, pe fundalul unui cotidian mereu cenușiu și parcă imuabil:

„Inima i s-a înegrit în anii din urmă. După ce Securitatea i-a respins aproximativ zece dosare pentru lectorate, visa restabilirea normalității în postsozialism. Și ce s-a ales din visul ăsta dacă agenții de bolșevizare și fiii lor au ajuns la conducerea țării?” (...)

„Ce feroce e acest 2013! Ghilotină. Mi-a luat atâția prieteni. Petru s-a dus la zi însemnată în calendar, după *Schimbarea la față*. Schimbarea la față a vieții mele. Văd pe satradă o bătrână sprijinind cu greu un bătrân firav, paralizat pe stânga. Îi invidiez. Aș fi preferat să-l duc acasă oricum. Sisif a învățat să-și iubească nefericirea. Era fericit sub bolovanul său.” (...)

„La picioare, s-o ia cu el în Marea Trecere, i-am pus lui Petru cealaltă antologie a noastră din Mircea Eliade, *Arta de a muri*, Eikon 2006. Decupez din prefața lui: «Știința morții, adică modalitatea de a muri *frumos*, ca în artă, a deprins-o omenirea după lungi experiențe costisitoare. Se spune: cine se teme foarte urât, dar cine a înțeles puterea lui Thanatos și modul cum poate fi întâmpinat cu bărbăție, foarte *frumos*»”

Dincolo de lacrimi sunt oamenii care l-au cunoscut și apreciat pe etnologul și esteticianul ieșean, cei care au înțeles că lupta lui nebună cu „morile de vânt” este esențială pentru ce va fi să fie, dacă va (mai) fi, acest popor:

„Atrocitatea imaginarului carceral reconstituit de Petru Ursache întrece limitele oribilului. «Ne îndoim, vorba poetului, că așa oameni într-o adevăr au stat». De fapt nici n-au fost oameni, ci rebuturi, erori ale naturii care vegheau și punctau cu torturi inimaginabile drumul spre Golgota al celor drepti. Cu noua carte a lui Petru Ursache (**Istorie, genocid, etnocid** – n.n.) ne întoarcem la scenele îngrozitoare din picturile flamande consacrate zdrobirii, anihilării omenescului. Ne întoarcem la geografia Infernului. Citim și ne îngrozim!”, scria **Ioan Adam** (*Arhivele Golgotei*, în **Litere**, XII, 5 (134), mai 2011).

Citite prin oceanul întors al depărtării, asemenea mărturii definesc o conștiință, așa cum puține altele vor fi existat în cultura românească, la a-

cest început de secol XXI:

„Multe și importante lucruri, pe care ar fi trebuit să le am în comun cu profesorul Petru Ursache, sunt cele amânate. Și le amânăm pentru că, spunem noi, avem timp. Ne întâlneam sporadic, vorbeam pe întrecutele, enunțam câte ceva despre proiectele pe care le aveam în față. Apoi ne despărțeam cu promisiunea unei reîntâlniri la care să avem timp să vorbim «pe săturatele». Cu Petru și Magda Ursache, evident. Pentru că erau, de fiecare dată, «una». Rar mi-a fost dat să văd atâta armonie intelectuală între doi oameni. «Bătrânul și Magda», îi alintau prietenii. Dar și neprietenii spuneau la fel. Căci vorba academicianului Valeriu Cotea: «Pe Magda și Petru Ursache ori îi iubești cu patimă, fără rest, ori îi respingi cu teamă, tot fără rest. Ei nu cultivă relații călduțe, sunt oameni care ard fără cenușă». (...) Într-o Academie adevărată – nu (*intr-*)un surogat postcomunist! – profesorul ar fi avut un loc privilegiat. Îl recomandau opera, statura intelectuală, risipirea în semeni. Nu cred că el și-a dorit vreodată să fie academician, dar o Academie adevărată (*principii, reguli, morală*) ar fi vrut să aibă între membri săi un asemenea intelectual. Într-o discuție cu Profesorul, am fost amândoi de acord că Academia Română pare să fie o conservă cu conținut expirat. Nici nu o arunci, că s-ar putea să-ți țină de foame la nevoie, dar nici nu o consumi, că nu ai chef să te intoxici cu ceea ce conține.”

(**Adrian Alui Gheorghe, Convorbiri literare**, nr. 8, august 2013)

Desprinse dintr-un timp care „nu a mai avut răbdare”, intervențiile doamnei Magda Ursache sunt așteptări în infernul prin care coboară Orfeu, pentru a salva ființa ca esență a memoriei: „Durerea mă asurzește nu știu cum, ca să revină tot mai puternică. Exact cât îți spui că ai mai scăpat, urmează cumplita înțelegere că nu mai vine, că Petru nu mai vine de nicăieri. Nici la unu și jumătate, nici la șase, nici la opt seara...”; „Nu știu cum o fi în altă parte, dar pe pământ nu-i bine de când s-a dus, de când nu mai trăiește. A ieșit din el, murind, suferința și a intrat în mine toată. Vers de Nichita Stănescu: «Dacă timpul ar avea frunze,/ ce toamnă!»”

(**Magda Ursache** – Iași, octombrie 2013);

„Când mă uit la cer, știu că-n albastrimea infinită sunt și ochii lui de zorea. Vom intra în altă poveste? Dumnezeu o să ne adune la loc bucățile trupului muritor de pe unde or fi: țărâna, cerul, frunza și o să le lipească la loc cu apă vie, ca-n basm?”

(**Magda Ursache** – 15 mai 2014);

„A opta carte din *Seria Etno* (am făcut ce i-am promis: am lansat cele 6 volume din *Seria Etno*: **Etnosofia, Etnoestetica, Etnofrumosul sau Ca-**

zul Mărie, Moartea formei, Gastrosafia sau Bucătăria vie; a șaptea, **Dosarul mitologic al Mioriței**, vorba lui Nicolae Gheran, încurajându-mă: „mult a fost, destul a rămas”, e pe drumul spre tipar). A opta, așadar, nevăzută de autor și adăugită de mine, va apărea sub un moto din N. Iorga: «Istoricul e un bătrân prin excelență al nației sale; dacă nu-l întreabă nimeni, el e dator să vorbească»

Petru Ursache a vorbit. A avut, *are* un cuvânt de spus

(**Magda Ursache** – Iași, decembrie 2014)

Ne „îngrijorăm”, mereu și prea formal, de inadecvarea elitelor românești la social, de „lașitatea” sau confotabila lor indiferență. Dar, iată, atunci când e vorba de lupte ce stau sub semnul generozității, de restituirea valorilor fundamentale ale sufletului românesc, intelectualii autentici nu stau, aproape niciodată, cu capul plecat. Despre un astfel de intelectual depun mărturie cărțile eminentului Profesor Petru Ursache:

„*Tratatul (Mic tratat de estetică teologică* – Ed. Eikon, Cluj-Napoca 2009 n.n.) se încheie cu un capitol destinat *experienței extatice*. Liturgia «se prezintă ca o dramă existențială de un tip special, destinată să ne dezvăluie posibila devenire a ființei comunitare a omului întru dumnezeire» (p. 296). Liturgia se desfășoară într-un lăcaș sfânt, într-un timp sacru, având loc jertfa euharistică și împărtășirea credincioșilor, care se pregătesc pentru *Împărăție*.

Petru Ursache scrie o carte substanțială, estetică și teologală, în care, într-o alcătuire structurată, rafinată, fixează reperele esențiale ale unei necesare estetice teologice. La sfârșitul muncii sale, ne așteaptă și răsplata unui surăs plin de înțelepciune și mărinimie”

(**Paul Aretzu, Viața Românească**, nr. 5 – 6, mai – iunie 2010)

„Născut și crescut la țară, ca un adevărat *aristos*, cum denumise Duiliu Zamfîreu țăranul român, Petru Ursache s-a deprins să înțeleagă poveștile foșnitoare ale frunzelor de nuc, proorociriile cucului, primăvara, jocurile tainice ale focului din vatra casei.(...) Parafazându-l pe Hölderlin, putem spune că Petru Ursache a învățat de la țăranul român deprinderea de «a locui în chip frumos pe acest pământ», în echilibru cu cerul și lumea, adică în armonie sau pe potriva inimii sale și a firii lucrurilor. Nu întâmplător, așadar, preocupările estetice ale etnologului Ursache s-au legat de încercarea de a elabora o teorie a valorilor (adevăr, bine, frumos, credință) bazată pe cultura orală, considerată cu nimic

mai prejos decât literatura cultă”

(**Silvia Chițimia** – *Petru Ursache și viziunea frumosului, România literară*, nr. 4 -6, 20 – 26 noiembrie 2002)

„Plecat dintre noi în plină forță creatoare, etnologul, esteticianul, folcloristul, filosoful culturii, istoricul și criticul literar Petru Ursache, prestigiosul universitar ieșean, ne-a lăsat o operă bogată, de înaltă ținută științifică, remarcabilă nu doar prin erudiție și profunzime, dar și prin apărarea valorilor naționale, într-o vreme când neointernaționalistii simulează că s-au deplasat de la stânga la dreapta, solidarizându-se însă stângist cu promotorii *legendei negre* românești, ca «iluminați» de vișă nobilă. Recent, doamna Magda Ursache ne-a oferit bucuria unei reeditări a cărții din 2006, **Antropologia, o știință neocolonială** (Editura EIKON, Cluj-Napoca, 2014), ediție revăzută de autor. În *Cuvânt înainte*, Petru Ursache atrage atenția: «Nu mi-am dorit un asemenea titlu pe vreo carte. Nu puteam să-mi imaginez, cu ani în urmă, când începeau să mă preocupe problemele de folcloristică, de etnologie, de filozofia culturii, că antropologia, materie strict descriptivă la origine și restrânsă ca domeniu (cu *antropos* la bază, în rădăcină și în tulpină), ar fi în stare să detroneze toate științele umanului, de la paleografie la muzicologie, de la medicină la estetică; să le acapareze teritoriile, în fond bine delimitate și inconfundabile, pentru a prelua comanda în chip dictatorial, îndepărtându-le la grămadă, într-o direcție de neînțeles.» (p. 5) ...

(**Theodor Codreanu** – *Antropologia colonială în epoca globalizării; Convorbiri literare*, nr. 1 – 2, ianuarie, februarie 2015)

„Pe patul de spital, se străduia să mai țină condeiul în mână. Iată câteva rânduri ale sale, din **Miorița**: «Problematika morții face și ea parte din seria aventurilor gândirii. De multă vreme a fost transferată în laboratorul prelucrărilor ficționale, nefiind posibilă nici abordarea pe calea experimentului pur științific, nici a speculațiilor filozofice de tip pozitivist. Aceste mari probleme, sortite să rămână încă deschise pentru multe generații, sunt și ele construcții epocale...». Acum, bunul Petru Ursache a intrat în marea taină. Pe tărâmul ei – cum s-ar putea altminteri? – ne urmărește cu mizericordie și ne așteaptă.”

(**Gheorghe Grigurcu** – *Un cărturar, un caracter, Convorbiri literare*, nr. 8, august 2013)

„Petru Ursache (...) a fost, și rostesc cu tristețe acest fatidic perfect compus, de o hărnicie neobișnuită, cum mai rar se întâmplă în vremurile noastre dinamice, cu atâtea iluzii și amăgiri captivante. Prea suntem acaparați de empirie și rudimentar ca să ne rămână timp suficient și pentru o im-

plicare sporitoare în problemele adânci ale rostului nostru în lume.

Cu Petru Ursache este altceva. Adaptase o manieră proprie de a-și trăi viața cultural și n-ar fi consimțit în ruptul capului o despărțire de spațiul bibliotecii (...) Acoperea o suprafață culturală impresionantă și circula cu o abilitate așa de fastuoasă printre doctrine, cărți și idei, că trecea, pentru multă lume, drept un reper, un îndreptar și o călăuză cu toate datele, vorba lui Patapievic, la vedere, la purtător”

(**Ionel Necula** – *Petru Ursache - un polihistor sagace și laborios, Pro-Saeculum*, nr. 1 – 2, 15 ian. – 1 martie 2015)

„De ce Petru Ursache se oprește îndelung asupra a două destine culturale dramatice? Este vorba de Mircea Eliade și de excomunicatul Paul Goma. Nu cumva pentru că se identifică în bună măsură cu destinul acestora, care este în același timp și destinul neamului său? Oare întâmplarea atrage atenția posibilului cititor asupra recuperării adevărului cultural și istoric pe care își propune să-l releve? Și cum o putea face mai expresiv decât prin întoarcerea spre matricea culturală a poporului cu care se identifică până la simbioză? **Etnosofia!**”

(**Cornel Nistea** – *O fenomenologie a spiritualității populare românești, Discobolul*, nr. 205 - 207, ian. - febr. - mart. 2015)

„După plecare, ne-au rămas cărțile în care s-a zidit. În care și-a pecetluit viața de cărturar. Adică o viață împodobită cu valori și cu hopuri, nescutită de maceranta invidie și puzderia de adversități coclite”

(**Adrian Dinu Rachieru** – *Un spartan, Actualitatea literară*, nr. 37, martie 2014)

Haita de gânduri se aude dincolo de zdurile *turnului de fildeș*. De unde vin nu se știe, poate din trecutul care se cere rețrăit sau - de ce nu? - dintr-un viitor ce improvizează realitatea irealității, în jurnalul doamnei Magda Ursache:

„«Stai mai drept, nu te cocoșa, îi spuneam, ca să nu pari bătrân». Râdea: «Dar sunt». Și mi-a replicat cu un vers găsit la baladeurul Horia Bădescu: «Inima lui e o carte bătrână» (...) Îi ofer săptămânile, lunile, anotimpurile, poate și anii mei, să-i scot cărțile, să le salvez, să nu fie înghițit prea repede de uitare. Nu-i un sacrificiu deloc, e un dar din inimă. (...) Viața după viață e de netrăit. Nimic nu mai aduce măcar cu viața dinainte. A intrat hoata asta de moarte pe fereastră și mi-a luat tot. El era bradul casei, colinda de ajun... «Colindă nu-i mai multă...»

(**Magda Ursache**, decembrie 2013)

„Mă așez pe băncuța de lângă mormânt, să-i

țin sufletul în palme. Parcă-l aud pe Petru: «Mai stai». Mai stau, dragul meu, unde să mă duc?

(*Magda Ursache* – ianuarie 2014)

Sunt, cum scrie *Elena Cojocar*, în **România literară**: „Două ființe într-un singur suflet, împărțind aceeași iubire, aceeași tandrețe, aceeași privire jucăușă asupra lumii, același zâmbet, un dialog permanent în care cuvintele deveneau uneori, după atâtea decenii, de prisos. Două ființe pierzându-se într-atât una în alta încât n-aveau cum decât să se regăsească mai întregi.”

Vocile prietenilor, siderate după neașteptata trecere a Domnului Profesor Petru Ursache, se pierd în murmurări care nu pot cuprinde izvoarele adâncurilor:

„Când, în 1976, Magdei Ursache i-a fost desfăcut contractul de muncă la reviste ieșene Cronica, în urma unei greșeli de tipar pentru care n-a fost vinovată, Petru Ursache și-a consolat soția spunându-i că măsura, profund nedreaptă, a fost, totuși, spre binele ei: a fost scutită, astfel, să fie schilodită moral, să scrie editoriale conjuncturale, să promoveze scribălăi”

(*Ioan Datcu* – Petru Ursache. *Schiță biospirituală*, **Pro – Saeculum**, nr. 7 – 8, 15 oct. – 1 dec. 2014)

„De acolo de unde este acum, sper ca domnul Profesor Petru Ursache să nu vadă modul abject prin care rezistența culturală din spațiul concentraționar comunist este terfelită; sper să nu sufle vreun vânt pe acolo, care să răscolească miile de pagini obținute prin copy-paste și transformate în cărți de penali noștri, foști miniștri, foști deputați, foști sena-

tori, foști – și actuali – oameni de afaceri, toți «anticomuniști», postcomuniști, dar tributari aceșlorășii practici, acelorași sisteme de prostit și exploatat mulțimea.”

(*Valeria Manta Tăicuțu* – 28 octombrie 2015)

„Plecat prea repede și în mod neașteptat dintre noi, la o vârstă când puterea lui creatoare ajunsesese la maximum și când mulțimea ideilor și a temelor pe care voia să le trateze îl asediau din toate părțile, profesorul ieșean Petru Ursache ne-a oferit până în ultima clipă un exemplu strălucit de dăruire intelectuală și maturitate artistică pe care ideea sa vastă și policromă se manifestă cu o forță eruptivă plină de grație, culoare și erudiție spectaculară.”

(*Mircea Popa* – Petru Ursache, *Etnoestetica*, **Astra Clujeană**, anul X, nr. 1 – 2, 2014)

„În aprilie ai venit la **Convorbiri literare** cu o geantă plină de cărți gata pregătite cu dedicații, cărți pe care le-am dus cu mine la Cotnari, mai departe cu mașina la Cluj și cu avionul acasă, la Boppard pe Rin, lângă acea Loreley despre a cărei legendă îți plăcea atât de mult să auzi și să-ți reciti traducerea mea din Heine,

Era o căldură insuportabilă, dragă prietene, eu mă topeam acolo în fața teatrului, pe tine însă nu te tulbura nimic. Îmi povesteai de *Miorița*, de variantele ei, de răspândiri... și, și, și!

De ce n-ai spus atunci că în curând ai intenția de a ne lăsa săraci, mult mai săraci și că: «Vântul, când a bate,/ Prin ele-a răzbate/ Și-oile s-or strânge,/ pe „Tine Te-or plânge”/ Cu lacrimi de sânge! (?)”

(*Christian W. Schenk* – *Știți ce am visat când m-am culcat?*, **Convorbiri literare**, nr. 8, 2013)

„El a plecat – scria *Ana Cojan Ursachi*. Ea a rămas. Dar se sprijină și azi, cu fruntea, cu palmele, cu gândul, tot de piatra lui, de piatra tombală din cimitirul Eternității, lângă crucea lui veche de piatră. Acolo acum e tăcere. Lângă mormântul de piatră, o stană de piatră.”

Iar *Piatra* șoptește: „Cred că el a «semănat» (Corinteni) și eu acum «ud» cu lacrimi. Ar întinde mâna stângă spre mine, mi-ar atinge obrazul, mi-ar culege ceva de acolo și s-ar uita mirat pe arătător: «Ce-s astea, Magda, lacrimi?»”

(*Magda Ursache* - 7 septembrie 2014)

Lucian Mănăilescu

POETUL LUNII IANUARIE

Daniel Bratu

puțu' sec

se întind
leii deșertului pe cabina de GAZ
duduie câmpul se termină
unde mergem întreabă șoferul
femeia se usucă între geamuri și tace
oftând

satul se strânge în urmă... înainte zice bătrânul
era numai drumul
acum sunt palate goale din margine
în margine
se moare devreme
și nu mai e loc

mânzul din spate râde fix are zăbală de muște
verzi ca porumbul

de la copiii ploii la ciulini muribunzi
crapă-n silozuri belșugul
vopselei de frunze

când plânge femeia
caii albi nechează sub grajd

dor de muntele alb

de-acuma nu mai scriu
doar zbor deasupra poemelor
sunt aeroplanul de hârtie care se sfârșește aici
unde litera ta e dusă de vânt peste a mea
unde secunde se rup în două
și ghici

o-ul mirării se transformă întotdeauna în vid

c-ul primește o sponsorizare în plină burtă
i-ul acesta dă din toate zebrele spre rata
de la ora doi-zece
i-ul celălalt e un tanc împiedicat în șenile

ocii ciornâie cânt de câteva zile
și de câteva nopți noaptea nu trece

velerim doamne îți dau scaune de mătase
îți dau primul tunel prin primul meu castel de nisip
îți fac podul când îmi crește o salcie din mână și țip
tablele s-au făcut șase-șase...

intelectual până la măduvă îmi pun gâtul
pe șina spinării
într-o lentilă prin mine retrovizoare
nu în brazdă nu în lan de cicoare
nu ca Ovidiu la marginea mării

iubito
suntem sus doar noi doi eu getul tu geta
și acum nici nu contează că zburând mai înalt
ne vom îmbrățișa mai târziu din asfalt în asfalt
sau pe oriunde vei rămâne
pe muntele alb
desenată cu creta

I-am dat dreptate...

sonet fără cusur

„Cusurul tău”, mi-a spus un bun amic,
„e metaforizarea ta bigotă,
că te citesc și nu-nțeleg nimic,
apoi te-ascult și nu pricep o iotă.

Îmi e cam greu, dar trebuie să-ți zic,
așa suceală searbădă denotă
că vrei să îți ascunzi talentul mic
pe sub o fistichie redingotă,

că ai piciorul metric de pitic
băgat într-o teribilă ciubotă,
că miști ca baiadera din buric,
da' ești cam surd și n-auzi nici o notă...”

Dreptate-avea... I-am dat, cât am putut,
până-a ajuns de nerecunoscut...

Alzheimer

sonet de neuitat

Am început să uit, să pierd din minte,
ca dintr-o pungă veche, prin spărtură,
nume de țânc și chiar de barbă sură,
ce javră e sau nu e președinte,

în care anotimp avem căldură
și-n care vin zăpezi să ne alinte,

cine mi-a pus o lume înaintea,
ce prost mi-a dat cu primul pumn în gură,

când am ajuns bărbat, prin care școală
am mai trecut, la ce întâi bairam
m-am îmbătat ca oaia provensală,

când m-am născut, când te-ai născut, când ne-am.
Deci, asta e, iubito... doar o boală
și cine ești, mă iartă, habar n-am...

Toamna pe uliță

bohemians șansonet

Prin Praga dorm roșcatele-nvelite
de frunze arămite sub un bec,
degeaba doarme și soldatul (Svejk)
iar generalii-s duși, ca niște vite.

E adormit și vântul - un ciumech
ce-adulmecă, pe undele vrăjite
de Vltava, sirenele cu plite
în loc de cozi și cu miros de chech.

Nimic nu mișcă. Praf de catifele
se-așterne blând pe burgul scăpătat
și peste toți bohemii. Doar, rebele

clopotnițe din Mála Strana bat
din când în când, vestind printre stradele
că sânul toamnei s-a puțin lăsat.

Irina Loghin era nimic

n-am cunoscut pe nimeni
să cânte mai frumos decât mătușa mea de departe
la sfârșit de masă bogată
cu salamul de soia în valuri și creveți vietnamezi

de se umpleau paharele până la înălțimea ochilor mei
printre bărbații cântători de romanțe
se făcea așa

ca un vid suflat dinspre cosmos
când se așeza pe scaun minunea
mureau toți pe spate scaunul spunea mulțumesc
și înviau și mai mulți
cu sentimentele înălțate
televizorul se închidea de la sine
Mihaela la șapte Ceaușescu pe câmp
floarea din grădină țara mea toată
Irina Loghin era un punct negru o rolă
pe covor un casetofon spart

atunci când începea
cea mai frumoasă mătușă de departe din lume
să cânte

îi tremurau sânii cât visul de bebe
în dreptul ochilor mei

și tata plângea îmbrățișat de toți unchii
câteodată și popa era cuprins
de farmecul vieții lumești
călugărul fugea din vechiul schit urmărind
ochi albaștri
ca o corabie se legăna masa pe valuri
spre spiritismul înaintat al glasului de sirenă
cu buzele arc peste vremi umezind dinții alb-infinit
și toată mierea din corzi

plecau toți legănați de un vis
rămânea până la cântatul cocoșilor vraja
din veacul trecut

unul în care lumea habar n-avea de ce
i se pregătește
din o mie de zări și tunele
cu mese de plastic afară și insule goale

vă spun eu
Irina Loghin era nimic

Ce mă fac?!

Pe foaia albă, norii dau târcoale
când ceața deasă parcă se adună
în noaptea minții mele, dimpreună
cu tot parfumul celor mai fatale

zeițe pământene, de-or să pună
la punct orarul clipelor astrale,
ce-au fost și munte când eram la poale
și sub nivelul mării, în furtună.

Mi-e inima o creangă prea bătrână
să mai suporte cât aş vrea să scriu,
iar ce gândesc ajunge greu la mână

și nu mă-ntreb, cât încă mai sunt viu,
din toate câte am ce-o să-mi rămână,
dar ce mă fac cu toate câte știu?!

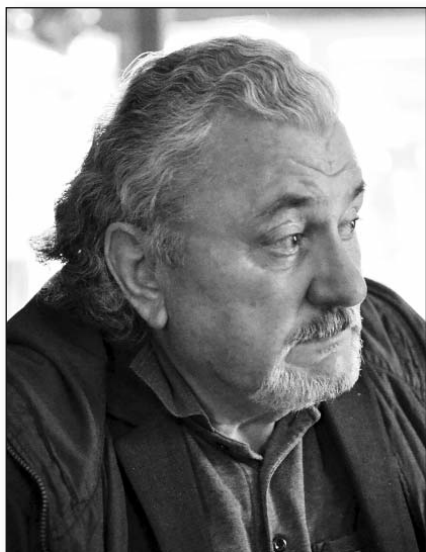
iarna care este

iarnă noastră-i ca o caldă pupătură de gravidă
care încă se mai scaldă în ce-o fi - mulțime vidă -
de-o să iasă pruncul verii gângurind a libertate
și cu pumnii ca minerii strânși la Universitate

strălucind a elocință și a comemoratoare
nouă formă de ființă dintr-o burtă-așa de mare
că globala umflătură pare coacere de bubă
de la pară pân' la gură până ce li se incubă

boborenile cu mâna făcătoare doar de cruce
c-ar fi rost cu anasâna să atârne de uluce
șubele din mamă-tată cât să zboare de plăcere
ca ninsori de altădată moliile pasagere

POETUL LUNII FEBRUARIE

Nicolai Eaicuțu

era să uit!

ptiu:
ce-i și cu trecerea asta!
a trecut cuvântul, calup a trecut
bulgăre rostogolit pe apă/
peste mine – eu, pesemne, apă eram
apă de râu curgătoare -
și-n urmă au rămas valurile -
circumvoluțiuni ale apei
adumbrite de lumină...

mă joc cu ele, ca un copil mă joc
cu nuielușa de salcie în lacul minții
multiplic valurile, le dau o altă orientare
și le adâncesc
chiar le tulbur ușor
contur să-mi fac
de chip tânăr, neastâmpărat...

îmi prind privirea și gândul îmi prind
le poartă spre ce a fost ieri
și-a fost sortit să dau uitării
acea înjghebare de vorbă
ce-ar fi putut să fie

și n-a fost să fie –
utopică fire
îmbrăcată în pielea celui ce sunt
și n-am crezut să fiu vreodată...

mă bat prietenii pe umăr
și le răspund firesc la binețe:
bună dimineața!
bună ziua!

bună seara!
și mă bucur că pot face asta
și mi-e de-ajuns...

apropo, în cele ce-s spuse aici
și-n cele ce se vor spune,
pesemne că
nu despre mine este vorba!

regăsirea

nu-ți arăt poezia cu degetul
precum: iată, frunza se leagănă-n vânt
...auzi cum se lovește de aer
iată, frunza se leagănă pe apă
...auzi cum se lovește de trestii
iată, frunza se leagănă-n unda privirii
...auzi cum se lovește de pereții de gheață

poezia singură se spune:
iată-mă-s frunză legănată-n vânt
iată-mă-s frunză legănată pe apă
iată-mă-s frunză legănată-n unda privirii

da, tu ești poetul:
așa cum te contemplant cum te gândesc și
cum nu mă arăți cu degetul
și cum nu mă răsfeți
în clinchetul cailor verzi pe pereți –

spune poezia și se așază ușor
în josul paginii

dictare

astăzi orașul a plecat –

nu s-a anunțat niciun bombardament –
la radio s-a spus că va fi
vânt calm și zi însorită

nu este prevăzut niciun cutremur –
plăcile tectonice din zona vrancea
se vor deplasa în liniște

vremuri bune...

astăzi orașul a plecat
la iarbă verde, se pare
pentru că așa a vrut poetul

pare-se

pe o carapace de țestoasă bătrână
aruncată aiurea pe fereastra primăverii
s-au ivit câțiva solzi argintii
stropiți armonios peste solzii gălbui

la primul meu cuvânt rostit

de dezmiardare
solzii au dispărut, pare-se

dar pe umeri mi-au poposit
fluturi albi pe unul,
fluturi galbeni pe celălalt

(vă asigur că, peste timp,
dintr-o carapace de țestoasă bătrână
- poate aceeași de care-am amintit -
aruncată aiurea pe fereastra altei primăveri
se va ivi un poem mult mai reușit
decât acesta
și mai puțin efemer)

semne și semnale

orașul vine spre mine
nici nu urcă nici nu coboară
linear vine spre mine ca o șoaptă
prinsă-n atele de lemn de cireș
și mă acoperă cu mii și mii de pleoape adumbrite
de sub ele mi se deretică văzul
pe terasa mică a auzului

mă acoperă cu mii și mii de sâni pufoși
de sub ei mi se profilează starea de mângâiere
pe aceeași terasă mică a auzului

și totul la vârsta mea
nu pentru prea mult timp
căci țișatul sfâșietor al păunului
(singurul exemplar strivit într-un colț de parc)
dă startul și
orașul trece prin mine/ pleacă din mine
nici nu mă urcă nici nu mă coboară
ci doar ridică abia pleoapele
ci doar își aranjează ușor sâni
și mă lasă curat și singur
pe terasa mică a auzului
în susur suav

artificiu

pe strada mea s-a instalat un calorifer
un calorifer ca oricare altul, obișnuit pot spune
lung de la un capăt la altul al străzii
e o necesitate
și-a zis el însuși, caloriferul
(a mai spus-o și viceprimarul, pare-se)
și s-a instalat cu de la sine putere pe trotuar
alipit, precum o mână curentă, de clădiri,
de burlane, peste praguri, pe sub ferestre

cam la un metru și jumătate înălțime
să încălzească inimile pietonilor
din urbea mea dragă, râmniciu sărat

de la o vorbă-n vânt și-o adiere

eram la marginea nopții
dacă ridicam mâna de pe coala de scris
atingeam linia dimineții

dar pentru că noaptea din care veneam
era o noapte albă (făcută la sugestia mea)
simțeam, în proxima apropiere, limita,
dar nu o distingeam

de frică, da, de frică să nu cad brusc
și neavenit peste orașul adormit
de ciudă, am aruncat o vorbă în vânt
la nimereală am aruncat vorba, ceva
ușor, ce nu semăna a-njurătură
mai mult a dezmiardare semăna
de am trezit un stol de vrăbii
imediat bucuros ciripitoare
imediat jucăușe, care
repede m-au purtat
la fântâna arteziană din parcul din apropiere
să înlocuiesc eu paznicul adormit
să fiu eu neadormitul, care artificial
amorsează circuitul apei în natură
într-un areal urban, ca răspuns la întrebarea
pusă de același stol de vrăbii însoțitor:
de ce bate vântul?

șotron

șotron de zi/ șotron de noapte
fiecare zi cu șotronul său
fiecare noapte cu șotronul său
în formă de cruce

în fiecare zi/ în fiecare noapte
joc șotron folosindu-mă
de una și-același piatră aplativată
dăruită pentru joacă
de mama/ de tata cândva

de la un timp, piatra a început
să se degradeze/ să se erodeze –
în fiecare zi

în fiecare noapte
din ea se desprinde câte un fir de nisip
pe care-l adun cu grijă
și-l arunc în grădină
pe plaja de sub lună
lângă mama
lângă tata...

Cristian Meleşteu

Despre satul în care zăpada a uitat să vină Sau despre visul care aştepta un somn

Chiar dacă sârise bine de treizeci de ani şi nu realizase încă nimic deosebit, Dan Dragomirescu era convins că va ajunge un om important. Convingerea asta fermă era poate dată de întâlnirea pe care, copil fiind, o avusese la târgul săptămânal cu o ȋigană bătrână, ştirbă, şi cu un păr blond, viu, tineresc, în care parcă se mutase tot soarele acela văratec, contrastând cu pielea neagră şi plină de riduri a femeii, de parcă ar fi fost o stofă veche şi şifonată.

ȋiganca îi ceruse optsprezece lei să îi ghicească trecutul, prezentul şi viitorul. Deşi trecuseră ani buni de atunci, ȋinea minte suma exact, fiindcă erau toţi banii pe care îi avea în buzunar şi, totodată, motivul pentru care venise la târgul aşa de îndepărtat de satul lor: avea bani fix să îşi cumpere o minge nouă, din aceea de cauciuc, pe care, apoi, va scrie cu pixul numele tuturor marilor fotbalişti, ca şi cum, odată trecuţi acolo, aceştia ar împrumuta din magia lor şi micilor fotbalişti din satul său. Deşi avea doar opt-nouă ani la acea întâlnire, vârstă la care aproape orice lucru e o mare mirare, lui Dan Dragomirescu nu i se păruse nefiresc că ȋiganca căruia vântul îi flutura uşor poalele fustelor pline de ochi imprimaţi cu irişi coloraţi în toate culorile curcubeului, de parcă ar fi vrut să îl hipnotizeze, ştia exact câţi bani are în buzunar...

Cântări: posesorul mingii are o serie întreagă de avantaje, are voie să îşi aleagă primul jucător din echipa sa, pe oricine dintre toţi cei prezenţi, dar şi numele fotbalistului care va fi în acel meci (şi se cam lovea mereu de problema asta fiindcă şi el şi Trică, colegul cu doi ani mai mare, îşi doreau să fie meci de meci Lăcătuş, motiv pentru care şi în afara jocurilor de fotbal adoptaseră frizura cu breton şi coamă a fotbalistului).

Curiozitatea însă, care îl făcea deseori să rămână în casă şi să devoreze cărţile găsite la biblioteca şcolii, spre surprinderea copiilor din sat, ce nu înţelegeau ce poate fi mai important ca o partidă de fotbal sau un „v-aţi ascunselea” prin lanul de porumb, învinse şi alese oferta ghicitoare. Încercă o negociere, să îi dea doar şase lei, să îşi afle doar viitorul fiindcă trecutul îl ştie bine, iar prezentul binişor... ȋiganca îi argumentase însă că trecutul, prezentul şi viitorul sunt trei puncte fără de care linia vieţii nu poate exista. El ştia de la geometrie că linia e născută doar din două puncte, aşa că se gândi că ar putea renunţa să îi arate ghicitoarea trecutul, dar renunţă, fiindcă ȋiganca îl luase de mână şi îl dusesese într-un loc retras, în spatele unor căruţe. După ce luă banii mototoliţi şi asudaţi, de la mâna în care copilul îi ţinuse strâns ore bune, să nu-i piardă, ȋiganca îi aşeză cu grijă, îi făcu sul, apoi îi ascunse la piept. Ridică poalele fusteii şi, cu mişcări energice, începu să mişte fusta cu imprimeurile acelea de ochi cu iris desenat în mii de culori. Lui Dan i se păru că ochii se deschid şi clipesc des, ca a unui om care s-a trezit brusc şi încearcă să se obișnuiască cu lumina... Apoi, ochii aceia, deveniţi atât de vi şi naturali, începură să se uite în stânga şi-n dreapta şi, cel mai mult, spre cerul ce devenise ciudat de albastru şi de lipsit de nori. Când obosi, ȋiganca se opri din scuturatul fusteii şi o ridică uşor, descoperind o alta, albă, pe care începură să apară imagini cu Dan în scutece, apoi la şcoală ori pe terenul improvizat de fotbal de la ei din sat. Se văzu matur. „Nu arăt rău deloc!”, îşi spuse el cu modestie, înconjurat de mulţi oameni ce îl ascultau cu interes. „Clar mă ascultă câteva milioane de oameni!” aproximă el mulţimea pestră. La final apăru tot el, cu o coroană strălucitoare pe cap, strângând bucurosi mâinile oamenilor ce îl aplaudau. „O să ajung împăratul ţării!”, îşi spusese el în gând, apoi, păstrându-şi nota de modestie se corectă „regele...”. ȋiganca îşi lăsă în jos poalele fusteii, acoperind ecranul acela ciudat, apoi îl uimi pentru ultima dată, citindu-i gândurile şi tălmăcindu-i că, acea coroană e semn că va ajunge om mare, nu rege sau împărat...

Rămăsese mult timp acolo, gândindu-se la toate imaginile pe care le văzuse în acel film cu el personaj principal. I se născură o mie patru sute şaizeci şi trei de întrebări şi se dusesese să caute ȋiganca să îl lămurească. O găsisese lângă un grătar, trăgând cu greu din carnea unui mititel, şi molfăindu-l cu gingiile ei

lipsite de dinți și forță. Părul ei colorat în galbenul acela așa puternic se decolorase și devenise alb și lipsit de forță, de parcă împrumutase să-și facă păr lână de la vreo oaie de vânzare din târg. Ochii desenați pe fustă aveau și ei pleoape căzute și încrețite de riduri, de parcă îmbătrâniseră de la efortul de a cerceta trecutul prezentul și viitorul lui Dan.

– Nu știu maică. Nu știu de astea..., îi răspunsese bătrâna privindu-l cu ochi apatici și sorbind cu interes dintr-o halbă de bere, atentă mai mult să nu verse vreo picătură decât la întrebările copilului...

Peste ani, dacă Dan Dragomirescu ar fi ajuns om mare, așa cum îi prevestise ghicitoarea și ar fi fost monitorizat, ca toți marii oameni ai planetei, de aparate performante de sus, din tovărășia norilor, ochiul magic ar fi zis precis că satul acela, în care Dan citea, gândea, se plimba și, uneori, când organismul ceda de oboseala dormea, e o jucărie pierdută de un copil neatent în câmpia imensă. De jur împrejur, cât ochiul omenesc poate să cuprindă, nu se vede nimic altceva, decât întinderea nesfârșită, colorată incert, ca părul unei femei ce a uitat să se vopsească de ceva vreme. Un drum îngust și șerpuit își face loc cu timiditate printre plantații, unind satul cu cel învecinat. Practic drumul acela este singura legătură a sătenilor cu civilizația, fiindcă târgul și sărbătorile comunei, toate se țin la kilometri depărtare, în satul vecin. De cealaltă parte a satului se întinde câmpul, parcă fără început și fără sfârșit...

În câmpia aceasta ce străjuiește visele de mărire ale lui Dan, deși nu îl urmărește nimeni, un bărbat se furișează tiptil, privind grijuliu să nu calce pe vreun rest putrezit ce i-ar putea trăda prin zgomotul produs prezența. Bărbatul, trecut ușor de prima tinerețe, stă cu nasul lui mare îndreptat spre pământ, și trăgând aer des, pe nările largi, de parcă ar încerca să adulmece ca un câine instruit urma vânatului. A plecat fără să spună nimănui, în miez de noapte, însoțit doar de vântul rece și hain, încercând să găsească, așa cum făcea în copilăria sa, dropii, păsări mari și cu carne gustoasă din care maică-sa, Dumnezeu să o odihnească, știa să facă atâtea preparate gustoase, pe care el, copil sărac, le mânca cu atâta poftă, că în ziua aia nu se mai putea mișca deloc din cauza burții pline și rămânea acolo, până dimineața, dormind cu capul pe masă... Mănat de gustul cărnii de dropie, ce-i rămăsese întipărit după ani buni în memorie, venea să le caute, mai ales acum, în prag de iarnă, când, după ce plouă, apa prelinsă rămâne pe pene, iar păsările, atinse de îngheț, nu mai pot zbura, rămânând captive până în primăvară. În copilărie era cel mai bun vânător de dropii din sat, îl ajuta poate și spatele lui, care încă de la vârsta aceea fragedă se îndoise, făcându-l să pară că se furișează mereu. De la ghebul din spate, ce-i crescuse odată cu vârsta tot mai mare, și de la melicul lui, de a mânca atunci când avea ce, până nu mai se putea ridica de la masă, învățătorul îi zisese că e rudă cu cămila, că mănâncă o dată și trăiește apoi din rezervele din cocoasă o lună. Tot învățătorul acela, ce era de mult oale și ulcele îi pusese prima poreclă, deranjat de dârzenia cu care copilul îl înfrunta, privindu-l fix și dur în ochi și răspunzându-i la fiecare reproș cu un proverb, cu o maximă, ori cu o cimilitură. Îi spusese prima dată Cocosatul de la Notre Dame și, de atunci, copiii inițial, apoi ceilalți din sat îl strigaseră numai așa, deși niciunul habar nu avea cine e Notre Dame și cu ce se ocupă, fiindcă nimeni nu citise cartea sau nu văzuse măcar o ecranizare după celebrul roman. Fusesse singura dată când nu-i răspunsese învățătorului și singura dată când primise un zece fiindcă bătrânul dascăl, convins că îl potolise pe neastâmpărat cu această poreclă, se simțise mărinimos...

El însă, nu își mai aducea aminte de toate astea, noul nume nu îl deranjase prea mult, îl acceptase părăndu-i-se exotic și oarecum nobiliar, dar infinit mai potrivit decât Kaka, digerabil atunci când era scris, dar atât de neplăcut când trebuia să se prezinte sau era strigat de cineva... Nume fusesse adus în satul lor ascuns de lume tocmai de pe însoritele nisipuri braziliene de un fotbalist ce-i fermecase părintele cu glezna lui fină și driblingul ce culca la pământ orice adversar... Uitase toate acestea dar își aducea și acum aminte, și povestea, peste ani, oricui avea răbdare să-l asculte, despre momentul său de glorie, atunci când, într-un început de decembrie, se furișase în câmpie ore în șir, urmând un fir luminos și șerpuit de pe pământ ce-i sărise în ochi pe când mergea liniștit pe uliță. Ajunsese într-un luminiș unde, strânse laolaltă, erau peste o sută de dropii. Era o vreme ca acum, când temperaturile începuseră să scadă brusc, iar din cer venea deseori o ploaie rece, trimisă parcă de zăpada ce urma să vină, să-i spună cum mai e viața acolo pe pământ... Cum făcuse exact nu își mai aducea aminte foarte clar, de atunci povestea înflorise și se ramificase ca un copac în creștere și varianta de acum era că mânase ca pe găște dropiile până pe ulița principală a satului unde lumea, atrasă de strigătele lui și ale animalelor speriate, venise și omorâseră păsările cu bâte, pietre sau bice, împărțindu-și prada apoi după cum negociaseră cu vajnicul vânător. Deși mulți susțineau că dăra luminoasă de prin porumb, pe care el o zărise și-l călăuzise era o simplă vopsea, luată de cine știe care pasăre pe pene și scursă apoi pe pământ, el considerase că fusesse un semn de la Dumnezeu, care-l iubea mai mult decât pe oamenii normali, datorită poverii pe care i-o dăduse s-o poarte în spate parcă pe vecie... De atunci,

deși nu mai văzuse de ani buni o dropie măcar, el venea perseverent, an de an, scotocind ore întregi prin lanul de porumb... Se schimbaseră multe, simțea schimbarea asta mai pregnant pe măsură ce înainta în vârstă... Pe vremuri, pe aici, tractoare și batoze cutreierau neostoite, până târziu, în miez de noapte. Pământul sfârâmicios, era brăzdat în lung și-n lat de sisteme de irigații din care apa țâșnea cadențat, ca un pas de militar în marș, adăpând solul bolovănos și însetat și transformându-l într-o pătură moale și primitoare pentru sămânță. Timpul trecuse, vremurile se schimbaseră, duduul tractoarelor încetase de mult timp pe câmpul acela și liniștea începuse să alerge ștângărește vrăbii printre spicele de grâu și știuleții de porumb. Oamenii își păstrasera obiceiurile, cultivau și acum grâu și porumb, dar cu mijloace rudimentare, mașinile ce-i ajutau pe vremuri erau o simplă amintire. Demult, câțiva săteni mai îndrăzneți dezgropaseră conductele ce stropseau harnic ogorul și folosiseră țeava prin casă sau o vânduseră pe te miri ce, bucuroși de câștigul unui ban nemuncit. Așa se face că, acum, lăsat doar la voia sorții, pământul rodea un an-doi, apoi se mai odihnea, deseori, încă pe atât...

„Uneori e atât de multă liniște încât, dacă s-ar fi plimbat pe aici, Dumnezeu ar putea, cu siguranță, să își audă gândurile”, își zise dezamăgit Cocoșatul de la Notre Dame și plecă zgribulit și înghețat, cu speranța că, dacă nu a fost să fie acum, poate la anul, se va repeta minunea din copilărie și va umple iar ulițele satului cu păsările alea grase și gustoase...

PRIMA VERBA

**Maria
Niculai**

Vis

Încet de tot am închis ochii,
încet să nu trezesc
cine știe ce reverii
uitate.

Am șoptit un cuvânt
în întuneric,
un cuvânt tăcut
cuprinzând lumea întreagă.

Am adormit jucându-mă
cu visele și cuvintele,
am cadormit uitându-mă
în noaptea viselor.

Măine mă mut pe alt nor

Scriu pe norul îngust și zgâriat de unghiile
ce au scrijelit versuri
și nu mai am spațiu deloc,
norul e plin de sânge și strofe,
mi-am terminat poemul aici...

iar mâine trebuie să o iau de la capăt,
măine mă mut pe alt nor.

Bună dimineața

Umbrele
mă conduc cu strigăte
prin labirintul serii
la crucea de lemn ciudată
orizontală.

Mă acuză
că le-am furat soarele...
de fapt, l-am adunat pe tot
în căușul palmei
și l-am băut.

Stelele pâlpaie a depărtare
plopilor foșnesc
și eu, între cer și pământ,
îmi caut sufletul
de pasăre.

Până când trupul meu
adoarme pe crucea ciudată
și răsare alt soare...

Lucian Mănăilescu

ÎNSEMNĂRI DE LECTURĂ

LUCIAN BLAGA - AMICIȚII ȘI INAMICIȚII

„Viața mea a fost tot ce vrei, câteodată fiara, câteodată floare, câteodată clopot-ce se certa cu cerul”

La sfârșitul anului trecut au apărut, la Editura *Ars Docendi* două volume semnate de doamna profesor **Mihaela Bacali**, Dr. în filologie, ambele avându-l drept „personaj” principal pe Lucian Blaga.

Intitulate sugestiv **Lucian Blaga în contextul literar și cultural al revistei Gândirea**, respectiv **Lucian Blaga – amiciții și inamiciții**, cărțile doamnei Bacali își propun să-l „plaseze” pe autorul „Spațiului mioritic” pe fundalul frământatei epoci pe care a trăit-o, a orgoliilor, prejudecăților sau orientărilor culturale ale acelor timpuri.

În cele ce urmează ne vom referi la cel de al doilea volum menționat, care, pe coperta a IV-a, deoalează una din convingerile autoarei, oferind drept „cheie” pentru lectură *alteritatea*: „Ne definim prin *Celălalt*. El intră în alcătuirea ființei noastre, iar drumul către noi înșine trece prin el. Destinul este o operă colectivă. Viața fiecăruia este alcătuită din mulțimea celor care ne-au traversat o clipă existența.

Celălalt își face loc în noi și rămâne acolo sau dispare. De aceea, o personalitate este alcătuită nu numai din existența sa „în sine” ci și din mulțimea celor care i-au îmbogățit destinul, aducându-i ceva propriu, de-a lungul vieții.”

Primul capitol din „...Amiciții și inamiciții” se intitulează **Prietenia Lucian Blaga – Nichifor Crainic. O prietenie proiectată pe fundalul revistei Gândirea**.

„Nichifor Crainic a avut o existență tumultuoasă, bogată în evenimente. A trăit intens, s-a implicat cu întreaga ființă în toate experiențele vieții, a «ars» ca o candelă vie pe altarul tuturor ideilor epocii. (...) În anii de după 1944, a suferit ani grei de temniță. Personalitate controversată, a fost văzut mai ales din perspectiva greșelilor sale, mai ales cele de natură politică. Majoritatea celor ce se apropie, în anii din urmă, de opera sa, consideră însă că e momentul să fie privit cu obiectivitate, iar personalitatea sa complexă să fie înțeleasă în profunzime, pentru o adevărată înțelegere a omului și a operei, precum și a epocii tumultuoase în care i-a fost dat să trăiască.”

Prezentarea, succintă, este mai mult decât necesară, pentru că, din nefericire, nici în cultura zilelor noastre nu contează prea mult valoarea operei sau meritele scriitorului, ci „păcatele” acestuia. Chiar dacă, așa cum scria chiar el, Crainic *a cunoscut iadul* închisorilor comuniste, ispășindu-și *destinul* chiar și cu ultimul lui... viciu: „Fumatul era ultimul vițiu pe care îl mai aveam. Lepădându-mă de el, mă dezumanizez cu desăvârșire fără să mă pot umanize ca scriitor socialist (scrisoare către Nedic Lemnaru, din 27 august 1970, după ce medicii îi interzisese, cu desăvârșire, fumatul.)

Încă de la început „Crainic îi recunoaște lui Blaga genialitatea formulării ideii și acceptă chiar teoria *Censurii transcendente*, pe care o socotește la început «conformă cu doctrina creștină», dar pe care, mai târziu, o va repudia. Este în întregime de acord cu «concluzia că la această limită a cunoașterii misterul apare și mai nepătruns în infinitul lui, că există cineva deasupra lumii și a timpului care exercită o cenzură a cunoașterii». Așadar, **Marele Anonim** putea să-l suplinească, într-o oarecare măsură, pe Dumnezeu. „Crainic nu privește încă «dogmatic», «teologic», teoria, poate din respect pentru Blaga, sau poate fiindcă în acel moment prietenia lor nu era încă umbrată de neînțelegerile care o vor întuneca mai târziu.”

Repoșurile lui Crainic legate de „necredința” lui Blaga sunt adnotate astfel de autoare: „Blaga nu era ostil religiei. Era ostil însă oricăror forme de îndoctrinare, fie ea chiar și religioasă, dorea să-și păstreze libertatea spirituală și echidistanța față de orice manifestare religioasă.”

Era, așa cum răspunde el, ironic, unei *caracterizări* a lui Crainic, nu un Toma d’Aquino, ci: „patruzeci la sută Toma d’Aquino și șaizeci la sută Toma Necredinciosul”

Cea mai sinceră prietenie „intelectuală și spirituală” a lui Blaga este, probabil, cea cu Vasile Băncilă (**Prietenia Lucian Blaga - Vasile Băncilă. „Am fost ca două sunete care s-au acordat”** - Capitolul II). Iată o succintă dar semnificativă „schiță de portret” a Lui V. Băncilă: „Nu a fost printre «cei mari» pentru

că nu și-a dorit celebritatea. A dus o existență modestă, ca profesor, în Brăila sa natală și la București (...) ... a rămas în cultura românească prin eseurile publicate, prin corespondență, prin conferințele ținute; volumele de corespondență cu Blaga, cu Basil Munteanu, publicate postum, ascund pagini de o mare forță, dar și de o mare delicatețe”

Cu toate că se cunosc, din vedere (1919), relația dintre cei doi prinde contur abia în 1924 când Băncilă publică, în **Ideea europeană** prima parte a studiului **Reforma calendarului**, despre care Blaga afirmă: „Articolul domnului Băncilă îl socotim între cele mai adâncite păreri ce s-au spus despre sufletul poporului nostru”. Apoi, în 1934, Băncilă publică în **Gândirea**, unde devenise colaborator, eseu **Lucian Blaga eseist**, urmat de un al doilea – **Lucian Blaga și Censura transcedentală** apărut în **Gând Românesc**. Aceasta după ce primise de la Blaga volumul proaspăt apărut **Trilogia cunoașterii. Censura transcedentală**.

Reacția lui Blaga este entuziastă, mărturisindu-i viitorului său prieten: „Nu știu cum să-ți mulțumesc pentru imensa osteneală ce ți-ai luat-o (...) Știi că eu de mult te socot ca unul dintre cei doi-trei străluciți esești ai noștri. S-ar putea să ne bagi într-o zi pe toți în buzunar”

Articolele despre Blaga sunt urmate, în 1935, de două conferințe despre „*Filozofia lui Lucian Blaga*” (la Tecuci și Brăila) și de una la Cluj, în februarie 1936, unde fusese invitat de I. Chinezu, „care inițiasse o serie de conferințe pe tema *Energii ardelene*. Băncilă susține însă că Blaga nu poate «încăpea» într-o asemenea titulatură. «E prea mare Blaga ca să-i spui Energie ardelenească (...) Dă-mi voie să-l lărgesc măcar până la cuprinsul întregului românism. Să spunem *energie românească*»”

Vasile Băncilă și Lucian Blaga se cunosc, cu adevărat, atunci când autorul „Trilogiei cunoașterii” face o vizită neașteptată la Brăila: «Era în vara anului 1936, la Brăila – povestește Băncilă în **Portrete și semnificații**. (...) A venit direct de la gară, într-o trăsură cu doi cai, și, înaintând direct spre mine, în curte, mi-a spus, cu cel mai mare firesc din lume, cu un aer aproape de familie: *Am venit, Vasile!*»

„Băncilă își continuă evocarea utilizând inconfundabilul său stil de o bogăție stilistică neobișnuită la un om de formație mai degrabă raționalistă. «Am luat o barcă și am plutit de-a dreptul prin inima apelor (...) Se vedeau tulpinile de nuferi venind de la mari adâncimi, ca niște funii de scafandru, iar deasupra apelor apărea floarea mare, radioasă și suverană, ca un vers de lumină venit din taina adâncurilor. Sălciile cu coroana bogată, lăsată decorativ și ritual în jos, înmuindu-și vârfurile în apă ca într-un mare aghiazmar, păreau nenumărate domuri vegetale în care se izvodeau de veacuri misterele prosternării sau tot atâtea candelabre fastuase și blânde, prin ramurile cărora atmosfera curgea» Se simte, în rândurile lui Băncilă, consonanța adâncă cu peisajul dunărean, dar și cu cel care avea să-i devină prieten devotat până la sfârșitul vieții”.

Sensibilitatea și bogăția stilistică „demnă de un poet” sunt la fel de evidente în corespondența cu Blaga: „Pentru oamenii moderni, tăcerea rodnică mai-mai că nu există. Ei trăiesc numai în zgomot sau într-o tăcere severă, de laborator, de cameră artificială, într-o tăcere de pure absențe, goală, defunctă. Natura ne învață ce e tăcerea pozitivă, ca plenitudine de a exista”

Distanțarea lui Blaga de religie nu întrerupe, precum în cazul lui Crainic, relațiile celor doi prieteni. „Relația cu Băncilă nu se va întrerupe însă; acesta avea prea multă considerație și afecțiune pentru poet. Dar, pentru că problema religiozității lui Blaga devenise deja un subiect de controversă, așa cum a rămas, de altfel, până azi, Băncilă își spune punctul de vedere, în termeni de o delicatețe și o finețe exemplare...” Iată una din scrisorile lui Băncilă către Blaga, „din 29 martie 1945: «Dragă Lucian, în acest moment, care s-ar putea să nu se mai repete, te rog din adâncul sufletului, împacă-te cu Dumnezeu. E adevărat, nu ești deloc certat cu el, dar ai un sistem filozofic ce îți impune anumite rețineri. Nu poți schimba acest sistem, dar poți, cel puțin în viitor (dacă îl vom mai avea), să atenuezi forma și să pui în valoare coardele religioase cari există prestigios în sufletul tău... »”. La o nouă scrisoare, cu același subiect, Blaga răspunde senin: „La întrebarea și îndemnul ce le-ai cuprins într-o scrisoare către mine – e foarte greu să răspund. Te rog să mă crezi că nu mă simt deloc certat cu Dumnezeu ca să trebuiască să mă împac și să mă explic cu el. Religiozitatea mea e un element de dozaj al tuturor manifestărilor mele. S-a răspândit în mine ca drojdia în aluat. Probabil și în păcatele mele – a căror conștiință n-o prea am”

Basil Munteanu, un alt mare și consecvent prieten al lui Blaga (**Prietenia Lucian Blaga – Basil Munteanu. Două destine „împletite”** – capitolul III) „face parte din galeria artiștilor care au ales să trăiască departe de țară. A fost un scriitor «între două culturi», care, deși a trăit în Franța, a rămas atașat valorilor românești, pe care s-a străduit întreaga viață să le facă cunoscute în Occident.”

Apropierea de Blaga începe odată cu editarea volumului **Panorama de la littérature roumaine** care „este «opera cea mai de seamă a profesorului român», operă de o vastă erudiție, o «sinteză vie a tot ce înseamnă literatură română până la acea dată»*, tradusă în engleză în 1939, în italiană în 1947, în germană în 1955 și în portugheză în 1969. O ediție românească a cărții, pentru care pledaseră Crainic și Blaga, apare abia în 1996 tot... în străinătate, la Cleveland” (Vă mai amintiți jocul: - Țară, țară, vrem ostași!; - Pe cine? ne vom întreba într-o bună zi)

Apropierea lui Basil Munteanu de Gândirea (a cărei ideologie nu o îmbrățișa „în totalitate”) se datorează, în bună măsură, prieteniei cu Vasile Băncilă și îndemnurilor acestuia: «ceea ce spui tu despre eseu trebuie spus eseistilor români! Rămâne să mai vină cineva și să facă aceeași operație pentru critica literară și criticii literari români (...) care se cred personalități fiindcă mângălesc hârtia și-și fac reclamă unul altuia. Toți acești băieți (...) trebuiau odată să fie trași de urechi și puși la colț»

„Blaga îl întâlnește pe Basil (pe atunci Vasile) Munteanu la București, în 1919, la Biblioteca Fundațiilor Regale (...) Prietenia (lor) s-a afirmat și s-a cristalizat de-a lungul anilor și s-a manifestat, în plan fizic, prin întâlnirile de la Paris, unde Blaga poposea în drum către destinațiile sale diplomatice”.

La una din aceste întâlniri, în martie 1938, „are loc o întâlnire memorabilă. Basil reușește să-i reunească la o masă, la restaurantul L’Univers, pe marii români aflați atunci în capitala Franței: Constantin Noica și Emil Cioran”

Basil Munteanu „se ocupă intens de recunoașterea și aprecierea lui Blaga în Franța (...) chiar și în perioada de după 1944, când poetul era proscris în propria lui țară (...) Cel mai mare merit al lui Basil Munteanu în relația cu Blaga rămâne însă propunerea de acordare a premiului Nobel acestuia. Deși ideea se pare că a pornit de la Mircea Eliade, în anul 1956, Lucian Blaga a fost propus de Rosa del Conte și de Basil Munteanu (...) chestiunea rămâne (totuși) controversată. (...) Chiar dacă este numai o legendă, este o legendă frumoasă și onorantă, atât pentru scriitor, cât și pentru spiritualitatea românească.”

*Cristian Florin Popescu Basil Munteanu, contemporanul nostru – studiu monografic

„Cei doi «vașnici ardeleni» care au marcat existența creatoare a lui Blaga și ale căror destine s-au intersectat cu cel al filosofului-poet au fost Ion Chinezu (întemeietorul și directorul revistei *Gând românesc*) și Ion Breazu. (Capitolul: **Doi admiratori ardeleni ai lui Blaga: Ion Chinezu și Ion Breazu**)

Ei intră în relație cu Blaga în decursul deceniului trei. Ambii au fost publiciști, critici literari și militanți pentru literatura «ardelenească», calitate în care s-au aplecat cu mare interes asupra operei lui Blaga și au fost capabili să o aprecieze într-o epocă în care scriitorul nu era încă îndeajuns de cunoscut”

Până la revenirea lui Blaga din misiunile sale diplomatice relațiile sunt „mai degrabă prietenii epistolare”. Nu va publica, mult timp, nici în revista **Gând românesc**, care găzduiește în paginile ei articole semnate de adversarul acerb al lui Blaga, G. Bogdan Duică. În cele din urmă publică aici studiile **Fenomenul stilului și metodologia** și **Despre plenitudinea istorică**.

„Cei doi prieteni ardeleni își fac un titlu de glorie din a sprijini reprezentațiile de la Cluj a dramelor blagiene (**Cruciada copiilor**, **Avram Iancu**)

„Ion Breazu și Ion Chinezu rămân din păcate două figuri uitate ale criticii interbelice. Personalitățile lor, emblematice pentru spiritualitatea ardealului, ar trebui poate re-evaluate, mai ales din perspectiva relației de amicitie cu Blaga, în care au pus atâta pasiune și dăruire.”

Inamiciții îl au drept prim protagonist important pe **Nicolae Iorga**. (Capitolul: **Relația Lucian Blaga – Nicolae Iorga. Între adulație și negație sau o „încrucișare” de destine**).

După ce N. Iorga scrie un „articol deosebit de elogios” prilejuit de apariția **Poemelor luminii** și după o întâlnire amiabilă la redacția ziarului Neamul Românesc, atitudinea savantului se schimbă în animozitate. Iată ce spune Vasile Băncilă: „Nu vreau să fac o nedreptate lui Iorga, dar cred că motivul principal era că «prea se ridică repede și Blaga asta!». „O altă explicație ar fi campania de presă dusă de către G. Bogdan-Duică, cumnatul lui Iorga, în 1931, în ziarul Națiunea (...) Încet-încet disputa de idei se transformă într-un conflict deschis, pe care Iorga îl susține prin articole”

Totul culminează, în 1937, la primirea lui Blaga în Academia Română. Suveranul (Carol al II-lea) „deși răcit a ținut cu tot dinadinsul să participe la ședință și să aducă un omagiu tânărului academician în devenire”, ceea ce, pentru orgoliul lui Iorga, era mult prea mult.

„Pentru Blaga este un moment de mare victorie: «(Regele) a ținut să declare că se identifică întru totul cu felul cum văd eu viitoarea evoluție a culturii române și a luat atitudine fățișă împotriva poporanis-

mului, semănătorismului și citadinismului (...) a fost în orice caz sublim, și crud, ca orice suveran. L-a făcut pe Iorga să asiste, în picioare, ca la biserică, la destrămarea oficială a spiritului iorghist»

O altă relatare a episodului există în *Însemnările zilnice ale Corneliiei Brediceanu*: «N. Iorga, nemulțumit de elogiile adresate de rege lui Lucian Blaga, s-a ridicat, fierbând de indignare. Dacă avem așa oameni mari la Academie, atunci eu ce mai caut aici!»

Desigur, conflictul a cunoscut și alte episoade și, din nefericire, concluzionează autoarea, *disputa nu a rămas la nivelul ideilor, ajungându-se la acele atât de vulgare exagerări verbale*.

O altă dovadă „despre ce este și cum funcționează orgoliul în lumea literară” este polemica dintre Lucian Blaga și Dan Botta, alimentată de similitudinile din opera filozofică a celor doi. (Capitolul: **Polemica Lucian Blaga – Dan Botta. Povestea hilară a unui proiectat duel**)

În epocă, Petru Comarnescu „rezumă, într-un articol, argumentele celor doi (și acuzațiile reciproce de plagiat și lipsă de originalitate – n.n.), concluzionând că ambii «sunt onest tributari atâtor înaintași români și autori străini și români contemporani» din opera cărora Lucian Blaga «și-a construit aproape un monumental sistem», iar Dan Botta «și-a orânduit anumite intuiții majore»”

Rezumând conflictul, Blaga afirmă (*O gravă tentativă de expropriere literară*) că, în 1930 „el publicase în revista clujeană **Darul vremii** un mic studiu intitulat *Simboluri spațiale*, în care pune în evidență «o viziune spațială specific românească și funcția creatoare de stil a acestuia» (...) Aceste idei, schițate în articolul citat, vor fi aprofundate în studiul *Spațiu Mioritic - Gândirea*, mai 1935 - (...) în care dezvoltă ideea «infinitalui ondulat ca orizont specific al culturii românești» În același an, dar în octombrie, Dan Botta publică, tot în *Gândirea*, un articol intitulat *Frumosul românesc*, în care are și el intuiția «unduirii» ca element specific spiritualității românești. La sfârșitul textului, Botta afirmă, într-o notiță, că ideile expuse au făcut obiectul a două conferințe, ținute la radio, la începutul anului 1934 și că «le-ar fi lăsat, poate, uitării dacă magistralul essay al domnului Lucian Blaga, *Spațiul mioritic* (...) nu ar fi adus indirect o confirmare palidei mele intuiții»”

Acuzația voalată de plagiat este scânteia ce inflamează spiritele. Blaga nu se limitează la o replică în termeni decenti, acuzându-și adversarul de toate relele posibile, inclusiv de... originea pe jumătate corsicană a lui Dan Botta. Încrucșarea „spadelor” devine tot mai acerbă, culminând cu destul de fantezista provocare la un duel real, pe care Dan Botta i-o adresează lui Blaga. Bineînțeles că acesta din urmă îl persiflează, rămânând *mut ca o lebădă*.

„Deși e greu să rămâi indiferent sau să nu fi subiectiv în judecarea evenimentelor care au dus la această «încrucșare» de «spade literare», în ce ne privește pledăm pentru o atitudine cât mai obiectivă. (...) De altfel, timpul, care pe toate le îmblânzește, aduce de cele mai multe ori topirea asperităților. Așa s-a întâmplat, se pare, și în cazul disputei Blaga – Botta” – concluzionează autoarea.

Polemica pe care Blaga o poartă cu Dumitru Stăniloae (Capitolul **Polemica Dumitru Stăniloae – Lucian Blaga. O confruntare între dogmă și libertatea gândirii**), pornește de la „controversa românism – ortodoxie”, Dumitru Stăniloae, ca și Nichifor Crainic considerând cele două aspecte inseparabile. În schimb Blaga, începând cu *Eonul dogmatic* (1931) consideră dogma „o formă «care nu raționalizează, ci numai fixează și articulează misterul metafizic ca mister (...) Nimeni nu prețuiește mai mult decât mine fervoarea religioasă, în orice formă s-ar manifesta ea, dar nu prea înțeleg pretinsa legătură, necesară și exclusivă, între ortodoxie și românitate». Disputa teoretică, în jurul „Marelui Anonim”, nu poate fi tranșată, viziunea lui Blaga neputându-se „plia în totalitate pe doctrina teologică”, fiind „o abordare laică, filozofică, și trebuie acceptată ca atare. Din păcate, receptarea teologilor a fost neadecvată în acel moment. (...) Mai târziu, Biserica, prin câțiva din ierarhi ei (...) s-a simțit datoră să-și reconsidere poziția și să-i ceară iertare”

„«Polemica dintre teologi și Lucian Blaga este un eveniment tragic în istoria culturii noastre, pentru că nici de o parte, nici de cealaltă nu s-a găsit punctul de legătură între religie și cultură» remarcă mitropolitul Antonie Plămădeală”. Iar mitropolitul Nicolae Corneanu adaugă: «Față de duritatea modului cum l-am tratat noi, teologii, parcă îmi vine să-i cer iertare. E greu să judeci un om după niște criterii pe cât de rigide, tot pe atât de dure, mai ales când omul în cauză e un gânditor profund și un scriitor de geniu.»

Era aproape imposibil ca Lucian Blaga să nu stârnească adversități și în domeniul filosofiei. (Capitolul **Polemica L.B. – Constantin Rădulescu-Motru. Filosofia „misterului” versus filosofia „științii**

fică), Ce mai important „adversar” al său, din acest punct de vedere, este Constantin Rădulescu – Motru „considerat întâiul filozof român” și creatorul, în psihologie, a doctrinei personalismului energetic.

Disputa, pe fundal, este, de fapt, o înfruntare între „cele două școli filosofice: cea de la București și cea de la Sibiu”. Din păcate Blaga sare „calul”, apelând, din nou, la stilul pamfletar, în revista **Saeculum**, pe care o înființase, uitând „că are de-a face cu un bătrân respectabil, fost președinte al Academiei Române”:

«I s-a năzărit omului că filosofia misterului și a matricei stilistice este cauza principală pentru care el n-a putut niciodată să înflorească în conștiința noilor generații. Și iată-l astfel pe Constantin Mortu transformându-se în polemist, prin incinte academice, în vreme ce omonima sa îl caută pe acasă» - scrie Blaga în **Automatul doctrinelor**.

Polemica se stinge, după ce Academia Română, în ședința sa din 19 noiembrie 1943, dezavuează purtarea lui Lucian Blaga. „Poetul își va regreta de altfel, gestul și, dacă ceea ce povestește Băncilă este adevărat, el își va cere iertare, ceva mai târziu, filosofului.”

Întorcându-ne la coperta a IV-a a cărții, evocată la începutul acestor note de lectură, să-i lăsăm ultimul cuvânt distinsei autoare: „Dacă în privința prietenilor pe care Lucian Blaga le-a cultivat, cu mici excepții, se poate afirma că au fost durabile, (...) polemicile au fost, dimpotrivă, efemere, urmarea unor izbucniri de furie trecătoare. Pe măsură ce timpul a trecut, iar orgoliile s-au estompat, poetul s-a «împăcat» cu toți.

Simina Maria Sima

apocalipsa

apocalipsa o să vină
când n-o să mai existe iubire
să mă salveze de moarte;
atunci o să se audă

vaze sparte
și florile pe care nu mi le-ai
trimis niciodată
o să se ofilească.
n-o să ne ciocnim

cu un meteorit,

n-o să fie un sfârșit brusc,
n-o să fie nimic din ce îți imaginezi,
n-o să fie nimic în plus,
o să fie perfect să trăim sub pământ
până când o să ne îngroape la suprafață,
o să lipsească doar zumzetul țânțarilor,
o să fie o lume

fără tine, fără mine,
fără iubire.

doar libertate

din blocuri și din case, din beciuri și din poduri,
din holuri insalubre și camere de gardă,
din cabinete reci, de la cantine fără hrană,
din tot ce-a fost lumină, mascată de o umbră
începe să se-ntindă, lasciv și neobișnuit,
o smoală, care ne acoperă, ne arde...

noi vrem doar libertate ;

nu mă aude nimeni dintre pereții ăștia,
nimeni nu vede cum mă silesc

să scriu cu sânge
din degetu-mi arătător
că vreau să fie iar lumină,
că-mi iese inima din piept
și se izbește cu putere, se terfelește
de zidul dintre **noi** și **ei**,
că lasă clanța îmbibată-n sânge,
că ochiul stâng mi se izbește-ntr-una
de pleoapele închise,
că ard și eu pe dinăuntru de scârbă și de silă.

sufăr de autism

când mi-au spus că sunt autistă, deja
îmi construisem, în loc de suflet,
un bloc în care sunt fix 30 de apartamente
(1 în plus m-ar fi speriat),
construcția a ținut fix 62 de zile pe care
le-am împărțit în două perioade
a câte 31, am început să devin anxioasă,
n-am putut niciodată să visez!
îmi smulsesem deja papilele gustative
și totul era fad, mi-aș fi smuls și plămânii,
i-aș fi-nlocuit cu branhii

dacă nu aveam aquafobie,
m-au legat de un pat ca să nu-mi mai tai unghiile
până la sânge ;
pe rafturile mele de celule nervoase, sprijinite
de marginea creierului,

între hipotalamus și pământ,
s-a insinuat un fir subțire de cine-sunt-eu
și am intrat în lumea de ieri, mi-am văzut
sufletul așa cum era când m-am născut,
am început să curăț mucegaiul,
să șterg praful, să spăl bucățile,
dar n-am putut să le lipesc la loc.

LYCEUM

VESTALELE PRIMĂVERII

Gela Enea**nu e bine ce faci**

ai atâtea iaduri la-ndemână
 și tocmai pe-ăsta ți l-ai ales
 unde oasele trosnesc muzical
 în ode

pentru care
 nimeni nu are timp
 uite cum privesc oamenii la inima ta
 de parcă ai fi primul OZN din viața lor
 căzut nu se știe cum
 tocmai pe o pajiște cu poezie

nu e bine și ce nu faci
 subteranele sunt pline de psihologii ale abisalului
 la gâtul fiecărui cuvânt pe care doar îl ascuți
 pe bulevardul copilăriei lui gavroche
 unde nu e loc să aprinzi un foc de tabără
 să te dai în spectacol
 să-ți arăți mușchii
 să-njuri sănătos viața asta
 de haimana...

Ana

doar tu miroseai a veșnicie
 ori poate așa mi s-a părut atunci
 când improvizam
 voievodatele ploilor calde
 refrenul cerșetorului de la metrou
 care se-mprietenește
 cu treptele scării trădând
 vorbe-ascunse în patrii de cinteze și cucii
 inocența frângției în absența călăului

doar tu miroseai a veșnicie

Ana

în orașul acela modular cu eroi pitici
 și sentimente evadate din postere

pentru tine aș fi mers în mâini
 să văd lumea cu susul în jos
 și să-ți spun că e bine
 aș fi tras clopotele aș fi declarat
 ziua noastră națională

dar ai uitat să vii

Ana**poem închinat mâinilor care**

se întind printre gratii până ating

ziua de mâine
 în cea mai frumoasă dintre vieți
 când moartea devine complice
 părerilor de rău
 iar tu pășești în vârful degetelor
 pe grumazul fiecărui sunet- ce joacă

vinovățiile amiezilor lungi
 când ușa rămâne închisă
 și tu zidești în cameră alte voci
 alte camere
 cineva îți soarbe ultima picătură de apă
 paharul crește înalt
 mâinile se fac mici

poem închinat mâinilor care
 au devenit între timp alei
 pe care se plimbă cuvinte
 în căutarea altor mâini
 altor voci

libertate

și nu ne da nouă sângele
 cel de toate zilele/ trecut
 prin solzii reptilei prin miezul pâinii
 dă-ne sângele acela
 când am fost atemporalii apatrizi
 anormali

când i-am scuturat fustele de toate bulinele negre
 ca s-o putem iubi

când cădeau din cer meteoriți
 pajiști negre pentru cerbii altor galaxii
 se desfăceau drumurile din pași
 pe sloiuri de gheață
 pe cărbuni încinși

când era atât de multă dimineată încât
 ni se scurgea pe la colțurile gurii
 și nici nu mai conta
 dacă ea ne iubea pe noi sau nu

Roxana Ilie**ea nu rămâne**

nu mai putem rămâne aici
 orașul acesta își va închide pleoapele
 iar noi va trebui să ne lăsăm bivoli și coțofenele
 să doarmă în paturile noastre
 o zi la subsol
 o zi pe acoperiș
 să își potrivească respirația după a noastră
 pentru că ea nu rămâne niciodată în urmă
 să le dăm în fiecare dimineată mate și tortillas

iar ei să ne privească galben
să se îmbrace în haine femeiești
și să moară cu grijă
doar pe partea dreaptă
niciodată pe partea stângă

bunicul știa

săpați oameni buni săpați
până ce viul din voi va fi și mai viu

săpați oameni buni săpați
după mâna îngropată de bunicul în zid
v-aș ajuta să
săpați oameni buni săpați
dar nu pot
mi-e teamă de degetele ei cele cinci
și de nodurile ei cele cinci
pe care număram lunile când eram copil

săpați oameni buni săpați
după întunericul din pivniță
v-aș ajuta să săpați
dar mi-e teamă de întuneric
cu ochii lui cei patru
care nu mă slăbesc o clipă
și de mâinile lui cele multe
care strâng viul din mine

și pereții au mâini
pereții au ochi pereții
au urechi pereții
n-au picioare
bunicul știa asta

săpați oameni buni săpați
nu mai pot ieși

copiii pământului

mi se încurcau dimineța în gene
când îmi ieșeau din ochi cu mâinile bifurcate
contaminând aerul cu scâncetul lor de lupi

se trezeau noaptea
cu bărbia lipită bine de întuneric
și spuneau rugăciuni
pământule care ești în noi
sfînțească-se tăcerea ta
precum în voi așa și în ei

i-am văzut cum își încovoiau spatele
încercând să strige după mirosul acela infect
de carne arsă
ca după durerea membrului care lipsește

își cheamă mama tata
frații bunicii

și stră-stră bunicii
din lagărul doi
i-au prins cu mâinile cu ochii
de gât
de membre
ștergându-și cu dosul mânecii saliva
mamei tatei fraților bunicii și stră-stră bunicii

lor nu le spusese nimeni
copiii pământului nu se rostesc
se așteaptă
lângă stejarul din curte
acolo unde i-au plantat
atunci își aduc aminte
de scâncetul lor de lupi

li se face frig de la o vreme
și nu mai au nici gât
nici bot
nici ochi
nici mâini
picioare
membre

provizoriu toate femeile din tine

și eu l-am plâns dar altfel decât ceilalți
când oboseam de-atâta fire
mă ocoleam și mă despărțeam de mine
în nemișcare vie
împingeam cuvinte prin globul de
lumină de pe palier
noaptea târziu când vecina de la
etajul al treilea făcea cafea pentru
toate femeile care o locuiau
și pe mine mă locuiau mai multe femei
care-și trăgeau rotunde pătura peste cap
atunci când le chemam
ascultă, nu vă mai pot căuta
nu mai puteți pleca așa de capul vostru
femeile, târzii și cenușii
se retrăgeau în mine

nu puteam să dorm
mă gândeam la globul de lumină de pe
palier din care ieșeau cuvinte albastre
încetinite
stai acolo
imaginea lor va clipoci până târziu în tine
ca-ntr-o mlaștină soioasă
cu ochi mari bulbucăți
te vor privi atunci și vor muri pe rând
toate femeile din tine

Ileana Tudoran

Din cele patru cărți primite la redacție, semnate de Ileana Tudoran, (asupra cărora vom reveni) am ales o proză ultrascurtă din volumul: Cum să ai succes în Estul sălbatic (Editura Minerva – 2013) „girat” de prefața lui Alex Ștefănescu.

Cu privirea ei care pătrunde prin ziduri și care îi radiografiază și pe oameni, ajungând până la sufletul lor, Ileana Tudoran compune pentru noi o imagine zguduitoare, care ne face să plângem în timp ce râdem.

Toate povestirile din volum, indiferent de întinderea lor, chiar și scurtisima istorioară Obama doar latră, nu mușcă!, sunt străbătute de deznădejde – deznădejdea unei colectivități captive într-o fostă țară comunistă, pentru care eliberarea de comunism a însemnat de fapt o „dezghețare a gunoiului”.

Alex Ștefănescu

OBAMA DOAR LATRĂ, NU MUȘCĂ!

Acum câteva săptămâni, s-a întâmplat ceva banal, ceva care face parte din experiența de viață a oricărui bucureștean adevărat. Specificul local. Fi-miu, Alex, a fost mușcat de un câine. Pe stradă? Nu, chiar la intrarea în școala de muzică, în timp ce se ducea la ora de teorie. Câinele l-a atacat brusc, în timp ce urca treptele școlii, așa că nu a apucat să se sperie înainte. Abia după. Acum, de fiecare dată când vede un câine, fuge mâncând pământul. Exact de asta mă temeam: el, un mare iubitor de animale, să ajungă să se teamă de câini. Și nici nu vrea să mai audă de școala de muzică.

Acasă, nu lăsăm problema nedezbătută, vedem apoi dacă putem rezolva ceva. Discut cu copilul, clarificăm împreună că nu e de vină câinele, el fiind doar un biet animal care-și apără teritoriul, ci oamenii care i-au permis să stea acolo. Doar nu o să responsabilizăm câinele pentru asta.

Atunci pe cine? Păi să-i luăm la rând, de la portar la primar. Scriu o reclamație pentru doamna directoare și ne apucăm să facem investigații la școală. Doamna profesoară de pian a lui Alex e speriată, spune că și pe ea au mârâit-o niște câini, că au mai fost și alții mușcați și că nimeni nu face nimic. Un bunic vine la școală cu bâta.

După ea, pot fi și cinci-zece câini în școală. Un alt domn profesor ne atrage atenția că un câine nu mușcă niciodată degeaba: câinele simte, poate că lui fi-miu i-a fost frică. Alex repetă că nu i-a fost frică deloc (pentru că totul s-a întâmplat prea brusc și s-a trezit cu câinele înfipț în picior). Abia acum îi este. Și nu mai vrea să meargă la școală.

Un portar declară că numai unii câini sunt agresivi din cei cinci pe care-i știe acolo în școală. Alt portar ne confirmă că a fost și el victimă, poate chiar a câinelui care l-a mușcat pe Alex, dar nu sunt cinci, sunt trei. O căutăm pe doamna directoare, nu o găsim și, în lipsa ei, ne ducem la administrator. Bună idee, administratorul știe mai multe detalii. De fapt, sunt patru câini: doi frați, Al Gore (maro) și Obama (negru, bineînțeles), Michelle (soția lui Obama) și o altă cățelușă, fără nume săraca, ce-i dă târcoale lui Obama și ea. Se pare că Al Gore și Obama, culmea, au stăpân: o tanti de la minimarketul de lângă școală. Le dă drumul noaptea și dimineața, teoretic, îi pune în lanț. Doar teoretic. Michelle a ajuns în familia lui Obama prin alianță. Mâine-poimâine și puii lor or să fie acolo – tot în școală, evident. Poate și ai cățelușei fără nume care se ține după Obama. Mai aflăm un amănunt important: administra - torul nu crede că Obama și Michelle sunt periculoși, chiar dacă mai latră ei, dar ne avertizează că Al Gore e rău: l-a atacat și pe el, și pe portar.

Așadar, mergem la minimarket la tanti pentru recunoașterea infractorilor. Fi-miu nu prea vrea să-i revadă, dar îl asigur că vor fi legați când va face identificarea. Tanti ne primește cu un zâmbet larg și ne mărturisește că nici ea nu știe ce să mai facă cu Al Gore. Nu o ascultă deloc. Obama e mai cuminte, săracu'. Michelle nu e a ei, e bagaboantă și, contrar vorbelor administratorului, mușcă. A mușcat-o chiar și pe ea. O știe și pe cealaltă cățelușă care-l curtează pe Obama, dar se pare că nu e singura admiratoare. A mai vă-

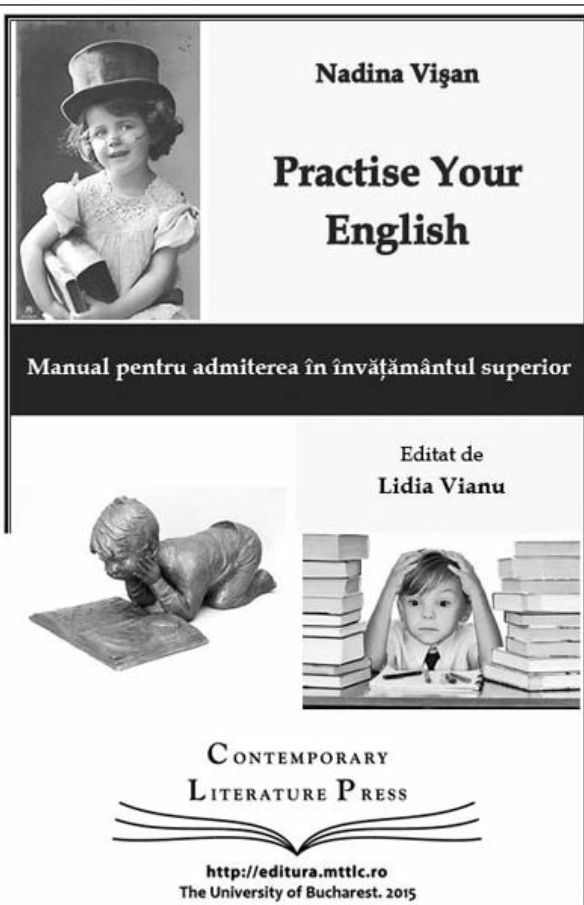
zut și alte cățelușe disperate după Obama. Deci, în școală, trebuie să fie o haită întreagă.

Și acum, marea confruntare! Alex rămâne încremenit la intrarea în curte, în timp ce tanti ne liniștește că băieții sunt legați. Obama doarme liniștit, în schimb Al Gore țâșnește din coteț lătrând furibund, cu bale la gură și ochii injectați. Alex tresare și face un pas înapoi. Nici urmă de îndoială, Al Gore l-a mușcat. Tanti confirmă și ea: „Al Gore e rău. V-am spus că nu-i cuminte, nu știu ce să mă mai fac cu el”. Tanti ne promite să-l pună pe Al Gore în lanț de seara (imediat după ce-și face nevoile) și să-l țină legat în timpul zilei, când sunt copiii la școală. Noi mulțumim și apoi cumpărăm niște țigări și chipsuri de la minimarket ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. La urma urmei, am identificat vinovatul: Al Gore, cine altminteri? Iar tanti ne jură că-l va supraveghea foarte strict.

Fumând și ronțâind chipsuri, plecăm de la minimarket frământați de întrebări metafizice. Oare câți câini trebuie să fie într-o școală: 1, 2, 3, 4, 5 sau mai mulți? Cum vor evolua relațiile în familia lui Obama și Michelle și cât o să crească haita din școală? Să le permitem accesul doar celor cuminiți și studioși ca Obama sau și celor mai obraznici și violenți ca Al Gore, în speranța că educația o să-i îndrepte? Oricum, tot am aflat ceva. Al Gore e rău. Feriți-vă de el! Și, o veste bună: Obama doar latră, nu mușcă!

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

sub auspiciile următoarelor foruri: Universitatea din București, The British Council, Institutul Cultural Român și Ambasada Irlandei, anunță publicarea volumului

Nadina Vișan

**Practise Your English
Manual pentru admiterea
în învățământul superior
ISBN 978-606-760-015-5**

Editat de Lidia Vianu

Lansăm din nou un manual de pregătire pentru examenul de admitere la Facultatea de Engleză din București. El se adresează în primul rând liceenilor și profesorilor lor. Primele 5 teste au în partea a doua o cheie posibilă și instrucțiuni de rezolvare. Restul testelor necesită, desigur, prezența unui profesor.

Autoarea manualului, Nadina Vișan, predă la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine din cadrul Universității București.

Dorim mult noroc viitorilor noștri tineri colegi, care se pregătesc să dea la vară examenul de admitere la engleză!

Lidia Vianu

Volumul poate fi consultat și descărcat
la adresa de internet:
<http://editura.mttlc.ro/visan-practise-english.html>

Editura pentru Literatură Contemporană

vă invită să accesați website-ul www.editura.mttlc.ro. Editura publică lucrări atât în limba engleză cât și în limba română. Pentru sugestii sau comentarii, vă rugăm adresați-vă Editurii, lidia.vianu@g.unibuc.ro.

Șerban Georgescu

Cu și despre poetul *Liviu Nanu*

„Cel mai bine scriu la supărare. Dar s-ar părea că până acum am avut o viață destul de veselă și tihnită”

Liviu Nanu este un poet care trage săgeți bine țintite. La propriu. Este antrenor de tir cu arcul la clubul „Atac” din Roșiorii de Vede, un club privat, înființat și menținut pe linia de plutire de el însuși, numai el știe cum, reușind să obțină performanțe

notabile la nivel național cu echipa sa de juniori: o medalie de aur, cinci de argint și șapte de bronz.

În paralel este și antrenor al echipei de baschet fete de la Școala Nr. 6 Roșiorii de Vede, cu care de asemenea a obținut performanțe notabile la nivel național, deși antrenamentele au loc sub cerul liber al Roșiorilor, școala nedisponând de o sală de sport adecvată. Dar asta nu e tot. Ca sportiv a practicat și atletismul (C.S.S. Roșiori, C.A.U. București), și baschetul („Rova”, Roșiori), și artele marțiale (a făcut parte din primul birou federal al FRAM, la înființarea Federației, în 1990 și are calificare de instructor WUSHU), și handbalul („Constructorul” Constanța). Iar dacă ai norocul, ca mine, să-l cunoști și să-i citești scrierile, îți dai seama de adevărul străvechii zicale „*Mens sana in corpore sano*”.

Imaginați-vă că vă aflați într-un local din Roșiorii de Vede și deodată, de la o masă vecină, se ridică un tip masiv, cu figură blajină care începe să recite pe un ton mucalit: „*Nu vă cer acum galoane/ sunt poet de conjunctură/ recitând prin cafenele/ mica mea literatură.// Când din focul poeziei/ pe sub piele nu-mi încap/ punem punct comicăriei/ căci doar fumuri am în cap*”

Acesta este Liviu Nanu. A publicat până acum trei volume de versuri (**Îndemn la nesupunere**, 2002, Editura Tipoalex, Alexandria; **Apăsați tasta any**, 2005, Editura Marineasa Timișoara și **Vești din Utopia**, 2011, Editura ATU Sibiu) și două volume de proză scurtă umoristică, **Cârciuma lui Bicuță și alte povestiri** (2008 și 2011). În prezent lucrează la un nou volum de proză scurtă, care se va numi, probabil, **Ziua prostului**.

– Liviu Nanu, spui într-un poem că „versurile mele sunt profilactice / eu promovez / divertismente vizuale și auditive”. Cum vine asta

– Poezia (și chiar și proza) pe care o scriu se receptează mai bine rostită, pe cale orală. Am observat în aceste cazuri că pe fețele celor care mă ascultă înfloresc un surâs, chiar un zâmbet larg, uneori. Dar asta nu e întotdeauna un semn bun. Când mi-a apărut prima carte, mi se părea că toți oamenii pe care-i întâlneam pe stradă îmi zâmbeau și asta mă făcea să mă simt „poetul cetății”. Până când m-am întâlnit cu un amic care mi-a zis să mă închid la probab.

– Scrii mai bine când ți-s boii acasă, sau la plimbare?

– Cel mai bine scriu la supărare. Dar se pare că am avut până acum o viață destul de veselă și tihnită. Așa că uneori, încerc să mă supăr chiar și din nimicuri, dar nu-mi prea iese, din fire sunt optimist și nițel autoironic și asta nu mă ajută prea mult la scris.

– Acum ceva ani, am întâlnit într-una din poeziile tale un hipopotam portocaliu. Ce mai face? Cum se mai simte?

– Cred că înoată acum prin fluviul Zambezi. Dacă nu l-o fi ucis vreun braconier. Imaginea unui hipopotam portocaliu m-a urmărit mult timp, trebuie să recunoști că are un impact puternic. Tocmai de aceea m-am gândit că ar merita un poem. Cât de inspirat a ieșit, rămâne să judece rangerii din Africa, pentru că și ei citesc uneori, nu-i așa?

– Se spune că tutunul și alcoolul dăunează grav sănătății. În opinia ta care ar fi „factorul de risc” ce ar putea dăuna, la fel de grav, Prostiei omenesci? În lume în general și în România în special.

– Prostia este indestructibilă, oriunde în lume. Nici chiar cititul cărților nu dă rezultate, cel mult o atenuază. Citind, nu mai ai timp de alte tâmpenii.

– Ce crezi că-i determină pe unii oameni, mai mari sau mai puțin mari, să arunce cu pungi cu apă de la balcon în capul trecătorilor?

– Curiozitatea, în primul rând. Și o doză de inconștiență, desigur. În studenție, m-a invitat un amic să arunc cu ouă de la etajul șase, în capul trecătorilor. El terminase deja un cofrag, mai erau câteva

ouă pe care mi le oferea cu generozitate. Deși mă tenta foarte mult, a trebuit să-l refuz, pe atunci ouăle se vindeau pe sub mână, mi se părea un sacrilegiu să le arunci, chiar și de dragul experienței, pe care, iată, o ratam. „Oricum, erau clocite”, mi-a spus prietenul. – „Aduce mama alt cofrag, lucrează la Gostat”. Dar imaginația mea lucra și a lucrat și peste ani, așa că, dacă ouă nu-mi permiteam să arunc, măcar îmi imaginaam că arunc pungi cu apă.

– Cum apreciezi decizia CFR de a bloca toate geamurile vagoanelor de tren sub motiv de „buna funcționare a instalației de aer condiționat”, în condițiile în care, de cele mai multe ori, aceste instalații nu funcționează deloc?

– CFR este o instituție mereu surprinzătoare, precum România. Mie îmi plăcea pe vremuri atenționarea *E pericoloso sporgersi* pe care o vedeai prin vagoane peste tot, și îmi imaginaam că trebuie să fie mulți italieni care circulă cu trenul în România, dar eram eu prea opac pentru a-i vedea. Marin Sorescu are o poezie frumoasă (*Și Gangele*) despre o călătorie cu trenul, chiar pe meleagurile mele.

– Tu cu cine votezi, cu Poezia sau cu Proza?

– În ultima vreme scriu mai rar poezie, acum proiectele mele literare sunt legate de proză. Nu am răbdare să scriu roman, cred că mă voi limita la proză scurtă (nuvele, povestiri, jurnal). Subiectele le aleg din viața reală, din fericire, am un cerc de prieteni care au multe de povestit și care trec prin întâmplări interesante, uneori neverosimile, de cele mai multe ori, pline de haz. Pregătesc acum un volum de proză, se va numi „Ziua prostului” sper, încă am discuții cu cei de la editură pe chestiunea titlului.

– E mai bună nebunia de la Roșiori de Vede decât nebunia din București? Te simți protejat?

– Mă simt ca într-o coajă de ou, aici, în provincie. Zgomotul este atenuat, mai mult un zumzet, un mormăit. La București nebunia e un mod de a trăi, nu cred că m-aș adapta. După trei zile de capitală simt nevoia de liniște. Mai ales când circul cu mașina, devin nervos și irascibil, nu-mi mai iese nimic spiritual o vreme.

– Zilele trecute pe ușa unei frizerii scria: PROGRAM: 9.⁰⁰-21.⁰⁰. Inspirația poetului de ce nu are program fix de funcționare?

– Eu am văzut pe ușa unui atelier din Timișoara scris: „Deschis toată ziua”. Inspirația nu poate avea orar, că doar nu e plătită la normă. Vine când vrea și de cele mai multe ori ești plecat. Uneori îți lasă un bilețel, doar așa, ca să te oftece. Eu port de regulă în buzunar un pix și un carnețel, că uneori apare cine știe unde, pe stradă, în mașină, la cârciumă și dacă nu ești pregătit să notezi ideea, zboară și n-o mai vezi. Dar mi s-a întâmplat și să mi se termine pasta sau să uit agenda în alt buzunar, de la altă haină. Am pățit-o de multe ori. În mașină am tot ce-mi trebuie, dar nu mă pot opri de fiecare dată când îmi vine vreo idee, uneori traficul sau condițiile de drum nu-mi permit. Mi s-a întâmplat să-mi notez direct pe volan, în timp ce conduceam. Riscurile meseriei!

– Cine crezi că trage mai bine cu arcu: Cupidon sau Wilhelm Tell?

– Wilhelm Tell trăgea cu arbaleta, nu putem compara mere cu portocale. Dar cel mai interesant mi se pare Cu(R)pidon, ăla care trage în homosexuali. E la modă, se pare.

– Nichita Stănescu exclamă într-una din poeziile sale: „*Ah timp, bordel al vieții mele!*”. Eu nu înțeleg, în metafora asta, dacă viața e matroana sau clientul. Tu înțelegi?

– Nici eu nu pricep toate metaforele lui Nichita. Dar sună bine, nu? Timpul a fost definit în fel și chip. Cred că și eu l-am văzut într-un poem în chip de pisică.

– Știu că ai o mare pasiune pentru arta fotografică. Cum a început?

– Fotografia este o modalitate simplă și eficientă de a combate neantul. Nu am spus-o eu, a spus-o Julio Cortazar și sînt de acord cu el. Pasiunea pentru fotografie o am din 1988, cînd am reușit să-mi cumpăr o cameră foto Minolta. Pe urmă mi-am cumpărat și un Zenit și un Seagull 6x6. (că de Audi 4x4 nici gând...). Apoi mi-am improvisat un minilaborator cu un aparat de dezvoltat Krokus, în care îmi dezvoltam singur filmele și scoteam fotografii pe hîrtie. Chestia asta a durat câțiva ani, până în 1999, cînd mi-am vîndut aparatele și mi-am depozitat laboratorul într-o debara, la soacră-mea, unde cred că zace și acum. Anul trecut, de Black Friday, am reușit să-mi cumpăr o cameră semiprofesională mai pretențioasă, un Canon DSLR și acum particip cu lucrări pe mai multe site-uri specializate. E un hobby scump, îmi trebuiesc obiective, alea costă mai mult decât aparatul... Dar sper să mai prind un Black Friday sau să fac un C.A.R. Îmi propun să ajung în locuri inedite pentru a cunoaște oameni și a face fotografii care să mă reprezinte.

– Ce-ți mai dorești?

– Multe. Aș avea nevoie de un caiet studentesc să-mi încapă toate dorințele. Dar desigur, există priorități. Îmi doresc să am mai multă răbdare, proza se scrie stînd pe scaun, trebuie să ai și oase tari. Îmi do-

resc să fac turul țării pe bicicletă și să vizitez China. Și vorba lui Gyuri Pascu „De-aș avea timp și spațiu, să-nățate, fericire/ aș face ordine-n stat”

Ultima întrebare a interviului ar fi trebuit să fie „Ce îți lipsește?”. Am renunțat la ea pentru că am găsit răspunsul într-o poezie mai veche a interlocutorului meu. Iat-o: „*Îmi lipsește acea parte din mine/ pierdută cine știe când,/ cine știe unde./ Când felia de pâine/ unsă cu marmeladă/ era fericirea de-o clipă./ Când praștia părea o prelungire/ firească a mîinii,/ pînă la cer./ Când adăpostul din copac/ era mai sfînt decît casa părintească./ Iar somnul de după amiază/ era mai colorat de vise./ Când fata de vis-a-vis/ îmi făcea cu ochiul/ și eu o credeam bolnavă./ Îmi lipsește acea parte din mine/ pierdută printr-un ungher întunecos/ Cu mizerii de șoareci./ Iar eu, ăsta, ce-am mai rămas,/ puținul din mine,/ nu mai îndrăznesc să privesc înapoi,/ de frica trecutului.*” (**Îmi lipsește acea parte din mine**)

Liviu Nanu

POEME

Ușa

ușa era întredeschisă și eu nu știam ce să fac.
îmi era teamă să intru îmi era teamă
să o deschid larg

îmi era teamă să rămîn în fața ei
așteptam să vină altul mai hotărît
au venit mai mulți hotărîți
unul după celălalt și niciunul nu îndrăznea să intre
hotărîrea lor se muia și curgea pe trepte
ca orologiul lui dali
se încurajau reciproc uneori își ironizau teama
dar teama era acolo o ceață verde plutind
deasupra noastră

ușa era întredeschisă nicio cheie în broască
nicio cheie de care să ne legăm-agățăm-spînzurăm
doar gaura prin care priveam cu un ochi
și după aceea ridicam din umeri în fața următorului
ca un fel de plictis universal și indiferent
(ceea ce desigur era o mare minciună)
dar eu nu aveam cuvinte să pot descrie

ce anume văzusem
și nici ceilalți nu puteau defini cu exactitate
sufeream toți de o curiozitate epistemică
și contagioasă
pe care ne era jenă s-o mărturisim

ușa scîrția din balamale
între universul nostru bidimensional și cel
de dincolo

fără a se mișca măcar un milimetru
să facem mai mult curent a zis unul
poate așa se va deschide singură
ce idee bună au zis ceilalți să facem mai mult curent
dar în jurul nostru nu era nici măcar o fereastră
nici alte uși

decît adierea șoptelor noastre prin care
pluteau molii

între timp bărbaților le crescuseră bărbi sure
doamnele purtau capoate din diftină și zenana
cu modele florale
cîteva femei născuseră unele aveau chiar nepoți
devenisem o familie mare
era o bătrînețe blîndă cu miros de ceai de tei
și parfum de levănțică împotriva moliilor
dar teama era încă acolo o ceață verde
lipită de noi ca solzii

într-o zi un copil a lovit ușa cu piciorul
aceasta s-a deschis larg în fața noastră
dar nouă deja nu ne mai păsa noi ne trăisem viața
copilul însă a făcut un pas dincolo
mînat de curiozitatea lui personală
apoi s-a întors spre noi și ne-a spus: mdeah!

fotografii mișcate

poezie dedicată mie însumi
sunt optimist

și totodată încrezător
(dacă n-o fi același lucru)

voi desprinde ziua de ieri
ca pe un plasture
cu păr cu tot

greva ceferiștilor mă plictisește enorm
e totuși bună la ceva
m-am ambiționat și eu cu o sticlă de vin
enya îmi cîntă încet *on your shore*
privesc deja viața ca pe un fenomen temporar

îmi privesc brațul stîng
apoi brațul drept
picioarele pe rînd
apoi privesc spre mine
ești cam oblic
îmi spun
și cam neclar

poate așa și trebuie
hai noroc!

consolare

sunt urs. și n-am unde m-ascunde
amenințat de vânător
îmi caut locul verde unde
lovit de-alice am să mor

poate ajung pe-o pardoseală
să gîdil tălpile frumoasei
și-apoi pe blana mea de fiară
să facă sex stăpîna casei

sau în meniu. ce-o fi să fie...
friptură grill de urs sadea
să vă privesc din farfurie
mîncînd felii din laba mea

over the rainbow

un copil desenează pe asfalt
mișcările lui curg firesc și rotund
mîinile lui agită aerul
copilul desenează un curcubeu
iată, am desenat un pod, spune el fericit
un pod care duce de aici pînă dincolo peste drum
vrei să-l treci?

îi răspund că nu vreau și el desenează în continuare
fluturi, măști venețiene, îngeri și mașini 4x4
eu nu am curaj să trec strada
deși vis-a vis e o cîrciumă de cartier
o cîrciumă dintr-o altă lume
patronul iese și mă îmbie cu bere la draft, rece
eu tot nu am curaj să trec strada

pe lîngă mine trece Isus
ducînd în mînă o cutie de pizza uriașă *quattro gusti*
se așază la o masă și o rupe în felii
pe care le dăruiește clienților
o felie – o halbă de bere
dar mie tot mi-e frică să traversez
deși mi s-a făcut foame
și setea mă chinuie
ceilalți mănîncă vesel și plescăie din buze

așadar mă întorc încet
copilul nu mai este
curcubeul a dispărut și el
a rămas doar un ciot de cretă colorată
mă aplec și încep să-mi desenez propriul meu
curcubeu
propriul meu pod

Adevărul despre minuni

Aștept o minune ca pe un tren care întîrzie
stau degeaba cu biletul în buzunar șinele sînt rupte

un înger a căzut de disperare peste ele

minunile vin uneori cîte două și se țin de mînă
cum se țin adolescentele cînd merg pe stradă
mulți nu le recunosc dar eu
eu de fiecare le simt prezența materială

minunile sînt de trei feluri în funcție de așteptări
există o relație de subordonare între ele ca la armată
cele mari nu se vor întîmpla niciodată
decît ai auzit de ele precum aude soldatul

de generalul X
pe care nu l-a văzut dar a auzit că ar exista undeva
într-un birou sau pe cîmpul de luptă

și mai sînt minunile mici care vin de regulă
cu întîrziere

tu o aștepti cu două pahare de votcă
unul pentru tine unul pentru ea
cînd apare o recunoști imediat dar ea are
o față nedumerită

de parcă te-ar ști de undeva
de parcă lichidul ar căpăta deodată culoare și miros
și atunci nu-ți rămîne decît să spui:
iată minunea
la ce-mi mai trebuie?

și dai pe gît ambele pahare
stai așa! îți spune prietenul tău de la masă
stai așa! îți spun ceilalți consumatori
stai așa! îți ordonă și ospătarul
spune-ne cum rămîne cu a treia minune
pe aia cum o recunoști dacă apare?

eu cred că o recunoști destul de ușor
de exemplu intră în cîrciumă și se oprește
la masa ta
îți bea paharul și apoi te întrebă ce ți-ai dori
sănătate
fericire

sau să cîștigi la pariuri sportive
dar tu ești deja mahmur și luat pe nepregătite
tot ce poți să-i ceri este să umple toate paharele
cu votcă

și în fiecare să fie un peștișor de aur
care să îndeplinească trei dorințe
și să plătească dacă se poate și consumația

O ipostază a nimicului

azi am mîncat dade
zeama lor îmi colora gura, degetele, mintea
ah, ce pictor genial aș putea deveni
gustul lor mi-a trezit o senzație ciudată
de compasiune
pentru pietrele de pavaj

Hrisca Dumitru

DE MÂNĂ CU BUNICA

Nu știu de când nu mai ascultasem cel de-al doilea cântat al cocoșilor. Oare fusese atunci când, plecând, seara, spre stâna baciului Haplea, împreună cu bunicul, ne rătăcisem, eu îmbătat de strălucirea astrelor, iar bunelu amețit de mulțimea gradelor de alcool contrafăcut, luat pe sub mână de la Gălbănoaia, ajungând acasă când bunica ducea vițica pe toloacă? Ori când fugisem, prin popușoi, pe la miezul nopții, ca să văd filmul Nemuritorii, iar gazdele, două fete, cam într-o ureche, mă provocară să mă joc „de-a nunta”, iar eu mă fâstăcisem atât de tare că m-au cuprins frisoanele vreo săptămână. „De, dac-ai jucat fără măsură...Așa-ți trebuie!” bolborosea bunica nemulțumită de așa prietenii, dar doftoricindu-mă cu ierburi culese de prin rarele ei peregrinări.

Așa era ea: mă dăscălea, fără a obosi, ceas de ceas, până când întunericul nopții se așternea peste viile Gostatului, acoperind și bujla în care locuia, de peste treizeci și cinci de ani (adusă din centrul satului de bunicul Costică, care tocmai se întorsese de pe front), dar îmi făcea toate hatărurile, permițându-mi toate năzbâtiile copilăriei și tinereții, interzise sau, măcar, cenzurate de părinții mei.

În dimineața aceea de iunie, cerul parcă-și făurise o aură azurie, ca un zid de apărare împotriva cotelor amenințătoare ale norilor. Bunica mă trezise cu glas duios, mângâietor, care-mi amintea de cireșele proaspăt culese în seara dinainte, ajutat de mormăielile deloc cuviincioase ale bunicului, care-și făcea de lucru pe lângă scară, mai mult încurcându-mă:

– Unde mai pleci Ileană, amu în toiul trebii? se prefăcea el că o ceartă pe bunica, care nici măcar nu era acasă, știind că vorbele lui, odată și odată, tot vor ajunge la cunoștința consoartei. Ce vă trebuie vouă să vă duceți, cale de câteva ore, ca să vă zgâiați la niște oase îngălbenite de vreme? mă luă el și pe mine la rost. Mai bine v-ați duce să-l vedeți pe Ceaușescu, c-am auzit că vine mâine pe la Hîrlău!

– Păi, îi răspunsei eu din vârful pomului sângeriu, parcă matale nu te închini noaptea la icoanele sfinte... De ce te mai chinui să faci metanii, dacă nu-ți pasă de sfinții din calendar?

– Ei, nu-mi pasă, se apără bunicul, întărind scara cu țărâna adunată de la prașila recentă, eu cred în Dumnezeu, dar nu-mi pasă de sfinții lui de pe pământ! Nu mai există sfinți mai aproape de Suceava?! Uite, târgul nostru-i mai aproape! În realitate, supărarea lui era izvorâtă de apropiata plecare a bunicăi la sora ei, Monica, care locuia în apropierea vechii Cetăți de Scaun a Moldovei. În fiecare vară, o ajuta la C.A.P., întorcându-se încărcată de rodnicia pământului și hârnicia oamenilor locului, care, parcă erau mai bogați decât cei de prin părțile noastre. Cum bunicul nu se înțelegea cu cumnații, e de la sine înțeles că nu prea avea ce căuta pe-acolo, așa încât, de la jumătatea lui iunie începeau certurile și bruftuilele, cuprinzând toată casa, ajungând, chiar, și la urechile vecinilor.

– Să nu te prind că și anul ăsta pleci la soră-ta și mă lași singur cuc! începea, întotdeauna bunicul, în timp ce-și înnodea niște opincilor, grăbindu-se să ajungă la sectorul zootehnic, unde-l așteptau tovarășele lui mulgătoare.

Bunica se întorcea pe partea cealaltă a patului, prefăcându-se că nu-l aude. De-abia după ce ecoul pașilor lui se stingeau în rourii dimineții, iar lătrăturile câinelui vecinului Burlacu îl conducea, cale de câțiva metri, până la fântână, bunica îi răspundea, strâmbându-se:

– N-ai să cheri tu două săptămâni! O să te îndrume bunul Dumnezeu! se încredința ea, urnindu-se din pat ca să zorească împlinirea treburilor zilnice.

De fapt, după ce-am crescut, am constatat că cea mai mare grijă a bunicului n-o constituia lipsa bunicii, ci faptul că nu știa să gătească! „Bărbatul e menit cu lucrul pe-afară!” mormăia el în ciudat, atunci când, rugat de bunica să deretice prin casă, mai întotdeauna spârgea câte-o strachină ori vreo altă „bucată de sticlă colorată”.

– Cum bunico, o întrebam eu, în timp ce legam strâns traista, ajutând-o să o așeze pe umerii firavi, nici măcar omletă sau cartofi prăjiți? Asta face și un copil de grădiniță! mă minunai eu, pioner în clasa a treia, socotindu-mă mare bucătar, de când o ajutasem pe mama și pe bunica să facă magiun și tocană de bureți.

– D-apoi voi nu știți ce zace în mintea lui, începea ea să se vaite, socotindu-mă sol pentru părinții mei, așa l-a hărăzit Cel de Sus! Peticit, nevolnic, dar din cale-afară de fudul, începea ea să înșiruie defectele soțului, începând de la naștere și ajungând, după vreo jumătate de ceas, înapoi de unde a început, și, pe

deasupra, căpcăun și necredincios!

Eu doar zâmbeam mânzește, dar bunica, veșnic neîncrezătoare, mă privi, pe sub ochii albaștri, așteptându-mi aprobarea. Văzând că nu scot o vorbă, începu să mă zorească:

– Hai mai repede că ne-apucă noaptea! mă îndemnă ea, deși noaptea nu fusese învinsă de zorii zilei. Ți-ai legat strâns șireturile? Ai pus totae hainele? Și flaneluța de lână? Știi că pe le ei e mai răcoare... N-ai uitat șapca? se interesă ea, nedorind ca vreo scăpare de-a mea să-i zădărnicească zilele petrecute la Suceava.

După ce toate viețuitoarele ogrăzii erau hrănite, timp în care eu trebuia să verific adăpătorile – „ca să nu chiară biete de ele de sete”, bunica înclina ușa de la casa cea mare și de la magazie, apoi, făcându-și trei cruci spre răsărit, mă îndemna s-o urmez pe cărarea îngustă ce da la ulița mare.

Abia se zărea de ziuă, iar cocoșii începură să-și facă de cap, stârnind larma câinilor și a orătăniilor. Bunica mă prinse de mână și, amândoi, ca două fantasme, străbăteam întunericul ce cuprinse dealul, făcându-ne, cu grijă, loc, prin roua bogată a dimineții și prin desimea sălciilor de pe malul Bahluiului. Am ajuns uzi la șosea, dar bunica, prevăzătoare, rostui se ca să schimbăm cizmele de gumă cu încălțări mai ușoare: mie îmi cumpărase teniși chinezești, albi, ca spuma laptelui, iar ea se încălță cu o pereche de sandale, pe care dăduse, după spusele ei, două sute de lei. „O avere!” se minuna ea, ducându-și degetul arătător la buze, ca să n-o deconspir năzurosului ei soț.

Când și când câte-o „mașină mică” ne arăta că suntem pe o șosea adevărată, stropindu-ne cu picuri mici, îngălbeniți de colbul înmuiat de pe marginea potecilor făurite de mulțimea navetiștilor.

– Uite, îmi arată ea o hală mare, aflată la marginea unui rând de căsuțe, încovoiate de trecerea anilor, asta-i clădirea fabricii de conserve... iacă-tă c-am ajuns și noi în târg! se minună bunica, satisfăcută de planuirea călătoriei, nedezipindu-și mâinile ei moi de palmele mele mereu umede.

„Dar nu aveam nici cea mai mică emoție!” mă împotrivi eu fără glas. „De câte ori nu mai ajunsesem, împreună cu matala ori, mergând țănoș, în căruță, de-a dreapta bunicului, până în marginea orașelului! Ba, chiar, o dată, mă furișasem pe lângă haldanii din hatul grădinii, trecusem puntea și, cu luare-aminte, ca să nu mă zărească tanti Mărioara sau vreo altă vecină aprigă de-a matala, alergai, pe malul apei, până în dreptul Podului Contăș, de unde mă fugăriseră îndărăt pietrele aruncate de găliganul lui Druc...”

– Vai de mine, se opri ea, înspăimântată, dar eu n-am știut nimic! Și cum ai scăpat?

– Ehei, mă ridicasem eu în vârful picioarelor, l-am pocnit c-o piatră-n cap și m-a lăsat în pace!

Bunica îmi mângâie, dragăstos, țeasta tunsă „chilug”, preocupată de procurarea biletelor de călătorie. Minciuna fusese rostită, clar și răspicat, așa că nu mai puteam să dau înapoi. De fapt, simțind primejdia, o tulisem înapoi, îngăimând: „Prostul dracului, începusem eu să mă și înfoi în pene, la adăpostul cătorva zeci de metri și a porumbului înspicat, dacă nu mi-ar fi fost frică de pietroaiele aruncate, ți-aș fi dat și ție un ciubuc din marginea târgului!”

Da, ciubucul și înghețata de casă, luate de la poarta unei vechi locuințe evreiești, mi-au marcat o bună parte a copilăriei! Dar, astăzi, era prima oară când aveam să trec peste mirosul mititeilor perpeliți la birtul „La Găină” ori al animalelor vândute în obor, ca să ajung la biserica Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava. Și câte povești nu-mi depănase bunica, în nopțile lungi de iarnă, când bunicul era „de noapte” la sector, iar noi, înfolfiți în plapuma de lână, ascultam, înfiorați, șuierul crivățului, care, parcă, răzbătea până la butucii aprinși din sobă!

„Ce grozăvii mai pătimiseră bieții români din pricina necredincioșilor!” auzeam vocea ei molcomă, înfiorată de pedepsele îndurate de bieții creștini. Apoi, la insistențele mele, în ciuda oboselii de peste zi, continua firul poveștilor, auzite de pe vremea când fusese slugă la casa preotesei: „Dar se iviseră și la noi conducători de ispravă, care căutau să-i arunce pe dușmani peste munte și mare... Așa era și Alexandru cel Bun, din familia Mușatinilor, care, auzind cum osemintele sfântului erau întinate de necredincioși, le răscumpără, cu sute de pungi, pline cu galbeni de aur, aducându-le la noua biserică, construită în Cetatea Sucevei. De-atunci, credincioșii se roagă la racla sfântului, vrând să dobândească sănătate, putere ori mai știu eu ce...”

Autobuzul cu burduf se puse în mișcare, scârțâind din toate încheieturile. Pe marginea drumului, puținii drumeți se uitau, cu invidie, la chipurile noastre zâmbitoare. „Ce-aș da și eu să fiu în locul tău!” parcă-mi spunea un bătrân, care-mi făcuse cu mâna, dindărătul porților mari ai fabricii de brânzeturi.

Cu cât ne apropiam de centrul orașului, steaguri tricolore fluturau pe fiecare stâlp, iar grupuri de oameni coborau din remorcile tractoarelor, adunându-se, la ordinele unui milițian, în spatele unor garduri de metal, care zăngăneau, neconținut, la perindarea continuă a oamenilor.

– Astăzi vine tovarășul Ceaușescu! ne informă, cu o voce, prefăcut dezinteresată, șoferul.
– E prilej de mare bucurie, uăi Fănică! se băgă în vorbă un ins mărunțel, care, la îmbarcare, dăduse din coate, ca să ocupe scaunul din dreapta șoferului. Să vezi ce de mâncare se va aduce la alimentară!
– Fugi de-aici bade, îl repezi șoferul, căznindu-se să-și aprindă o țigară, n-o să pupăm nimic, căci de-aseară cară șefii cu portbagajele!

– Ia mai lasă gargara și te ține de volan! îi atrase atenția un tinerel, îmbrăcat la costum gri deschis. Ai văzut tu cine ce căra, se rățoi el, că de-abia îți puteai duce grăsimea, de beat ce erai!

Șoferul nu se sinchisi prea tare de vorbele grele aruncate, scăpă o înjurătură printre dinți și opri autobuzul în stație. Dar, înainte de a se buluci oamenii, în fața mașinii se proțăpi un milițian, care-l chemă la el pe nemulțumitul Fănică. Călătorii, dornici de a afla ce taine-i leagă pe cei doi, se ridicară în picioare, fiecare dându-și cu părerea:

– Aha, se auzi vocea plângăreață a unei precupețe de usturoi, îl înhață și pe omul ista bun! Și de câte ori n-a oprit el la Copălău să mă ia, deși era cu mașina plină! îi luă ea apărarea.

– Lasă, că așa-i trebuie, hoțului! răbufni o voce groasă din spatele autobuzului. Cine-l pune să uite să taie bilete!

– Poate are și el copchii acasă de crescut! auzii și vocea firavă a bunicii.

– Dar eu n-am, îi răspunse furios mărunțelul, părăsindu-și scaunul, cinci băieți am mătușă, dar nu am pus mâna pe bunurile poporului!

– Taci din gură, Costache, rosti șoferul, prevenitor, că te mai aude cine nu trebuie și nu știi pe unde-ți scoși cămeșa. Oameni buni, se adresă el tuturor călătorilor, coborâți aici, căci autobuzul trebuie să meargă în altă parte!

Un vacarm se stârni în hardughia motorizată, acoperind puterea motorului. Oamenii îi cereau socoteală șoferului, care ridica neputincios din umeri, arătând spre milițian:

– Ordinul Partidului, fraților! se apăra omul, făcând cu ochiul spre omul legii.

– Haida uăi, coborâți mai repede că pun ghioaga pe voi! se rățoi milițianul, rânjind satisfăcut. Ordin de la împărăție!

– Și noi, se adresă politicos tânărul aranjat, cum ne putem continua călătoria? Avem și noi interesele noastre...

– Mai presus de ale Partidului? se arătă mirat milițianul. Vezi să nu te iau la secție și să-ți verific toate interesele! hohoti el, aclamat de majoritatea zâmbitoare a oamenilor.

– Și banii, se interesă mărunțelul, cine ne despăgubește? Că avem și noi familie...

– Tacă-ți gura, Costache, se auzi vocea amenințătoare a omului cu chipiu albastru, căci, dacă mă superi, o să-ți vezi familia la paștele cailor!

– Doamne iartă-i! se închină, evlavios, bunica, despinzându-și degetele înțepenite din încheștarea mâinii mele.

– Ce-i mătușă, se tulbură și mai tare milițianul, de te cutremuri așa de tare, doar nu l-ai văzut pe dracu! Marș afară cu toții și așteptați alt mijloc de transport! Fănică, îi atrase el atenția șoferului, repede-te la Cotnari, ca să-i iei pe cei de la Combinat!

– Am înțeles, tovarășe comandant! se grăbi șoferul să se facă nevăzut din fața omului legii.

Oamenii rămași în stație priveau deznădăjduiți, neștiind cui să se adreseze pentru a-și continua călătoria. Murmurul mulțimii atrase atenția câtorva bărbați eleganți, care tocmai coborâseră dintr-o mașină neagră. Cei cinci bărbați se apropiară de milițian, luându-l la rost pentru forfota mulțimii. Omul legii, roșu la față, se chinuia să le explice motivele oamenilor, dar, din gesturile lor, se vedea că „tovarășul comandant” o să ajungă, „dac-o să aibă vreo proptea mare”, în vreun post de poliție, pitit pe la marginea câmpului.

Cu fruntea nădușită, el se întoarse pe călcâie, salută grupul celor cinci, apoi, apropiindu-se de oamenii lăsați de izbeliște pe trotuar, îi luă la rost:

– Din cauza voastră, iaca-mi pierd eu pâinea! Încolonarea și, fără nici o vorbă, ne îndreptăm spre stadion! După ce-o pleca Tovarășul o să vă întoarceți și voi la treburile voastre! Hai, mai repede, înainte marș! comandă el furios.

La început, mulțimea se oprise locului, mută de uimire de întorsătura nefirească a lucrurilor. Sune-tul prelung al fluierului milițianului îi trezi din letargie. Mergeau ca roboții, alături de alte grupuri compacte de oameni, aduși cu fel de fel de autovehicule, mai vechi ori mai noi. Doar privirile rătăcite și înspăimântate îi deosebeau de mașinăriile minune, care așteptau, din zi în zi, după comunicatele Partidului, scrise cu li-

tere de-o șchioapă, să ajungă pe Lună ori pe planeta Marte.

Ajunși la stadion, fuseseră din nou încolonați, pentru a acoperi toate laturile pistei de atletism. În spatele fiecărui grup, cu bastoanele de cauciuc la vedere, câte zece milițieni păzeau oamenii, îndemnându-i să strige sloganurile afișate pe panourile înșirate pe marginea terenului de joc. Degeaba se împotriviseră unii, refuzând să strige ori făcând bășcălie de regulile cotidiene, căci, pe loc, răsăriseră, ca din pământ, figuri necunoscute, îmbrăcați civil, care-i escortau la ieșirea din stadion, bruftuindu-i și împingându-i spre cele două dube cu numere de București.

Deodată, rafale de vânt se abătuseră asupra mulțimii, stârnind panică printre purtătorii de șepci sau pălării, dar și pentru părul fetițelor atent și îndelung aranjate. Bunica începu să-și facă, din nou, cruci mici, uitându-se, cu coada ochiului la cel mai apropiat „însoțitor”. Mâna ei se răcise, stârnindu-mi și mie fri-soane. Elicopterul coborî spre centrul dreptunghiului verde, aterizând, cu mișcări încete, dar sigure.

Doi vlăjgani îl însoțeau pe Nicolae Ceaușescu, ferindu-l de vârtejul elicelor. Îl conduseră spre o scenă, improvizată chiar lângă vestiarele jucătorilor, unde era așteptat de personalități locale, toți aduși din spate, care se ploconeau în fața Conducătorului Suprem.

– Bă, dar mic mai e Tovarășul! se miră Costache cel mărunțel.

– Tacă-ți fleanca, uăi! îi atrase atenția milițianul nostru. Unul dacă mai vorbește, amenință el, va ajunge la Canal!

– Dar Tovarășul nu are nevastă? mă prefăcu eu surd la amenințările omului legii și imun la pișcă-turile binicii, gândindu-mă că n-are ce căuta un copil la marea construcție socialistă.

– Tu crezi că președintele nostru e ca voi? se răsti milițianul, ștergându-se de sudoare. Ei se plimbă prin toate locurile, iar, seara, se întâlnesc cu miniștrii și dau ordine: uite, baba asta n-are coșgiug... să-i dăm, domnule, că n-are nici dinți în gură, lui Fănică, fiindcă mai șterpelește ceva mărunțiș, o să-i dea vreo doi ani la ocnă...

– Dar matale, tovarășul milițian, nu vrei nimica? se interesă bunica.

– Lui Nechifor milițianul, răspunse el militărește, o să-i dea un grad în plus!

– Taci, uăi Vasile, că n-auzim ce spune Tovarășul! îl admonestă milițienii din ultimul rând. După o clipă de liniște, stadionul se umplu de țipetele oamenilor. Nicolae Ceaușescu își terminase discursul, în aplauzele frenetice ale mulțimii. În cinci minute, scena se goli, iar oamenii Sfatului Popular îl conduseră la elicopter, în uralele neconținute ale spectatorilor.

– Bunico, o trăgeam eu de mână pe bunica, mai mergem la Suceava?

– Unde să ne mai preumblăm, copile, se arătă ea blazată, nu vezi că și-a băgat Necuratul coada și ne-a întors planurile?! Hai, mai bine, să cumpere bunica două sute de gume de parizer și un chil de roșii, dac-o să mai prindem, cu-atâta amar de lume...

– O să găsești mizel pe la toate alimentarele, mătușă, o încurajă Costache, apucând o pancartă uriașă, căci s-au burdușit rafturile magazinelor! Măcar cu-atât să mă aleg și eu pe ziua asta! Îmi făcu el semn cu ochiul, arătându-ne bucata de lemn de brad, acoperită cu pânză roșie.

– Hai, băiete, îmi prinse bunica din nou mâna dreaptă, aruncându-și traista pe umăr, să ne omenim și noi! De-amu, oftă ea, mai ajungem la Sfântul Ioan, când o să ne ajute Cel de Sus...Hai, mă zori ea, că acușica se întoarce bunică-tu și ne dă lipsă la apel! zâmbi ea, căutând să scape, mai repede, din înghesuiala mulțimii.

Amiaza ne găsi gâfâind, în timp ce urcam dealul, care ajungea până înaintea prispei căsuței bunicilor. Găinile ne primiră cu cotcodăciri ironice, iar pisoii se întortocheaseră printre picioarele noastre, stârnind mânia câinelui prins în lanț. Mai rău era cu bunicul, care ne aștepta înaintea cuptorașului, încântat de insuccesul călătoriei noastre. Mestecând mămăliga, ne pofti, ceremonios, pe scaunele improvizate, împrejurul mesei de stejar, apoi, așteptă tânguirile noastre. În zadar, căci bunica, ostenită și necăjită, nu mai dorea să vorbească despre peripețiile zilei, știind că, între timp, bunicul a aflat, prin cine știe ce binevoitori, despre eșecul călătoriei.

– Nu ți-am spus eu, Ileană, să te liniștești, acasă, o interogă el, cu blândețe prefăcută, căci mâine avem de strâns fânul ăla de pe deal?! Mi-a povestit Fănică, când se întorcea cu oamenii de la Cotnari... Am crezut că v-a luat Ceaușescu cu el în elicopter, ca să vă duceți la Suceava! se porni el să râdă zgomotos, în timp ce bunica, rușinată de veselia bărbatului, îmi luă mâna, parcă dorind să-mi promită succesul viitoarei călătorii. „Și nu uita de înghețată și ciubuc!” mă pomenii eu că-i aduc aminte bunicii de dulceața copilăriei

VESTALELE PRIMĂVERII

Ana Urma

De Singurătate
in memoriam GGM

trei secunde de verde mai am
 mă împart între ploaie și bach
 pornesc și despart în silabe
 foșnetul pomilor goi
 mă-nsoțesc o bucata de drum
 linii duble întrerupte de bitum
 pe stradă ziazele calde
 vând scandaluri pe pâine
 vestea morții apăsă umbrelele negre
 mă-quez taciturn privește din cărțile sale
 impasibili rămân bobocii de roze ochelarii
 țigara de foi umbre reci pășesc în deșertul diurn
 alte praguri trotuare opuse cafenele și fum
 cerul începe mai jos în aprilie
 ca havanele iarna înfloresc rotocoale norii gri
 au spinările grele de soare tandru nepăsător
 și curbat pe cornișele ploii

e orașul sub cod o zi oarecare
 vin și pleacă vagoanele pline de zarvă sterilă
 se desprind cărămizi de iluzii dintr-un zid
 aparent fără rosturi prin ocheanele minții
 recompun un ținut cu fantasmă clădiri
 brigăzile morții lipesc pe fațade anunțul
 în chenar o scrisoare mai veche

plouă la fel peste timp Macondo există
 cartografii îl trec undeva pe o hartă
 în cer

Poem pentru o inimă nouă de vindecare

sunt încă boboci ghiociei
 până înfloresc îi țin lângă inima mea

a rămas deschisă după
 întâlnirea cu tine vii rar și rămâi
 numai cât dau de mâncare
 la îngeri
 firmiturile le păstrez în coșul cu fluturi
 de la ei împrumut albastrul când scriu
 așa se simt liberi și atunci luminează
 toate ungherile

dar astăzi nu scriu pe hârtie

copacii au cuiburi și muguri cuvântă
 mă prind rădăcinile
 vertebrele lor bat tactul în geam

frunze de anul trecut umbresc atriul stâng
 știi cum foșnesc când stăm la povești
 și hrănim albul foi

legați patogen dimineața prin rugă peste zi
 păsări iar seara
 respirăm împreună pentru mine
 ții cerul potrivești stelele la încheieturi și inima
 ca acum
 vindecați în tăceri suntem

dar tot nu scriu

fac din hârtie primul cocor din o mie
 odată cu el primește fluturii copacii
 florile din poemul acesta cerul
 toate și ale inimii tale

La un ceai cu familie

Copacii au încă frunze și soarele cald
 întârzie indiferent în geamuri când păsări
 pe crengi răsfiră răsăritul ca și cum ar fi viu mirosul
 păstrat în golul ceștilor mă îmbie

să aleg între ceaiuri
 mentă oolong iasomie yerba maté lemon
 negru tetley

îl prefer astăzi
 pe cel verde să-mi încălzesc palmele și sufletul
 privind acea parte din mine de care atârână
 nemișcați liliecii

ritualul e simplu
 cântecul apei când fierbe începe electric
 se umplu conducte
 zăvoarele cad se deschid robinete

ca-ntr-o junglă sonoră trec
 iguane varanii cu cobre în gură elefanți
 fantomatic un deget

arată condorii în aburi făpturi se-nfiripă
 și copacul de ceai
 până apa fierbinte o torn peste frunza uscată
 în ceașcă

aproape aștept infuzarea
 minutele trec și mirosuri intră sub piele
 subtile prin pori
 pătrund descompuse particule fine singurătăți
 inimi fără hotare

rămase deschise deschise tălpile goale
 cată pământ pentru încă un pas
 pentru acel dincolo printre aburi departe privesc
 și ele pe mine tamile

tamile desculțe trec șiruri tamile hirsute
 bătrâne umile cu șorțuri scorțoase cu mâinile goale
 și coșuri

în spate pe umeri tot verdea văii se mută în ceașcă
mănoasele frunze măsoară în câteva rupii
plantații întregi dând gust și culoare unui ceai
aromată vara mea indiană un septembrie cald ceaiul

cu nesaț sorb licoarea fierbinte
aroma topește tamile în aburi întâmplări se retrag
și adaugă vieții
pământ pentru mâine făpturi de cenușă
așezându-se calm la vedere
pe coli rămân scrise neuitările clipei cu cerneală
albastră

tabiet cu eresuri vei spune
dar tamile încă există ceaiul la fel și poemul acesta

Scrisoare pentru mama și alți îngeri

Astăzi am cumpărat
o gutuie era înghețată
aroma și gustul mă poartă
în camera verde cu gutui rânduie
la geam

casa se umple de umbre
dansul lor singular pe perete
așa cum au fost fără măști evantaie
baston sau monoclu levitează
spre groapa comună a copilăriei ticsită
cu leacuri și semne

sâmbăta
totdeauna spre seară
până la sosirea păsărilor călătoare
mama întindea pentru noi ștergarul țesut
cu fire din inul dospit în bălțile verii
pregătea lampa cu gesturi domoale
apoi aducea din odaia de iarnă
câte o gutuie înghețată și struguri uscați
doar albi pune la păstrare și gutui
culese cu mâna
fără să știu lângă mama atunci respiram
pacea învățam bucuria visarea
și cuvântul șoptit

sunt prins încă în iarna aceea
în sobă trosnesc crud alte vreascuri
caut umbrelor locul și mamei odihna
e timpul să mai fac un popas în carnea spiralei
și cuibul
pentru toți cei plecați

cămașa crescută o dată cu mine
hibernală cu luna apusă în cutele ei
cu râuri de rouă pe mâneci alțiță de flori
pe spate cu păsări iernate și ochi de păun
în loc cu verdeață cu sfiiciune

VESTALELE PRIMĂVERII

las vouă
cămașa cu piele cu tot

după zile și nopți voi fi ușor de găsit
trăitorul cu semne căzut din propriul trup
traversând în spirală încăperea cu umbre
aromă discretă și gust de gutui înghețate

Ana Drăgoianu

Eu și femeile tale

o armată de iluzii față în față
ne sfâșiem cu privirea
una sparge ușa
alta intră prin zid
alta lovește fereastra
eu mă ridic
din colțul întunecat
îți acopăr visele
până când îmi simt plămânii perforați
de respirația lor

eu și femeile tale
față în față
ne sfâșiem pentru secunda în care
te vei ridica din somn
și tălpile tale vor atinge podeaua rece
iar mâinile îți vor aluneca ușor
prin părul primei femei întâlnite
ca și cum ar fi un obicei
știut de noi toate

eu și femeile tale
mereu același război
ne sfâșiem pentru secunda în care
îți vei deschide pieptul
ca și cum ai deschide o ușă
iar prima intrată
va învăța pe de rost
lumina din sângele tău

Să înțeleg

că se șterg toate urmele
după ce prind cu mâinile amândouă
durerea
și o trag afară ca pe o fiară sălbatică
învățată să doarmă cu botul în sângele cald
și o privesc îndelung
ca și cum aș fi descoperit
un adevăr absolut necesar
să înțeleg că o pot domina

VESTALELE PRIMĂVERII

că o pot învăța să se târască
la picioarele mele
că o pot alunga
fără să îmi pese
unde își va înfige ghearele

dar e prea devreme
să mă declar învinsă
e prea devreme
să trăiesc fără ea

acum face parte din zilele mele
e ca o felie de pâine
pe care o mestec încet
e mult prea devreme
ar seamăna cu o despărțire
de mine însumi

Angi Cristea

Dansăm în familie

pliezi vise în umbra tavanului solitar
cu migala unei gospodine trupeșe calci cearșafuri
mirosind a haite
mă iubești după o măsurătoare
care nu greșește doar tu greșești
omul din tine scoate colții mușcă marginea lunii
coapsele calde
îngeri amputați se tăvălesc
purtând la gât infamele aripi
jocul de-a un cer și o mare
este ca atunci când pictăm pânze cu tonuri de umbre
eu cu tălpile desculțe în mâinile tale
tu cu funia trecutului legată de gât
simpli tocmai atunci când fluieră trenul
și ai uitat să îți arunci dramul de noroc
în vagoane
miroase a dans în familie
nimeni nu ascultă pe nimeni
el plătește un fan curier până la ușa vecinei
eu deschid cutia milei și număr copacii tăiați
câinii latră surd dragostile tale toate
mă simt ca la carnaval port măștile cu ură
dar zâmbesc larg/apele cresc între noi
scade lumina nopțile își umflă ego-ul
în piața cu porumbei bătrânul hrănește iluzii
în paltonul ultimei veri înainte de a-și rade barba
un înțelept care scutură butoiul lui Diogene
dacă te iubesc îmi va curge sângele până la Ohrid
voi umple brazda cu silabe sărate
o să-mi cumpăr o moarte onestă o iubire
ca o pictură
neterminată și vom dansa în familie...

cu nopțile deschise
dacă mă iubești/poet al pustei cu cai dezlegați/
misterul va colora peștii oceanelor
cuvintele ne vor închide gura
și-o să te scriu din imaginație
tăcere pură

Dănescu Emilia

Piatra înțelepciunii

Mi-ai dăruit o scoică
și o piatră cât palma ta,
o piatră cu un singur ochi deschis,
ochiul timpului.

Și mi-ai spus:
Ai grijă de piatra asta!

Când cealaltă pleopă se va ridica,
vei fi mai înțeleaptă.

Atunci îți voi povesti
despre viață și moarte.

Neptun

S-a înfuriat Neptun pe noi, oamenii.

Și-a ridicat tridentul
dezlănțuind urgiile
și trimițându-și nimfele
să ne cheme în larg.

Marea pare a fi un rechin
cu dinți de fildeș.

Pe țarmul însângerat
zace un pescăruș
cu aripile frânte.

Să fim doi

Nu-mi lua Neptunul cu vedenii!
Mai dă-mi o dată voie să visez,
În ciuda vălurii și a vremii,
La un tablou cu tușe ecosez.

Amirosind sărat subrațul mării,
Să-mi dăruie pletele cu-o sărutare,
La ceas târziu, în pragul înserării,
Adună-mă din păsări călătoare.

Și doi să fim, doar cu iubirea noastră,
În răsărituri și apus de soare.

Mioara Bahna

ÎN TRE CERURI ȘI PĂMÂNTURI - ANDREI MAKINE : PĂMÂNTUL ȘI CERUL LUI JACQUES DORME

Construită din trei povestiri care se împletesc, cartea lui Andrei Makine **Pământul și cerul lui Jacques Dorme** (*La terre et le ciel de Jacques Dorme*) – Editura Polirom, Iași, 2004 – pune față-n față două lumi, fiecare văzută în dubla ipostază: două imagini ale Franței și două ale Rusiei, țara de adopție și cea de origine ale scriitorului, dar și ale personajelor ale căror istorii se întâlnesc și se întrepătrund, în primul rând personajul eponim Jacques Dorme, un francez care ajunge, fără voia lui, în cel de-al Doilea Război Mondial, să lupte ca pilot al unor avioane americane oferite rușilor, și să moară aproape de Cercul Polar, și o franțuzoaică, Alexandra, venită pentru scurtă vreme în Rusia, căsătorită cu un rus, rămasă văduvă și exilată apoi într-un Stalingrad devastat de război și a naratorului – alter ego al scriitorului –, copil crescut într-un orfelinat, în vremea lui Hrusciiov, beneficiind, în lipsa părinților, de grija unei „mătuși”, franțuzoaica rămasă fără țara ei, fără posibilitatea de a-și vorbi limba, care-l învață pe acesta tot ceea ce nu i-a fost dat să-i ofere unui copil al ei.

Liantul acestor povestiri e cel care devine, la maturitate, acest copil, scriitorul francez de origine rusă, catalogat, ca și alți confrați de unii critici literari, ca „metec” și ironizat pentru cutezanța de a-i învăța pe francezi limba lor: *chiar credeți că acești meteci ne vor învăța să scriem în limba franceză?*

Fascinant și trist, ca și celelalte romane ale lui Andrei Makine, **Pământul și cerul lui Jacques Dorme** creează o lume realistă peste care stăpânește cea a fantasmelor cu care se hrănesc personajele pentru a scăpa din concretul trist, apăsător.

Deși pare o *povestire cu sertare*, istoria vieții copilului – al cărui nume nu se menționează –, le înglobează și pe ale celorlalte personaje. Mai ales, Jacques Dorme, are sentimentul că, încercând să dezlege ițele vieților acestora, de fapt caută să-și înțeleagă propria devenire.

Ca în majoritatea romanelor subiective, există și aici o trăire bergsoniană a timpului, cu cele două durate ale sale, cea a vieții interioare a omului și cea exterioară, caracterizate printr-o oarecare autonomie a uneia față de cealaltă. Astfel, confruntate cu atrocitatea frontului, cu fanatismul regimului comunist sovietic ori cu bestialitatea comportamentului unor tineri – rod, și ei, ai capitalismului vestic, francez –, personajele din prim-planul romanului, dar și multe dintre cele pe care acestea le au aproape (de pildă, aparent atât de nesemnificativul coleg de la orfelinat de care toți își bat joc, *Țăranu'*, căruia personajul-narator îi descoperă o altă față, profundă, matură, sensibilă, înțeleaptă, dar pierde, în cele din urmă, prematur, tot din pricina confruntării cu latura irațională, întunecată a vieții) sunt sub zodia unei tensiuni a duratei interioare care e altfel, în mod firesc, de la un eveniment al ființei la altul.

Ca și în alte opere literare de acest fel, în care narațiunea e condusă de un personaj, în bună măsură alter ego al autorului, atenția se deplasează frecvent, influențată conștient sau nu de gândirea filozofică a lui Bergson și a lui Husserl, de la fapte exterioare la interpretarea lor de către eul narator care se implică afectiv-intelectual total în înțelegerea lumii în care trăiește și care e și rodul interacțiunilor celor care fac obiectul preocupărilor lui. De pildă, revenit, la maturitate, din Franța pe care i-a făcut-o cunoscută Alexandra, „mătușa” lui rămasă în viața pentru a perpetua amintirea unei săptămâni de iubire mai mare decât o viață, în Rusia postcomunistă, pentru a-și împlini visul de a găsi rămășițele avionului lui Jacques Dorme, personajul-scriitor, cu un pașaport cu date incerte, la *cincizeci de ani fără câteva luni* după război, găsește o lume care îi generează concluzii grave, fiindcă noua ei față e bizară, penibilă, comică și tragică totodată. „Dezghetușul” pe care-l trăiesc rușii e mohorât și parodic. Prostituția, proxenetismul și chiar pedofilia sunt nuanțe ale „libertății” pe care o percep și o acceptă compatrioții lui, împinși de sărăcie și, nu în ultimul rând, de comoditate. Spre exemplu, o femeie matură, probabil bunică, își plimbă nepoțica de nouă-zece ani de mână și simulează grija pentru copilul care *n-are să capete bomboane*, dacă nu se poartă frumos, dar puiul de om, atent machiat, este, de fapt, oferit!

Tensiunea sufletească a personajului-narator e aproape mereu împinsă de realitatea din afară spre paroxism și o amplifică, de la început, o primă concluzie a contactului cu lumea pe care a părăsit-o și în care s-a întors temporar: *Mai mult decât orice alte schimbări, mai mult chiar decât etalarea obscenă a noilor îmbogățiri, m-a șocat această răvășire a unor vieți omenești. Și graba febrilă cu care era scos din cursă trecutul. Acest trecut ca și frumusețea copilei machiate, cu atât mai mult, cu cât el revenise pentru căutarea unor urme ale trecutului.*

Contactul involuntar cu ipostaze ale realității, nu neapărat dintre cele esențiale, notabile, determină în conștiința naratorului un transfer de semnificație, încât asemenea aspecte banale, derizorii, receptate ca atare de simțul comun, sunt exacerbate în interior, așa cum se întâmplă și spre finalul romanului când, căutându-l pe bătrânul frate al lui Jacques Dorme în orașelul lor natal din Franța, face, pe neașteptate, cunoștință cu el, într-o ipostază tulburătoare, când acesta, împreună cu soția, e acostat de un grup de tineri care sar pe capota mașinii celor doi bătrâni, scuipe în interior, lovesc în caroserie și-i silesc să rămână acolo, până când intervine o bruscă schimbare a planurilor agresorilor, și majoritatea pleacă spre o destinație mai atractivă, iar cei doi rămași sunt, la rândul lor, puși pe fugă de narator care simte nevoia de a interveni pentru a curma barbaria.

Prin aceste spații pline de contraste, naratorul caută urmele unui trecut care n-a lăsat dovezi uriașe în cărțile de istorie, dar sunt părți *sine qua non* ale soclului pe care stă prezentul – așa cum e: cu Rusia îmbogățită și a mult prea săracilor postcomuniști, dar și cu Siberia *în care nu se schimbă nimic. Câteva republici recente, născute din prăbușirea imperiului, adăugaseră niște culori în plus pe hartă. Pământul rămânea același: alb, nesfârșit, indiferent la rarele apariții omenești. În vasta adormire a iernii, nu mai căutai ultimele zvâcniri ale actualității, ci razele roșiatice ale soarelui, care, în câteva zile, aveau să îmbujoreze orizontul după o lungă noapte polară.*

Printre căutările febrile ale urmelor trecutului, din care să reconstituie imaginea lui Jacques Dorme, pentru a-i fixa locul cuvenit în conștiința generațiilor următoare, naratorul presară tribulațiile vieții lui de scriitor „metec”, dar și de creator, în general, din momentul când începe să adune materialul pentru o carte și până când, depășind toate obstacolele puse în cale de editori/ edituri, o vede tipărită și are, din partea cititorilor, confirmarea efortului pe care l-a făcut, așa cum e și cazul cărții scrise după ce s-a întâlnit cu fratele eroului-aviator și, apoi, a primit scrisoarea de la el.

Cele două lumi asupra cărora își fixează atenția scriitorul, Franța și Rusia, patriile sale, sunt nu doar două țări, două bucăți de pământ cu oamenii lor, ci, în primul rând, două părți de suflet, cu multe asemănări, dar cu și mai multe deosebiri, fiecare surprinsă în câte două etape distincte ale evoluției sale: Rusia comunistă și postcomunistă, Franța din războiul mondial ultim și cea contemporană. Dar, mai ales, e vorba de o Rusie reală și alte Rusii din suflet, Rusia copilăriei și a adolescenței viitorului scriitor, iar, pe de altă parte, Franța reală, pe care ajunge să o cunoască, și cu bunele, dar și cu relele ei, și cea rămasă în amintirile Alexandrei, transmise „nepotului” ei ruso-francez ca un tezaur. Toate aceste imagini sunt legate prin figura ca de efigie a lui Jacques Dorme, tânărul aviator care moare servind, într-o armă de elită, ideea de libertate, chiar dacă – întâmplător – ajunge sub steagul rusesc.

Pentru personajul narator principal, descoperirea acestui erou înseamnă enorm, pentru că istoria lui îl ajută să viseze și, în felul acesta, într-o anumită măsură, să evadeze, fie și doar cu gândul, din spațiul cvasicarceral în care trăiește, alături de alți copii ai unor foști eroi sovietici, proscriși ulterior, dintre care rar se reabilitează câte unul și, în acest mod, familia lui scapă de oprobriul care, de cele mai multe ori, chiar există, nu e simulat, fiindcă lumea sovietică, în cea mai mare parte a ei, e îndoctrinată și, deci, crede sincer în „valorile” comunismului.

Visul acestui copil, care ajunge, la maturitate, să-și povestească devenirea, ca și al celorlalți, e ca, într-o zi, tatăl să îi fie reabilitat și să intre mândru în clasa lui, la școală, trezind, totodată admirația, invidia și speranța celorlalte vârstare umane din jur. Visul acesta se spulberă brusc într-o zi, când copilului i se aruncă în față un adevăr pe care niciunul dintre colegii lui nu-l voia în legătură cu sine, deși, de cele mai multe ori, aceasta era realitatea: că tatăl său a fost împușcat *ca un câine*, aceasta punând în ochii celorlalți, pentru totdeauna, stigmatul rușinos al trădării de țară (comunistă!), afirmație care îi prăbușește scara de valori în care a crezut până atunci.

Alături de Alexandra, franțuzoaica educată în Occident, dar eșuată într-un depou feroviar rusesc, după ce soțul rus i-a murit, iar scurta dragoste alături de Jacques Dorme a marcat-o pentru toată viața, copilul rus, orfan, are șansa de a privi într-o lume a cărei existență cei din preajma sa nici măcar nu o bănuiesc, lumea franceză, a cărților, a rafinamentului, a normalității, adică toată comoara – singura! pe care o mai

are „mătușa”, care se pare că i-ar fi cunoscut, în împrejurări nu prea clare, părinții, drept care și-ar fi luat sarcina de a-l sprijini, în măsura puterilor sale. Ajutat de ea, copilul descoperă și altceva decât universul mizer în care e silit să trăiască împreună cu ceilalți copii, unde, împotriva răului, au și ei o armă: o monedă de cinci copeici cu marginea tăioasă, fiindcă, uneori, sunt puși în situația de a-și apăra viața, în acest spațiu ca de temniță, cu un regim strict, în care sunt puși să plătească, prin această formă de „reeducare”, pentru vini, de cele mai multe ori imagine, ale părinților.

Copiii – sau cel puțin unii dintre ei – au însă șansa de a înțelege devreme că lumea matură apelează frecvent la minciună, ba, mai mult, minciuna e acceptată adesea tacit, la toate nivelurile, ca atunci când sunt luați în camioane și duși în locuri, la „obiective” pe care le vizitează înalți demnitari sovietici sau străini, iar ei trebuie să simuleze poporul, tineretul fericit de prefacerile comuniste în care trăiesc, deși, pentru aceste spectacole groțesti, sunt siliți să suporte foamea, setea, frigul, oboseala cruntă. La o astfel de manifestare, viitorul narator are revelația că limba pe care a învățat-o de la Alexandra nu e o limbă moartă așa cum crezuse, care nu-i ajută la nimic, fiindcă, își dă seama că, în afară de traducător, e singurul din toată mulțimea care înțelege vorbele – și chiar o parte dintre sensurile subtile ale mesajului unui oficial francez, venit pentru a omagia sacrificiul conaționalilor lui din ultimul război, morți pe pământ rusesc.

Andreï Makine demonstrează, între altele, în roman, nevoia de idoli, de modele a omului: Jacques Dorme, așa cum află naratorul de la fratele acestuia, avusese în adolescență un asemenea idol, un pilot al cărui nume, *Dorme*, i-l dă – ca o consolare târzie – în carte. Pentru cel care narează, Jacques Dorme e un erou și un model de a cărui lume se apropie prin povestirile Alexandrei și prin resturile bibliotecii arse a lui Samoilov, din clădirea ruinată în care locuiește aceasta, care îl face ca, în cartea sa de mai târziu, să restrângă epicul pur, factual, și să dea posibilitate de manifestare visului, interpretării fețelor lumii.

În ceea ce-l privește, personajul eponim este eroul absent, al cărui portret se alcătuiește din amintirile celor care l-au cunoscut și se completează din imaginația naratorului: e tânăr, neînfricat, sfidează pericolele, e devotat până la sacrificiul suprem pasiunii sale pentru aviație, trece prin momente extrem de tensionate, se întâlnește de foarte multe ori cu moartea, dar un versant înghețat de la Cercul Polar e un obstacol de care se izbește și rămâne acolo, cu epava avionului său, exprimându-și astfel, pentru eternitate, dragostea pentru zbor.

În romanul lui A. Makine, focalizarea este, deci, multiplă, existând mai multe voci narrative, însă lumea creată nu este discontinuă, fiindcă există vocea naratorului-personaj care creează „rama”, dar aduce și povestea sa, alcătuind în felul acesta un text unitar.

Ca o concluzie, scriitorul caută să străbată **pământul și cerul lui Jacques Dorme**, lumea de jos și cea de sus, cea care se târăște pe pământul mizer, și-și acceptă târârea ca pe singura posibilitate de trai, și cea care zboară, cu aripi de avion sau prin cuvânt, prin gând, visând, fie și doar în foarte mică măsură, să facă – măcar cu un strop – târârea celorlalți mai puțin chinuți, fără a pretinde nimic în schimb.

Gina Zaharia

regatul fără ușă

am rupt o fâșie de cer l-am ascuns
într-o scorbură
am aprins puțin soarele
și am plecat să stau de vorbă

cu pustnicii
mă așteptau doar câteva umbre sigur erau
dintr-o altă viață
însă niciuna nu s-a suprapus inimii mele

scorbura era împrumutată trebuia să am
grijă de ea până s-ar fi umplut de pace
într-un colț am început să citesc psalmii
îmi curgeau printre degete câteva împărății
formidabilă singurătatea asta am zis
un păianjen îmi mângâia fruntea

nu mă îndoiesc ocupasem locul altcuiva
mă atingeau stările unui necunoscut
le alungam nu voim să le trăiesc
eram stăpână pe un alfa teluric
și un omega înnegurat
în palmă linia destinului dădea eroare
voi strânge pumnul și în el
toate versiunile existenței mele
dacă e cazul voi contesta regatul fără nume
pe o insulă departe
s-a scurs tot cerul
cum să-l leg de copac?

George Istrate

VICTORIA MILESCU: CENUȘA VERII/ LES CENDRES DE L'ÉTÉ (Ed. eLiteratura, București, 2015)

În cel mai recent volum, **Cenușa verii** (2015), cantabilitatea poeziei Victoriei Milescu exprimă nu o stare de destrămare, de pulverizare, ci o decantare esențială a trăirilor ființei poetice, o luminoasă și rafinată distilare, stabilitatea deplină a maturității lirice a poetei în ipostaza ei apoteotică. Autoarea convinge hotărât că știe să mânuiască și versul clasic cu aceeași măiestrie cu care ne obișnuise în cărțile anterioare scrise cu preponderență în versuri albe.

Poeemele din **Cenușa verii** sunt scurte capitole ale unui singur tot – substanța poeziei rămânând la aceeași înălțime a virtualității de la început și până la sfârșit. „*Dimineața de azi e confuză și plină de ceață/ Ceva s-a schimbat, dimineața nu mai e dimineață// Și ploaie și soare și turla de case luate de vânt/ Lumea se dezmembrează, pământul nu mai e pe pământ// Aud un vuiet atroce de cunoscut și necunoscut/ Ca o viață ce vine fără să știe că deja a trecut// Dimineața de azi bătând ca un metronom desfrunzit/ Mă trage să ies mai repede din coconul meu obosit*“ (**Dimineața de azi**). Astfel sunt dezvoltate teritorii în întregime ale unui suflet hipersensibil, traversat de admirabilul fior al înțelepciunii aforistice: „*Capul meu blond e o bombă cu ceas/ Îi aud tic-tacul la fiecare pas (...)// Capul meu va exploda într-o zi/ Capul meu ca o bombă cu poezii*“; „*Ne vom vedea după sfârșitul lumii, mi-ai spus/ Când vom fi doar noi doi, răsărit și apus*“; „*Ceva sună fals în singurătatea-ți clamată mereu/ Dacă ai fi singur, soarele s-ar iscăli cu numele tău*“.

Poeta, în fiecare clipă, respiră numai poezie, poezia fiind însăși respirația sa cu oscilațiile și abiturile ei inerente. Sigur pe marile sale potențe lirice, Victoria Milescu experimentează și fragilități ale expresiei, fiind stăpână pe efectul lor, pe exactitatea cântarului care valorifică exprimarea: „*Se uită pe fereastra mea un crin și-un trandafir/ N-au fost aduși de tine, nu, nici de un musafir/ Se uită pe fereastra mea uimiți și curioși/ Unde sunt cei ce te-au iubit, nebunii tăi frumoși*“?, ca să încheie poema cu un distih superb: „*Un crin și-un trandafir se uită prin geamul ferecat/ E semn că Dumnezeu și moartea încă nu m-au uitat*“.

Victoria Milescu evită întotdeauna febrilitățile șocante, dinamicitatea inutilă a exprimării, în favoarea unui suș limpede, echilibrat și vibratil al versului. Desele apelări la formulări fixe ori repetabile dovedesc disponibilitatea de expresie cât mai cuprinzătoare, astfel că autoarea deschide arhitecturi cu voluptuoase simetrii de cuvinte-perechi, dăruind valori surprinzătoare mesajului liric: „*Dacă ești un rug de mure/ Eu sunt rugă de pădure// Dacă ești un rug de aur/ Eu sunt rugă de balaur// Dacă ești un rug aprins/ Eu sunt ruga dinadins// Dacă ești un rug de stele/ Eu sunt ruga rugii mele// Dacă ești un rug de sloi/ Eu sunt ruga de apoi...*“.

Astfel de forme de o fascinantă eleganță îi sunt specifice și poetului **Ion Roșioru** (haiku-ul, tanka, schaltinienele, vilanelele și pantumurile), cel care semnează versiunea franceză a acestui volum al Victoriei Milescu. Dovadă, perfecțiunea traducerii trecute, totodată, și prin revizuirea garantată a poetei francofone, profesoara **Paula Romanescu**.

Singurătatea, ades invocată, nu reprezintă un impas pentru Victoria Milescu. Ca obsesie omonimă, eminesciană, singurătatea este doar o aparență a reclusiunii imaginative, ea e o desfășurare fluentă, neobosită, învietoare. Poeta nu cade niciodată în postura unui învins al reveriei lunare ci fiorului tonicității ei: „*Nu pot fi geloasă pe Lună cum îmi stă în fire/ Când prin ea îți trimit un văzduh de iubire*“ (**Luna**). Nici tristețea, sora singurătății, nu pare „sfârâncioasă“. La o asemenea siguranță a vocabularului și a bogatelor lui nuanțe, așadar, de la o asemenea înălțime, poeta nu se sfiește să parafrazeze, fără niciun păcat, mari poeți: „*Plouă, plouă, plouă-ngrozitor/ Gândurile, somnul, oasele mă dor// Plouă roș-albastru, plouă gri-verzui/ Parcă nu e ploaie ci coșmar hai-hui// Plouă-n zori de ziuă, plouă-n asfințit/ De atâta ploaie ceru-a putrezit// Plouă dinspre vii și plouă dinspre morți/ Doar desagi cu ploaie duc la moară toți// Nu mai plângeți îngeri neatinși de ani/ Dacă noi ne stingem, rămâneți orfani*“ (**Plouă, plouă, plouă**).

Și cu acest volum, **Cenușa verii**, Victoria Milescu se instalează confortabil în primul eșalon de mare vocație împlinită al poeților contemporani. Scara criticii literare este destul de răsucită ca să nu constați că

premiile uniunilor și asociațiilor se îndreaptă mai totdeauna nu spre zona unde se află vârfurile certe ale poeziei – ci supralicitează cam aceleași nume, uneori la o temperatură pătoloasă. Dar dacă premii „unionale” nu i s-au acordat până acum, numele poetei Victoria Milescu este prezent în importante antologii și dicționare. De asemenea, poezia sa a fost onorată cu numeroase diplome și premii de excelență la concursuri, festivaluri și saloane literare și tradusă în peste zece limbi străine.

Citindu-i cărțile, nu e atât de greu de descifrat că lirica Victoriei Milescu conferă o anume eleganță și stabilitate pe care eu le-aș denumi calmul clasicității. Laudă casei editoriale *eLiteratura* pentru oportunitatea cu care selectează scriitori de o asemenea rezonanță lirică.

Victoria Milescu

OAMENI FERICIȚI

I.

I-am văzut pe acei oameni fericiți
mergând nepăsători în noapte
fluierau, fredonau, aruncând spre cer
bancnote argintii, mățasoase
aureolați de jetul șampaniei vaporose
duhnind a glorie și a moarte

i-am auzit cosind iarba cerului
coasa lucea ca luna
să tac, ori să le ies în întâmpinare
cu iubire și sare
cu sângele zbatându-se ca un pește
viața strigă, moartea scrâșnește

scriu pe hârtia cu colți de elefant
primăvara înaintază
făcându-i să înflorească și mai mult
pe cei înfloritori
deasupra lor umbra se luminează
ei rezolvă ecuația de corecție a fericirii
la viteza absolută
moartea își face provizii, mereu precaută
i-am văzut pe acei oameni fericiți
lustruindu-și trofee
prea mari într-o lume prea mică
umplută fără voia ei
cu apă, aer, lumină
cu obiecte conținând timp

ei aprind la roșu ghețurile polare
grăbesc așteptarea zadarnică
libertatea mea, o iubire barbară
nimeni nu e liber, nici soarele
moartea mă iartă, ei nu

unde se termină fericirea începe lumea
ce cumpără pâine, salam, țigări
veselia ei sinistru negociază

resturile regurgitate de planete damnate
marea – un monstru în propria-i plasă

i-am văzut pe acei fericiți pe mal
împărțind gloanțe de aur prietenilor
ei au darul de-a sfâșia estetic
cerul cade-n bucăți, fără a fi pedepsit
precum uraganele
desființând tot fără a pretinde nimic
scriu sub bolta unui cântec de șobolan
plouă în purgatoriu
peste un înger și un diavol îmbrățișați
sub ploaia de pietre
căci iubirea e și durere

strigătul de izbândă al celor fericiți
e un geamăt
în ghetoul lor superînstelat
cu semnele luptelor din somnul demoniac
paloarea cadaverică denunță
sacre autotorturi
heraldica poemului exanghinat

ei împachetează lumea și ne-o trimit ramburs
izbindu-se de turnurile de încercare
de primărie, de spitale
unde morții își continuă viața de apoi

i-am văzut pe cei fericiți
când își luau mâna luau totul
cu un ochi de rubin, un altul de cobalt
în asfaltul fierbinte lăsând un blacheu
de copită sacerdotală
pe zid conturul unui schelet fumegând
noaptea se teme uneori pentru ei
cutreierându-le carnea, oasele cristaline
luna se ridică pe vâruri
să vadă parada lunaticilor goi
pe un fir subțire
lumea e un măr în gură de șarpe

scriu la cap de linie
beau ploaia din palma unui cerșetor
ziua intră la semnal
pe un peron soldatul cu raniță
deschide scrisoarea cu lanul carbonizat
o mamă alăptează un copil și un câine

dând fiecăruia mai nimic din puțin

cei fericiți ne obligă la replici
alimentându-ne superstițiile
inimile, în vrafuri pe biroul somptuos
sunt aprobate, șampilate
apoi puse pe foc să încălzească sala
profesorului cu barbișon
ținând cursul de spiritologie

cei fericiți nu cer nimic, nu se roagă
primind de la sine orice fără jertfa zadarnică
fără îndoiala sacrificatorului
al cărui venin din cupă
poate face nemuritor poemul din tomlon
și ei plâng uneori
fericirea e obositoare
fericirea doare
inspirându-i permanent și profund
aerul cu diamante...

II.

I-am văzut pe acei oameni fericiți
aureolați de ceva neînțeles
în veșmintele lor foșnitoare
în neverosimile nopți de vară
când flori de tei cad pe creștet cu zgomotul
unui mic foc de pistol

scriu pe o coală de apă
ca o gâanganie chitinoasă
dacă nu acum, când să se întâmple potopul
oamenii stau la coadă să înfigă fiecare
un cui, să dea un pumn, să muște
să vadă dacă tresare, dacă vorbește
viitorul
sună disperat

pe tăvi de aur vin anii celor fericiți
la ospățul celest
ei pot să facă să tacă pământul
pentru un vers ce ticăie-n creier
prin fumul de fier, prin aerul calcaros
noaptea arde cartea pe măsură ce o citesc
implor fiece lucru întâlnit
noaptea poemului e o secundă
din cele șapte zile de ploi
moartea e mai statornică decât noi

calc pe garoafele strivite de cei fericiți
biciuți-mă dacă sunt lumină și nu luminez
dacă sunt întuneric și nu vă orbesc

vine ora când intră în scenă
pictorul orb, compozitorul surd, poetul nebun
cu cheia fericirii de gât

deși ușa e veșnic deschisă
să intre sângele de lângă abator
unde bărbați și femei în costume strălucitoare
taie și spânzură foamea nemuritoare

cei fericiți înghit
pastile de frumusețe, curaj, noroc
ei stau pe loc și lumea se-nvârte-n jurul lor
viața și moartea se calcă-n picioare
spre aceeași destinație

cei fericiți nu simt frigul
căci vremea se face după voia lor
ei nu cară saci, canistre, butoaie,
ci doar medalii
la proba de fericire absolută
își procură boli rare, chinuri exotice
pentru plăcerea de-a fi
mai vii în moarte decât în viață

oamenii fericiți sunt invenția
celor ce nu au curaj
să jupoaie, să jumulească, să tranșeze
până la ultima consecință viața
dintre ruinele exorbitante
moartea ridică un fanion

răsfoiesc o pasăre zbor cu zbor
tainele ei au fost odată tainele mele
când nu exista pe pământ loc pentru a muri
ci doar două inimi ca două imperii
moartea mă privește în ochi și strigă:
intră odată în mine!...

III.

În limuzinele întunecate,
prin lentilele fumurii
cei fericiți văd lumea-n crepuscul
ei declanșează ierni gigantice, crize astrale
cu mâinile înfundate adânc
în alveolele pulmonare
ale socotitorilor de stele căzând la punct fix
înfiorând chiar moartea
vara își înfig dinții în valul sărat
ling peștii, înghit meduze
sunt înghițiți și ei mai apoi
moartea nu face discriminări

cei fericiți tânjesc să fie aidoma celorlalți
să îmbrace silabe de cânepă
direct pe pielea gelatinoasă
sărind ca un iepure, ca o broască
sine ira et studio

viața merge cu pași uriași
eu cu pas de furnică

urc treptele de ceară pe care și-au pus sigiliul
fericiții dinaintea mea
urc fără grabă
cu torța olimpică a morții

i-am văzut pe cei fericiți
captivi în agonia orgasmică
pe ultima turnantă ruleta se-nțepenește
vântul trece pierzându-și dinții
iertăți fie cei fericiți
cu aerul lor aiurit
punând orice eroare făptuită
pe seama imprudenței de a trăi
din epava putrezită ce sunt
curg perle ciugulite de păsări
femeie și doar atât

pe masă, paharele se îmbată și plâng
luându-mi de la gură bucata otrăvită
pentru care moartea atât a trudit
lacrima cade în farfurie ca un proiectil

fericirea e inuman de scumpă
moartea își taie o porție
din mine, din tine, pofticioasă din fire
în valea plângerii se ridică un munte
cu douăzeci de etaje

cei fericiți nu știu să țină în mână
o cazma, o lopată, o bormașină
mâinile lor glasate doar tastează
veselia inconștientă, baluri de caritate
în funcție de viteza de propagare a durerii

ei perforează blindajele cu privirea
pot vitrifica un nesăbuit
ce le-a tăiat calea
în țara ce plânge și când râde
și prinde stelele căzătoare
venind din viitor
trec prin vama tristeții
lumea mă va uita sau va ține minte
când m-am împiedicat de prima treaptă
a eșafodului spălat
cu lacrimi asigurate de sponsor

cei fericiți sunt mai singuri decât secunda
născută pentru a muri și a învia exasperant
dar cine să le ia locul
la excentricele gale și curse
dintre roți, crose, elice
scot păsări mirosind a divinitate...

IV.

Mi-e dor de vremea când
dărâmam copaci cu privirea

când fericirea era la primii pași
și moartea o învăța să meargă copăcel

sunt fericită ca floarea
pe care ești gata să o rupi
din pomul în flăcări stins cu o flăcără
deschid balul celor ce vor muri mâine
cerul a contribuit
cu un spadasin, cu un arcaș de lumină
moartea întoarce capul după mine
ca floarea soarelui

nici chiar cei mai fericiți nu o pot corupe
ea, cea mai dreaptă dintre dreptii
Sodomei și Gomorei
dezlegându-i șarada
noi suntem scopul ei în viață

va fi iar noapte, va fi iar zi
păsările vor veni ciugulind
provizia îngerească din fiecare casă
uriașul în cârje va plânge
pe umărul prostituatei desfigurate de pitbull
sub copacii cu limbile despicate
de trilurile de cupru, oțel, wolfram
pământul ne înghite pe toți și îi priește

zilnic dau proba la fericire
nimic nu doare mai mult decât izbânda ei
trec prin flăcările mulțimii
orașul își deschide larg brațele
cu o crizantemă pe țeava de tun
fericit cel ce s-a lepădat de mine
scriu de la capăt nașterea, dragostea, moartea
o filă plutește
dar pământul nu o primește
nimeni nu o citește
nici măcar fericiții exasperați
de propria lor fericire

și eu am fost uneori fericită
i-am iubit uneori
fericită între fericiți – o vrabie albă
cu ochi de vultur și gheare de leu
dansând în palatele plutitoare
ale unei lacrimi fierbinți
cu o floare în dinți
și un cuțit înfipt în spinare...

Armina Flavia Adam

TREI BĂRBAȚI ȘI-O FEMEIE DE NEIUBIT

„Abia acum îmi dau seama: tu n-ai nevoie să fii iubită. Tu n-ai nevoie de nimeni, decât de tine...”. Citisem biletul de câteva ori, îl mototolisem și-l deschiseseam iar. Era al nu știu câtelea din săptămâna aceea. Începuseră să mă obosească schimbările de dispoziție ale lui M. În fond, nici măcar nu ne potriveau, chiar dacă el era dispus să insiste o viață întreagă și să dea totul pentru o iubire care era din start sortită eșecului.

De mai bine de opt ani mă aștepta. Îl simțeam ca pe-o felină înfometată, gata să se năpustească și să-și astâmpere foamea. Evitam să fiu cu el. Mă ambiționasem să nu cedez insistențelor lui. Credeam cu tărie că între doi oameni poate exista o relație numai dacă atracția o simt ambii parteneri ai poveștii. Iar eu eram departe de a mă simți personaj în această poveste închipuită. Țineam la el, dar afecțiunea mea față de M. nu avea nimic carnal, ci era mai degrabă una părintească.

Totuși, dacă stau să mă gândesc, a fost singurul bărbat care mi-a purtat vreodată de grijă. A știut mereu, doar privindu-mă, dacă sufăr din cauza unei migrene. În câteva minute apărea cu analgezicul salvator, lucru pe care soțul meu nu l-ar fi făcut niciodată. Detesta să mă vadă tristă. Simțea dacă avusesem discuții acasă, dacă era ceva care mă supăraseră. Ar fi făcut orice pentru a mă vedea zâmbind și nu pleca până ce nu reușea să vadă măcar o dâră de fericire în ochii mei.

Ar mai fi lucrurile mărunte, dar pe care le voi ține minte toată viața: mâncarea adusă dimineața în farfuria de porțelan cu model floral, roșiile tăiate felii și tacâmurile învelite în șervețele mov, doza de Cola (direct de la congelator), pepenii galbeni, vișinele, ananasul, florile pe care mi le cumpăra în fiecare săptămână, cu precizie de ceas elvețian.

Apreciam cu adevărat grija pe care mi-o purta și mă simțeam cumplit adesea deoarece nu puteam să-i ofer nimic în schimbul atenției primite. Uneori mă întrebam dacă ar trebui să mă simt sau nu vinovată pentru dragostea pe care mi-o poartă, deși îi spusese de la început că îmi iubesc familia și că între noi nu va fi niciodată o poveste de iubire, nici măcar o relație bazată pe sex sau un simplu sărut nevinovat. Și am continuat să-i spun asta în toți anii care au trecut de atunci, la fel cum și el mi-a spus mereu că nu vrea nimic în schimb, că simpla mea prezență îl face fericit.

Se oferise să mă însoțească la Focșani, la un vernisaj. M-am gândit mult dacă să accept sau nu. Nu mă îndoiam de integritatea lui, dar eram conștientă de faptul că își stăpânește cu greu dorința pe care o simțea în preajma mea și nu doream să-i dau prilejul unei apropieri fizice. A insistat mult, așa că am fost de acord până la urmă. Eu urma să rămân două zile la prietena mea, iar el la hotel.

M. era căsătorit, dar nu prea se înțelegea cu soția. Rămăsese cu ea doar de dragul copiilor, un băiat și-o fată, ambii cam de vârsta mea. Voia să le ofere mai mult decât avusese el, să nu trăiască aceeași dramă prin care trecuse el. Părinții lui se despărțiseră când el era foarte mic. Crescuse la bunica maternă, iar lipsurile financiare și absența dragostei părinților îl marcaseră mult. Bunica îl educase cum știa ea mai bine, dar metodele de disciplinare erau adesea însoțite de violențe verbale și fizice, chiar dacă năzbâtiile erau cele ale oricărui băiat de vârsta lui.

În satul din Câmpia Transilvaniei unde crescuse, venea joia un om cu înghețată de vânzare. Desigur, era o delicată la care puțini copii visau, majoritatea mulțumindu-se să privească împietriți de pe marginea uliței înspre gelateria ambulantă desprinsă parcă din basme. El însă, prinsese curaj. Se gândise demult cum să facă pentru a gusta din mult râvnită înghețată. Era peste puterile lui să mai reziste tentației. Adună cu grijă din cuibare zece ouă de rață și le înfășură într-o cârpă de in. Cu emoție în suflet, i le dădu omului și primi în schimb globul de înghețată atât de mult visat. Alergă cât îl țineau picioarele și nu se opri decât sub un nuc mare, la umbra căruia pentru prima oară gustă din bunătățile de la oraș. I se părea cel mai grozav gust pe care îl simțise până atunci. Nu se opri decât după ce înfulecă toată înghețata, lingându-și mai apoi buzele care împrumutaseră parfumatul gust nobil al vaniliei.

Desigur, ajuns acasă, a fost silit să dea explicații pentru lipsa ouălor din cuibare, iar bunica, de necaz că i-a prăpădit ouăle pentru târgul de duminică, i-a tras o mamă de bătaie, să-i fie învățătură de minte, una dintre multele care aveau să urmeze.

Bătăi a mai luat când a îngropat cocoșul vecinilor la ei în ogradă pentru că sărise gardul de prea multe ori, dar și când l-a ademenit pe vărul său să se înfrupte pe săturate cu vișine din damigeana cu vișinată, cu sfințenie păstrată de mamaia pentru Crăciun.

Îl priveam cu atenție. Îmi plăcea să-l ascult povestind. Calmul lui mă echilibra. La cei 59 de ani ai lui, aveam impresia că nu mai rămăsese nimic în el din copilul care a fost. Îi vedeam doar ridurile adânci de pe frunte și nevoia acută de-a se simți iubit și protejat. Poate tocmai această nevoie de protecție o răsfărgea asupra mea, uneori inconștient, alteori cu bună știință. Voia să nu-mi lipsească nimic, să fiu fericită. Se uita la mine cu drag și-mi sorbea fiecare cuvânt de parcă pentru prima dată mi-ar fi auzit glasul, deși ne întâlneam aproape zilnic la serviciu, la Spitalul Municipal.

Mereu am simțit un soi de neliniște în preajma lui. Nu greșise niciodată față de mine, dar mă feream de el instinctiv. El observa și se întrista adesea. N-a înțeles că nu aveam nevoie de nimic din tot ce mi-ar fi putut oferi. Bani lui nu mă încălzeau, nici cadourile pe care uneori mi le dăruia, dar pe care le refuzam de fiecare dată cu vehemență, nu pentru că n-aș fi crezut că mi le-a oferit din toată inima, ci pentru că dacă le-aș fi acceptat, m-aș fi simțit datoare.

Orele petrecute pe drum au trecut foarte repede și am ajuns la destinație. L-am însoțit la hotel, unde îi rezervasem o cameră în urmă cu trei zile, pentru a-și lăsa bagajele. Inima îmi bătea rapid. Încercam să mă concentrez și să par stăpână pe mine, să nu trădez neliniștea care mă încerca. Aveam o migrenă groaznică și nu-mi doream decât să pun capul pe o pernă și să adorm. Desigur, nu în aceeași cameră cu el. Mi-a sărutat ușor umărul, în timp ce îmi aranjam părul în fața oglinzii. Trebuie să fi observat în oglindă expresia dezaprobată a feței mele în acel moment, căci s-a oprit. Cu un zâmbet forțat, i-am spus că e timpul să plecăm. A lăsat privirea în jos și s-a supus deciziei mele fără alte obiecții. Îi simțeam însă tensiunea, dorința. Regretam că-i permisesem să mă însoțească. Pe de altă parte, încercam să-l înțeleg și pe el, în limita acceptată.

De fapt, în viața mea, totul era despre limite. Limitele pe care eu mi le fixasem și de care țineam cu dinții, limitele pe care nu permiteam nimănui să le încalce, nici măcar mie însămi. Îmi făcusem un fel de religie din ideea de familie, de fidelitate, de corectitudine. Ajunsesem să cred că un singur pas făcut peste limitele trasate ar fi echivalent cu o prăbușire a ființei mele, a sistemului meu de valori și a chiar a lumii întregi, prin extensie. Da, eram o demodată, într-o lume în care aceste lucruri demult nu mai contau, într-o lume care nu mai credea în monogamie și-n basme. Cu toate acestea, viața mea nu era un basm. Era chiar foarte departe de a fi. Mereu am trăit cu povara unor iubiri cărora nu le-am putut răspunde. Mi-am petrecut viața ridicând ziduri între mine și oameni. Între mine și bărbații care m-au iubit. Între mine și dorințele pe care din principiu le-am renegat.

Dacă obosesc? Da, obosesc uneori, dar m-am obișnuit și nu mi se mai pare atât de greu. Sau cel puțin, mi se pare mai sigur decât să încerc să o iau pe un drum nou, care nu știu unde mă poate duce. Eu nu ucid suflete, doar dorințe... dorințele celor ce m-au iubit sau mă iubesc, în feluri atât de diferite... și totuși, nici unul în felul pe care mi-l doresc eu.

A te îndrăgosti nu e similar cu a iubi. Oricine se poate îndrăgosti, în timp ce de iubirea aceea divină, perfectă, puțini suntem conștienți. Ne mulțumim cu iubirile mărunte, cu trupurile trecătoare și credem că dacă iubim trupul, iubim și omul din el și ne declarăm pe deplin fericiți... cel puțin pentru o vreme. O astfel de iubire consideram că simte și M. pentru mine. Nimic sfânt, nimic sublim, deși pot spune că mă diviniza. Mi-era greu să înțeleg cum putuse un bărbat să aibă răbdare atâția ani cu mine, să mă aștepte în zadar, să se lovescă resemnat zi de zi de acel „nu” tăios, indiferent că era vorba de o invitație la cină sau de o ieșire în aer liber. Și să continue în tot acest timp să-mi ofere lucrurile despre care știa că mă bucură. Îl priveam pe M. prin ochelarii fumurii, doar cu colțul ochiului. Încercam să ghicesc dacă l-am supărat îndeajuns încât să-i tai elanul și să curm odată pentru totdeauna dorința pe care o simțea față de mine. El conducea inert, total inxpresiv, ca și când nimic nu și-ar mai fi dorit de la viață.

Mașina s-a oprit lângă trotuar. Tocmai mă pregăteam să-mi iau rămas bun. Cu un gest brusc, m-a sărutat pe buze. N-am apucat să mă feresc, dar în secunda următoare mi-am retras capul și l-am privit dezamăgită. Simțeam că-l urăsc, iar el se uita la mine ca la Dumnezeu, cu ochi mari și rugători:

– Te rog, lasă-mă o singură dată doar, te rog... nu-ți cer mai mult!

– Nu!!! Am spus nu!

Simțeam cuvintele stându-mi în gât. Cât aș fi vrut să-i pot spune că îl urăsc pentru ceea ce a făcut! În ochii mei, era dovada vie că voia ceva de la mine, că nimic din ceea ce făcuse în toți acești ani nu fusese dezinteresat. Dacă nu mi-ar fi fost rușine, l-aș fi palmuit chiar acolo, în parcare, sub privirile trecătorilor.

Furioasă, mi-am scos bagajele din portbagaj și am plecat fără ca măcar să-l privesc. Voiam să simt dezamăgirea mea, disprețul pe care îl simțeam în acel moment față de el. Sau poate nici nu-mi mai păsa de ceea ce credea el, era mult mai important ceea ce simțeam eu.

Am urcat scările blocului în grabă, dorindu-mi să fi stat acasă, să nu fi făcut acea călătorie blestemată. Prietena mea m-a întâmpinat cu bucurie, m-a îmbrățișat și m-a condus apoi în camera mea pentru a-mi putea schimba ținuta de călătorie. Mă săturasem oricum și de pantofii cu toc, gleznele începuseră să mă doară și mi se umflaseră din cauza căldurii.

Am făcut un duș rapid, apoi mi-am luat o rochiță lejeră din bumbac și am revenit în living, unde prietena mea mă aștepta cu o ceașcă de cafea proaspătă. Deoarece migrena nu-mi trecuse, am mai luat încă un analgezic. Ea povestea entuziasmată despre evenimentul care urma să aibă loc, dar nu reușeam să o urmăresc. Zâmbeam din când în când sau dădeam din cap aprobator, fără ca măcar să înțeleg pe deplin despre ce era vorba. Mă deranja fumul de țigară, eu fiind nefumătoare. Aveam impresia că dintr-o clipă în alta mă voi sufoca, voi cădea într-un somn adânc și voi uita de toate tâmpeniile din ultima vreme.

Către seară, am început să primesc mesaje de la M. Regreta că mă sărutase fără voia mea și avea nevoie să-l iert. Nu i-am răspuns. L-am lăsat să se macine, să sufere, să simtă că m-a dezamăgit într-un mod iremediabil. În fond, avea la dispoziție aproape trei zile pentru a medita la fapta lui, iar eu tot atâtea pentru a mă calma și a face posibilă o întoarcere acasă împreună în condiții amiabile.

Mă simțeam tristă. A câta oară crezusem în oameni care mă dezamăgisera? Mi-am amintit că, în urmă cu puțin timp, un poet îmi spusese că scriu foarte trist și că modul în care scriam nu se potrivea deloc aspectului meu senin: „Cu asta chiar că nu sunt de acord: că tristețea ar fi frumoasă! Tristețea fură de la purtător un chip care nu-i aparține! Cu prețuirea cuvenită unei frumoase, care poate să fie cum vrea ea, dar poezia să n-o amestece.”

Cuvintele lui mi-au răsunat mult timp în tâmplă. M-au lovit ca un pumnal și mi-au răscolit gândurile. De ce i-ar fi păsat că poeziile mele sunt triste? Cu ce drept? Nici măcar n-a văzut cum florile caisului mi-au rămas pe umeri. Nu a observat că purtam în ochi durerea ploii. Nu a simțit praful care mă sufoca și-mi umplea aorta cu aer străin. De fapt, nu voia să nu fiu tristă, ci doar să nu scriu despre asta. Să nu amestec poezia cu ceea ce simt. Ca și cum dacă aș scrie, ar fi molipsitor. Ca și cum, dacă n-aș scrie, acest lucru m-ar fi făcut să par mai fericită. Nu putea să privescă în spatele chipului trist. Nu știa cum să se strecoare prin perete, pentru a mă cunoaște. Dincolo eram eu, cea adevărată. Cea pentru care frumusețea era un fel de handicap. Cea pentru care frumusețea era un fel de obligativitate la fericire. Cine a decis că oamenii frumoși nu pot fi triști? Cine a decis că oamenii urâți nu pot fi veseli?

Brusc, Ela s-a ridicat. Se auzise soneria. Sunetul m-a scos oarecum din visare, readucându-mă cu picioarele pe pământ. Mai venise un amic de-al nostru, artist fotograf. Ne lega o prietenie specială, bazată pe dragostea pentru artă. Scrisesem chiar și un poem legat de o discuție pe care o avusesem cu el, lucru care îl bucurase enorm, deși nu-mi dădusem încă seama, la momentul respectiv.

Arăta exact ca în pozele pe care mi le trimisese: foarte înalt, solid, cu părul lung și barbă, cu ochii ușor căzuți, dar expresivi și luminoși. Abia dacă îi ajungem până la umeri la cei 1,63 metri ai mei, așa că a fost nevoit să se aplece destul de mult pentru a mă îmbrățișa, lucru care m-a amuzat. Așteptase cu nerăbdare mai mult de o lună ziua în care avea să mă întâlnească față în față. O mare lumină i se ghicea pe chip. Au mai venit câțiva prieteni, așa că discuțiile au continuat. Toți eram bucuroși de întâlnirea mult așteptată. Ne făceam planuri pentru ieșirea de seară, când telefonul a început să bâzâie. Credeam că e un nou mesaj de la M., așa că am privit încruntată ecranul. Spre surprinderea mea, mesajul însoțit de un emoticon zâmbăreț era chiar de la cel care stătea în fața mea: „Ești mult mai frumoasă decât în poze!”. L-am privit cu oarecare îndoială, căutând o confirmare a gestului său total neașteptat. Știam că mă simpatizează, dar considerasem că totul era doar la nivel artistic, nicidecum personal și pasional.

În seara care a urmat, am ieșit cu toții la o terasă. Artistul nu-și mai lua ochii de la mine și vorbea doar cu mine, într-o continuă încercare de a-mi atrage atenția. Aproape mă speria ceea ce vedeam în ochii lui: admirație și dorință deopotrivă. Părea că privește prin mine, că timpul lui se opriese în acea secundă în care mă sorbea milimetru cu milimetru.

Începusem să mă simt prost față de ceilalți prieteni, așa că m-am scuzat și i-am spus în glumă că era de fapt o ieșire în cinci și nu e corect să formăm un fel de separeu. M-am mutat lângă Ela, doar așa aveam șansa să mai stau de vorbă și cu ceilalți. El a continuat să mă fixeze cu o privire obsedantă, iar eu am încercat să-l ignor, deși nu mă simțeam deloc confortabil în acea ipostază.

A doua zi, ne-am întâlnit la vernisaj, dar nu m-am așezat lângă el, ci lângă un domn mai în vârstă,

pe care nu-l cunoșteam. Ulterior, am aflat că fusese tot pictor, dar în urma unui accident vascular cerebral rămăsese cu o paralizie a membrelor, care i-a făcut imposibilă continuarea pasiunii din tinerețe.

Artistul abia dacă a schimbat câteva vorbe cu mine, apoi s-a scuzat și a plecat devreme. Mi-am dat seama că ceva îl supăraseră, dar nu știam ce anume. Nu aveam să-l mai văd niciodată. O prietenă comună mi-a spus după o vreme că prietenul meu artist își pusese mari speranțe într-o posibilă relație cu mine și n-a suportat să mă vadă lângă alt bărbat, cu atât mai mult să-i zâmbesc și să-l privesc admirativ.

În dimineața următoare mi-am luat rămas bun de la prietenele mele și am plecat. M. mi-a așezat indiferent bagajele în portbagaj. Era foarte tăcut. Nici eu nu prea știam ce să spun, așa că am mers așa mai mult de trei ore. Din când în când, se uita pe furie la mine, iar eu mă prefăceam că nu îl văd. Am simțit o nevoie acută să plâng, dar nu voiam ca el să vadă, așa că mi-am pus pe ochi ochelarii de soare și mi-am întors privirea spre geamul din dreapta, prefăcându-mă că dorm. Toată liniștea aceea mă apăsa în piept și simțeam că dacă nu spun ceva, voi rămâne fără aer.

– Dacă mâine voi muri, nu-ți va părea rău că ultimele momente alături de mine le-ai petrecut tăcând? De ce taci cu orele pentru o greșală pe care nu eu am comis-o, ci tu, care de-atâtea ori mi-ai repetat că nu aștepti nimic în schimb? Crezi că nu văd ce faci pentru mine, că nu apreciez? Nimic n-o să mai rămână, decât amintirea acestor lucruri mărunte, felul în care mă privești, mirosul florilor pe care de atâtea ani mi le dăruiești...

Nu-mi mai puteam stăpâni lacrimile, așa că le-am lăsat să curgă în voie, ghemuindu-mă în scaun ca un copil răsfățat căruia nu i s-au îndeplinit dorințele. Nu mi-a răspuns, dar a tras mașina pe dreapta și a oprit pe marginea drumului. M-a privit adânc, cu un soi de regret și resemnare și mi-a luat mâna în mâna lui:

– Promit că n-am să te mai fac niciodată să suferi. Te iubesc prea mult. Te iubesc cu adevărat...

Am continuat drumul. Furia îmi trecuse, iar plânsul mă eliberase de tristețea aceea devastatoare. Simțeam oarecum că ne împăcasem, că restabilisem acel echilibru de dinaintea plecării, că din acel moment lucrurile vor sta altfel. Așteptasem parcă nerăbdătoare să treacă sfârșitul de săptămână, pentru a ne întâlni luni la spital și a ne îmbrățișa prietenește și din toată inima, ca doi oameni care au cunoscut balsamul iertării. M. a ajuns abia la nouă, deși avea programată o intervenție chirurgicală. Aproape că simțisem un fel de dor straniu și-mi doream să schimbăm două vorbe, să reluăm povestea din punctul la care rămăsesem. El m-a privit însă oficial, m-a salutat cu un „bună ziua” la fel de rece, apoi a plecat. Am rămas cu un gust amar, neînțelegând ce se întâmplase din momentul în care ne despărțiserăm prieteni. La fel s-a întâmplat și a doua zi, apoi a treia. Am adoptat și eu aceeași monedă a indiferenței.

După aproape o săptămână, a început să-mi vorbească, dar doar despre lucruri legate strict de serviciu. Apoi, înainte de sfârșitul programului, mi-a trântit pe masă o agendă în care scrisese câteva pagini. Îmi spunea că a obosit să aștepte o iubire care nu va exista niciodată din partea mea, că trebuie să-și trăiască viața fără mine. Pe scurt, renunțase. Am rupt toate foile și le-am aruncat. Eram liberă. Pentru prima dată în ultimii opt ani, eram liberă. Liberă de dragostea lui, liberă de așteptarea lui de-a-i răspunde eu într-o bună zi cu același fel de-a iubi. Cu greu am reușit să închid ochii în acea noapte.

În dimineața următoare mi-a adus flori și și-a cerut iertare pentru ceea ce scrisese. Părea că nimic nu s-a întâmplat. Nu mai știam ce să cred. Două săptămâni a alternat buchetele de flori cu biletele în care mă anunța că renunță la ideea că într-o bună zi îl voi iubi și eu. Mă simțeam aiurea. Comportamentul lui mă bulversase total, îmi stricase complet echilibrul, îmi întinsese la maximum limitele atât de inflexibile până atunci.

„Abia acum îmi dau seama: tu n-ai nevoie să fii iubită. Tu n-ai nevoie de nimeni, decât de tine...”- așa sunase ultimul bilet primit de la el în acea săptămână. Mă infuriase la culme. Nu mai suportam schimbările stranie de atitudine și de viziune, chiar dacă foarte rar ne mai vorbeam. I-am spus totul cu următoarea ocazie: că m-am săturat să nu știu la ce să mă aștept, că diferențele acelea de la cer la pământ îmi dau o energie negativă de care nu am nevoie, că am viața mea și vreau să mă lase în pace și să dispară pentru totdeauna din ea.

M-a privit amuzat, iar ochii au început să-i sclipescă:

– Te iubesc mai mult ca oricând!

A plecat apoi, închizând ușa încet, fără să privească în urmă, fără să-mi lase dreptul la replică. Eu l-am urmărit cu privirea ca și când niciodată n-ar mai fi urmat să se-ntoarcă. Acasă am încercat să uit de artist și de M., să mă concentrez la viața mea din colivia de aur. O colivie pe care cred uneori că eu însămi mi-am construit-o în momentul în care mi-am făcut Dumnezeu din limitele mele neghioabe.

VESTALELE PRIMĂVERII

Silvia Bîtere**Sfântul somn**

nu-l căuta pe Dumnezeu
printre icoane
nu-l vei găsi acolo
dacă simți că inima îți bate
cu putere
el este acolo în viul tău
și vei prinde nopți și zile liniștite
și vei dormi în casa Domnului
cum nu se doarme în nicio biserică

Notează în continuare

nu cred că mai trebuie să explicăm ceva cuiva
sau să ne propunem exerciții de imaginație
nu folosește la nimic părerea de rău când răul
este făcut
când te lovesc în stomac și din el ies
fluturi hiperbolizați

metafore și multă ură
frumosul dispare
o floare smulsă din mediul ei
oferită cadou unei ființe dragi
nu este soluția pentru a trăi
m-ar ajuta cu ceva distanța dintre două lumi
sau apusul de soare când ai mitraliera la cap?
desigur ți se vor arăta hărți imense
explicații cum că deoarece vezi tu
însă tu nu vei asculta
pentru că nimeni nu s-a născut știind că va fi
și orice zgomot care vine din exteriorul tău
e o formă autistă de exprimare
o cremă de tort făcută rapid
cu rețeta renumitului doctor
trăim un scenariu băiete
în care poetul este cel mai aproape de cuvânt
acum întoarce foaia notează în continuare

Din amintirile altora

aici plouă dragul meu prieten
am devenit imună la ploaie ca și la sensibilitatea
iubiților
ce păcat ce păcat ar fi mă deprimă
doar gândul că iubirea lor ar putea dăinui
când bineînțeles ar fi o minciună deosebită
să poți crede în sensibilitatea unor iubiți nebuni
aici e curat e liniște și e multă zăpadă

așa cum îți place ție dragul meu prieten
să dormi pe brațul omului de zăpadă
în timp ce se topește și doar gândul că iubirea
ar putea dăinui
și-ar putea să reapară o dată la un an
desigur dacă și Dumnezeu ar fi prin preajmă
la ultima zăpadă
ce bine ar fi și ce păcat n-ar fi

Emoția

aveam și eu momentele mele în care
mă priveam fix în oglindă
îmi amintesc
îmi apăruseră niște dungi albe imaculate
pe la tample
la început nu am băgat de seamă
ba chiar m-am emoționat
iată cât am crescut

când eram de opt ani
unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt
și-mi dădea careva ceva
mulțumesc
să crești mare!

când am crescut și-am început să scriu
de prin viața mea
despre vecini sau oameni pur și simplu luați
de pe drum

am înțeles mai bine sensul creșterii mele
dar nici atunci nu m-am emoționat atât de tare
ca prima dată

dungile s-au înmulțit
el a îmbătrânit în cele din urmă și-a pierdut
memoria

„Tu vei uita de mamă și de tatăl tău”

atunci la ce să-mi folosească emoția
dacă nu la înmormântarea noastră

Ești doar atunci

îmi las pixul să curgă ușor pe foaie
în timp ce el curge pe foaie
fruntea poetului din cauciuc se pierde în zare
și în timp ce alerg în zare
așa cu fruntea mea din cauciuc
mă simt bine și poetul la fel
curge din pix pe foaie
cum ar curge de exemplu
lacrima lui Dumnezeu după o femeie
pe care a iubit-o el cel mai mult
iar noi nu știm
pentru că atunci când pixul curge pe foaie
ești doar în momentul acela

Delia Grosu**seară obișnuită**

în fața mea aud vorbindu-se
despre încălzirea globală,
despre fotbal și un viol
îmi așez perna mai bine
îmi scot șosetele și mă uit la fluturile
care zboară prin camera.
se vorbește în continuare
/în fața mea și în mine /
încerc să prind măcar o frântură
din toate discuțiile astea
- din exterior -
altfel nu știu despre ce vom vorbi mâine
poate despre cortazar sau tarkowsky
poate despre răcirea globală
care nu se vede la tv
dar o simțim de fiecare data
când mă iei de mână.

corpul meu e folosit și vânat

de aici îți văd casa
fumul gros iese pe coș și nu pot să nu mă gândesc
la toate zilele în care te-am implorat să nu pleci
am ascuns toate poemele astea sub fustă
și am mers pe celălalt trotuar.
am simțit colții fiecărui câine în carnea mea
și am suportat durerea fără să schițez cel puțin
un strigăt /
ți-am spus să vii aici, am eu grijă de tine
o să îți îngrijesc rănilor și o să te duc lângă foc
o să îți povestesc despre amenda la rată
despre filmul meu preferat și despre casa mea
/ nu văd nicio lumină în jur
singura lumină e în casa asta și nu mă întreb de ce
mi se face frică de toate lucrurile
iar de la frica asta apar vânătași la suprafață
și sunt gata să îmi dau corpul oricui
doar ca să
înțeleg
de ce
nu
ai
venit.

o zi obișnuită

m-am ridicat și mi-am așezat fusta
te-am așteptat cu răbdarea unui bătrân

VESTALELE PRIMĂVERII

care așteaptă sfârșitul
asistentele se mișcă încet în jurul patului
și încearcă să așeze totul înainte să apari tu
am adus portocale și apă minerală
o carte a lui neruda și trei ouă fierte
mă scuz de câteva ori, îmi ofer ajutorul
la aranjarea patului,
te iau de braț și te așez pe margine
încerc să desfăc curelele astea fără să te doară
și să aduc ligheanul cu apă
- suntem doar noi doi în locul ăsta întunecat
și nu reușesc să îți văd degetele
văd totuși vânătașile de pe brațe
(nu pun întrebări) știu exact ce s-a întâmplat /
asistentele se uită la noi cu o siguranță
pe care eu am pierdut-o
atunci când te-am lăsat aici / știam încă de atunci
că aici vii tocmai pentru a uita totul
nu pentru a crea alte amintiri.

Pop Oana Mihaela**Arome**

noaptea asta e mai neagră decât Africa,
are dinți albi
și suflet de gheață.
nici lupii nu mai urlă de ceva vreme
- luna e prea zdrențuită și goală –
e târziu iubite!
să dăm din mâini până ne cresc aripi
și-apoi să ne-ascundem în sânul lui Dumnezeu,
singurul loc unde dragostea are aromă
de ciocolată cu piper.

Cred!

noaptea minții

au murit cuvintele toate, iubite!
azi, nimeni nu mai spune bună ziua,
te rog, iartă-mă, mulțumesc, la revedere!
au murit și bătrânii dascăli care știau
semnele pentru fiecare cuvânt
în care mai pulsa odată viața.
miroase a ...
nu știi a ce miroase!
a neliniște! ori, a sfârșit poate!
au murit cuvintele toate, iubite!
și nu ți se pare că de atâta moarte,
au început să crească tot mai multe cruci în noi?

ESEU

Vavila Popovici (S.U.A.)

FRICA, PROBLEMA OMENIRII DE ASTĂZI**„Curajul este rezistența în fața fricii, meșteșugul de a domina frica, și nu absența fricii.”***Mark Twain*

În 2011 apăruse în mai multe reviste eseu **Teamă sau curaj** pe care l-am inserat în cartea **Articole și eseuri** vol. II, în anul 2012. Spuneam, pe atunci, că teama stă ca o marcă în fața tabloului vieții noastre de astăzi și că temerile sunt de două feluri: temeri mai mici care sunt aproape inevitabile și se manifestă mai mult la oamenii cu firea modestă, lipsită de trufie, la oamenii cu bun simț, cu motivația cazurilor că le lipsește ceva de care au nevoie și nu pot obține: serviciul, banii, anumite lucruri, situații, poziții de viață, simpatii sau aprecieri ale oamenilor, dragostea, femeia sau bărbatul la care visează etc. și temerile mari accentuate în ultima vreme: de terorism, de cataclisme, de sărăcie, de sfârșitul acestei lumi. Mai gândeam că ele sunt temeri ciclice în viața omului, după cum și întâmplările s-au dovedit a avea ciclicitatea lor, întrucât „*ceea ce a mai fost, aceea va mai fi, și ceea ce s-a întâmplat se va mai petrece, căci nu este nimic nou sub soare*” (**Eclesiastul**, cap 1,9), chiar dacă acum îmbracă altă haină; iar ceea ce va fi – nu putem ști! Dar, suntem obligați a întrevădea.

Provocați de întâmplările vieții pe care o trăim, întâmplări care ne mișcă ființa și care nu permit lovirea demnității ei, vorbim din nou despre frică, nuanțat diferită de teamă, căutând să înțelegem provocările ființei omenești. Filosoful german **Martin Heidegger** (1889-1976), spunea în cartea sa **Introducere în metafizică**, că ființa omenească este necesar a fi înțeleasă: „*Fără o atare deschidere a ființei, noi nu am putea de fapt să fim oameni*”. Dacă teama este emoția specifică presimțirii primejdiei sau percepția ei, frica este o emoție motivată, cu un mare impact psihologic. Este o senzație de gol și de neliniște care nu ne permite să trăim clipa prezentă ca pe o normalitate; necesită sau chiar declanșează o reacție de apărare în prezența pericolului care atențiază la integritatea, demnitatea noastră. Prin urmare, este firesc să ne fie teamă sau frică când simțim o primejdie, pentru că altfel n-am reuși să supraviețuim.

Aristotel avea dreptate când spunea că teama este anticiparea unei suferințe. Cred că teama fi-

ind o stare de neliniște și de tulburare provocată de un pericol care ne amenință, este un sentiment ce apare într-un moment al vieții, are o cauză pe care sufletul nostru o percepe mai mult prin simțuri și mai puțin prin logică și gândire, adică nu este pusă în ecuație, pe când frica este o continuă stare de neliniște, un simțământ mai puternic, mai extins, mai adânc, perceput și rațional, motivat puternic și clar, care necesită redresarea simțurilor prin luarea de măsuri întru apărarea ființei.

Curajul de care dăm dovadă uneori nu este de ajuns pentru a înlătura această povară, dar, oricum, frica ce ne încarcă organismul cu energie negativă, trebuie transformată într-o energie pozitivă, pentru a putea avea o viață echilibrată, liniștită. Numai cu ajutorul înțelepciunii putem ieși de sub tirania iraționalului și merge cu speranță și iubire spre înfăptuirea unei vieți fericite. Prin câte stări de cumplită frică am trecut și mai avem de trecut! Despre România, laureatul premiului Nobel pentru literatură - **Aleksandr Soljenitșin** scria, făcând referire la frica pe care o inoculau cei din monstruoasa Securitate din vremea comunismului: „*Tratamentul în penitenciarul de la Pitești a fost cea mai teribilă barbarie a lumii contemporane*”, el fiind locul terorii absolute, acolo unde s-a încercat crearea omului nou folosindu-se reeducarea prin tortură, despre care specialiștii și istoricii aveau să declare, mai târziu, că a fost unic în lume și a fost denumit **experimentul Pitești**. Despre el am semnalat în cartea intitulată **Preaplinul tăcerilor**, editată în anul 2010. Te poți îngrozi și poți plânge citind despre sistemul de reeducare și te întrebi cum de au putut supraviețui oamenii unei asemenea terori? Te mai întrebi și cauți să înțelegi cum de a fost posibil să existe oameni: securiști, gardieni sau deținuți capabili să se poarte în așa hal cu semenii lor. Este de neînchipuit ca un om să se comporte în acel mod cu oricare creatură, dar mi-te cu un om! Și ajungi la concluzia că într-adevăr omul este cel care poate inocula semenului frica cea mai puternică, că este în stare să te urmărească, să te vâneze ca pe o pradă pentru care nu are nici un sentiment de milă, de respect, de iubire, ci doar crudul senti-

ment al distrugerii. Metodele folosite de regimul comunist au inoculat frica pe termen lung, au cronicizat-o cum s-ar spune, unii oameni rămânând pentru toată viața sub influența ei paralizantă. Nu se putea protesta, nu puteai să ai opinia ta! Și aici îmi amintesc de poezia lui Adrian Păunescu *Opinia mea...* Cei care și-au exprimat-o cu adevărat, au plătit cu viața, alții cu compromisuri degradante. Frica și-a arătat colții în închisorile din țara mea, în vremea terorii comuniste; întreaga populație trebuia să gândească în modul impus, nepermițându-se a critica imoralitatea comunistă. Inducerea fricii a fost folosită și mai este și astăzi, în mod conștient, ca un „vampirism energetic”, oamenii stresați și speriați fiind mai ușor manipulabili putându-li-se urmări, prevedea intențiile și acțiunile.

„Frica ar putea reprezenta cea mai mare problemă de pe planetă”, scria cineva cu ani în urmă - poate și pentru că se cunoștea de-acum că fusese experimentată și reușise -, atât la nivel colectiv cât și la nivel individual. Frica determină alegerile, deciziile faptele noastre și dacă am putea să ne debarasăm de frică, am reuși să ne transformăm pe noi înșine și chiar am reuși să transformăm lumea. Soluția de a scăpa de frică, dacă ea are un suport real și nu este inventată, este ca de câte ori ne cuprinde, să analizăm: ce anume credem că determină acea frică, dacă putem s-o înlăturăm sau dacă ne putem eschiva și cum ar putea arăta viața noastră în continuare, în cazul unui mod de acțiune sau inacțiune, ales. În acest punct intervine curajul omului. Fiindcă, în lipsa curajului, admitem că putem fi uciși, că nu ne pasă de viață sau de moarte. Este forma lașității din noi.

În fața unui pericol iminent, simțurile și rațiunea intră în acțiune, se declanșează mișcarea ce poate fi: defensivă, adică fuga din fața pericolului, sau ofensivă, adică punerea în gardă și pregătirea de luptă. Trebuie să spunem că de multe ori frica ascunde tensiuni și conflicte acumulate în timp și care este normal să iasă din ascunziș, moment în care se trezește în noi instinctul de apărare.

Frica determină suferința și de cele mai multe ori - moartea. Viața adevărată înseamnă satisfacția și liniștea sufletească pe care o avem în relațiile cu alți oameni, mai important fiind confortul emoțional decât cel material.

Iată, însă, că afirmația cum că frica ar putea reprezenta cea mai mare problemă de pe planetă, este plauzibilă. Astăzi, extremismul religios se dovedește a fi sursa principală de conflicte. Apărarea, combaterea sa presupune o alianță puternică între toate țările occidentale și aplicarea unei strategii globale. Teoria ciocnirii dintre civilizații a devenit cunoscută

pe scară largă în anul 1993, fiind popularizată de reputatul politologul american, analist și expert în probleme de securitate **Samuel Huntington** (1927-2008), supranumit „un Machiavelli al vremurilor noastre”. Acesta susținea, încă de pe atunci, că lumea occidentală se îndreaptă spre un conflict inevitabil cu alte culturi, în special cu cele fundamentate pe credința musulmană; occidentul, pe de o parte, și civilizația bazată pe preceptele Islamului de cealaltă parte, sunt atât de diferite, încât e imposibil să interacționeze fără a provoca scânteii, spunea Huntington. Premonițiile lui au fost privite inițial cu scepticism în cercurile politice, academice și diplomatice. A fost nevoie de momentul 11 septembrie 2001 pentru ca lumea și liderii săi să ia în serios fenomenul globalizării extremismului religios și teoria ciocnirii civilizațiilor.

Deși există uneori motive diferite aflate în spatele violențelor din fiecare țară (exemplul imperinenței și vicleniei cu care conducătorul rus acaparează spații, tulburând liniștea unor țări și modificând granițe), toate conflictele de azi par să aibă în comun faptul că actele de violență sunt comise de indivizi motivați religios, dar care denaturează credința. Prim ministrul al Regatului Unit, la începutul acestui an, într-un articol redactat pentru ziarul britanic **The Observer**, a afirmat că „războaiele acestui secol vor fi provocate mai puțin de ideologiile politice extremiste, cum s-a întâmplat în secolul 20, și mai mult de diferențele culturale și religioase”.

Poetul și dramaturgul român **Matei Vișniec** (n.1956), trăitor în acest moment în Franța argumenta, după momentul atentatului terorist al sediului publicației **Charlie Hebdo**: „Franța a trăit de fapt un șoc de tip 11 septembrie, și probabil că multe lucruri vor evolua în mod diferit după această fatică zi de 7 ianuarie 2015. Acest seism va trezi, poate, din angelism și o parte a clasei politice și chiar a intelectualilor francezi tentați să minimalizeze pericolul islamismului radical în Europa”.

Extremismul religios și pericolele pe care le implică a atins un nou maxim în ultimele luni ale anului care tocmai a trecut, odată cu expansiunea grupării ultraradicale ISIS. Aceasta pretinde că a instaurat un Califat Islamic în Siria și în nordul Irakului și amenință să se extindă. Amenințarea a devenit globală iar președintele american a precizat ca ISIS s-a desprins din Al Qaida și a prezentat recent un plan menit să combată și să distrugă ISIS, declarând totodată că „o mișcare cu complexitatea și ferocitatea de care a dat dovadă ISIS nu poate fi izolată într-o «arie de carantină» regională”.

„Califatul Islamic” preconizat, a început să prindă contur în Siria, o țară transformată în mare

parte în ruine, sfâșiată de un război civil început de mai bine de trei ani, în care luptă mai multe grupări armate, țară din care fug mii de oameni, pentru a-și salva viețile.

După cum a relatat un ziar românesc, într-un oraș sirian aflat în mâinile islamiștilor, obiceiurile considerate „occidentale” au fost interzise, pentru astfel de „păcate” precum ascultatul muzicii de pe CD, fumatul, consumul de alcool, localnicii pot ajunge într-o cameră de tortură sau pot fi biciuiți în piață, ca niște animale. Cei care se opun sunt împușcați, iar trupurile neînsuflețite sunt lăsate pe șosele zile întregi, spre a le arăta civililor prețul răzvrătirii. Școlile din oraș în care învățau fete au fost închise, sub pretextul că instituțiile respective răspândesc păcatele Vestului; femeile din localitățile unde ISIS face legea nu mai au voie să iasă pe străzi decât însoțite de un bărbat și acoperite din cap până în picioare.

O publicație franceză a scris despre islamiștii aparținând filialei din Yemen a rețelei Al-Qaida dintr-un oraș pe care îl controlează, că au acuzat o femeie de „adulter” și „prostituție”: „Potrivit unui martor, bărbați înarmați au lovit femeia cu pietre în mijlocul curții unei clădiri militare în prezența a zeci de locuitori, până când aceasta a decedat”.

Frica de amenințări există atât în exteriorul Americii, cât și în interiorul ei. Președintele Statelor Unite a anunțat acțiuni executive destinate să extindă verificarea antecedentelor pentru unele achiziții de arme de foc și să intensifice punerea în aplicare a legilor federale ale națiunii. Măsurile modeste vor modifica oarecum comerțul cu arme, legislația limitând permisiunea a milioane de arme care urmează să fie vândute fără control eficient, cu instituirea unor sancțiuni penale pentru încălcarea acestor legi. Legile răpesc o parte din libertate, dar, mai important este să protejeze oamenii.

Mai citesc în ziarul de astăzi o știre și mă întreb: putem fi neînfricați în urma anunțului recent al Coreii de Nord privind succesul testării bombei cu Hidrogen, gest care nu poate fi calificat decât dement și sfidător? Revin la atenționarea psihiatrului elvețian **Carl Gustav Jung** (1875-1961) referitor la puterea tot mai distructivă a armelor, că această realizare obligă omenirea să se întrebe dacă starea spirituală și morală a oamenilor care decid folosirea acestor arme este corespunzătoare responsabilității pentru urmările pe care le-ar avea folosirea lor.

Frica este inoculată multor locuitori din multe țări considerate a fi dușmanii cuceririlor islamice. Putem spune că este un altfel de război, un război emoțional, la care trebuie căutate și găsite metode de apărare și chiar de înfrângere adecvate, fiindcă, spu-

nea filosoful german **Arthur Schopenhauer** (1778-1860): „voința de a trăi este singura expresie a existenței însăși a universului”.

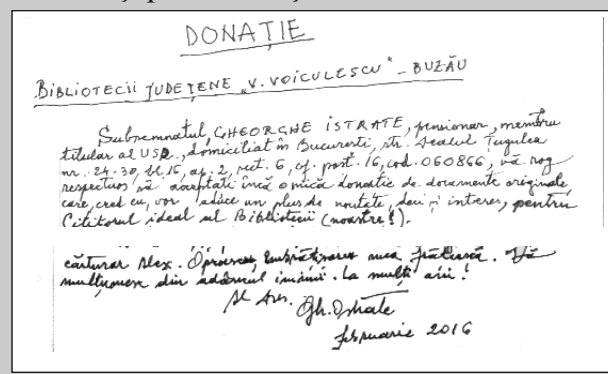
Trăim într-o lume a fricii și singura posibilă protecție, pe care și-o doresc oamenii, pentru altă cale considerând că este prea târziu, este pedepsirea dușmanilor ce folosesc cele mai crude metode de distrugere. Păcat! Înțelegerea și iubirea de semeni ar fi putut să ne salveze. Mai este timp pentru trezirea conștiinței celor care urăsc lumea și nu prețuiesc viața?

ULTIMA ORĂ

DONAȚIE DE MANUSCRISE

Din tăcerea asurzitoare a singurătății și suferinței, Poetul **Gheorghe Istrate** se adresează, într-o scrisoare/ act de donație Bibliotecii Județene „V. Voiculescu”, din Buzău, spunând, printre altele: „Vă rog respectos să acceptați o mică donație de documente originale, care cred eu, vor aduce un plus de noutate, deci și interes, pentru Cititorul ideal (...) Din păcate dreptul mel la viață s-a redus abrupt și nu mai pot umbla prin bibliotecile publice (...) să precizez locul, dar și cronologia apariției unor texte alăturate (...)”

Donația cuprinde manuscrise olograf, scrisori originale, fotografii inedite și alte documente, provenind de la un număr de 80 de scriitori și personalități culturale din România.

concursul literaturitate.ro

PREMIUL REVISTEI FEREASTRA

În perioada 07 noiembrie – 28 decembrie 2015, pe platforma **literaturitate.ro**, s-a desfășurat concursul de poezie cu același nume, organizat de **konku2015** (poeta **Otilia Ardeleanu**). Au participat 33 de concurenți din diverse zone ale țării, (Bacău, Oradea, Călan, Târgu-Secuiesc, București, Constanța, Craiova, Dorohoi, Târgoviște, Onești, Buzău, Piatra-Neamț, Năvodari, Bistrița, Ploiești, Alba-Iulia, Galați, Călărași) dar și din străinătate (Rishon le Zion - Israel, Roma – Italia, Devon (Newton Abbot) – Anglia, Logron – Spania, Chișinău - Moldova etc.).

Premiile juriului (format din: **Marin Badea**, jurnalist, poet, prozator – președinte, **Angela Nache-Mamier**, poetă franco-română, președinta *Cenacului Musc'art Frontignan* (Franța) și scriitorii: **Cristina Ștefan**, **Dominique Iordache**, **Gina Rizea**, **Camelia-Iuliana Radu**, **Luminița Zaharia** au fost obținute de: **Adrian Grauenfels**, Rishon le Zion – Israel (**Marele premiu**): **Daniela Varvara**, Constanța (**Premiul I**) **Elena Katamira**, Ploiești (**Premiul II**), **Nuța Crăciun**, Logron – Spania (**Premiul III**); **Mențiuni: Mihaela Aionesei**, Târgu-Secuiesc și **Simion Cozmescu**, Călan

Premiul KONKU 2015 i-a revenit **Ștefaniei Pușcalău** (Onești)

Premiul revistei Fereastră, oferit de redacția noastră i-a revenit poetului **Teodor Dume** (Oradea).

Teodor Dume

POEME

Poartă înspre mama

câteodată mi-e dor de
zilele în care
bâjbâiam prin pădure cu tata
cineva scrijelise pe un copac numele Ana
scoarța lăcrima cu precizia unui ceas
tata mă ținea strâns de mână și parcă
vorbea cu Dumnezeu
când m-a atins
în inima mea
s-a cârcit o durere,-
singura poartă înspre mama

fără să ne atingem
trecem unul prin celălalt apoi
ne hrănim din zilele rămase

Traectorii

în mine mai port câteva urme și
deseori mă cert cu Dumnezeu
pentru toate răutățile lumii

nu pentru că ar fi vinovat
duelul acesta se duce
de peste două mii de ani
supremația vorbelor schimbă traiectorii
ochiul bolnav al nopții clipește des
pentru nevoia de a fi ceea ce sunt
mă pedepsesc marile întrebări
la care
nici Dumnezeu nu a răspuns

trupul meu reîntors în ceea ce am fost
caută răspunsuri...

Colecționarul de răni

poate că teama pe care o invoc
nici nu există
nici oamenii întorși de la muncă
cu haina purtată pe umeri ca un semn
de ultimă suflare a trudei
nu există
decât
o moarte prin care văd înăuntru

nu știu dacă e bine sau rău
toate acestea îmi inflamează iubirea
și tot ce-am avut...
până la urmă aș putea spune că
nu există nicio amintire
cu un copil în pantalon scurt
ci doar un bătrân colecționar de răni
pe care și Dumnezeu l-a uitat

nu mai știu niciun cuvânt care începe cu mine
știu însă un loc pe unde nu mai trece nimeni

singurătatea cotrobaie prin umbră și
mușcă
puțin câte puțin
îmi fac loc în propria-mi rană și aștept...

Numele morții, ana

nici nu știu dacă m-a iubit
mi-a spus doar că nimic
nu mai contează și că singurătatea
o scrijelește pe suflet

apoi a plecat...

mi-aș fi dorit
înainte să-i strig numele
să vorbesc cu Dumnezeu și poate
împreună să împletim lumina
în șuvițe subțiri
să pot intra în întuneric
ca într-un templu
apoi să revin pe lavița de lângă poartă să
vorbim despre dimineți nesfârșite
și despre lucrurile rămase neterminate
dar Dumnezeu a ațipit

mi-am dat seama că rugăciunea
ajută doar atunci când
te reîntorci în tine
și suferi

știu că nu mai am timp să
îmblânzesc moartea pitită sub scări
însă știu că-n fiecare zi
din durerea mea se va naște o altă viață

Tristeți târzii

iubesc femeile triste

iubesc-ul acesta are ceva comun cu
toți oamenii pe care i-am iubit o singură dată
așa cum iubești prima ploaie prima zăpadă
prima dragoste făcută la capăt de linie un capăt
uneori interminabil cu multe secrete și arome
de parfum

oricum nu mai contează

cândva respiram unul din celălalt și visam
un șir lung de copii
dar poate că
lumea asta
n-a fost decât în
amintirea unui chip

respir acum din mine puțin câte puțin și
urmăresc urmele tale neatinse de umbră
și din când în când mă uit

la tot ce-a mai rămas -
un anotimp ploios cu mult frig
voi înnopta în el strigându-te

Urme de fluturi

dincolo de orice tăcere
e-ntuneric și niciun cer
umbrele adorm într-un fel anume
ca și când
nu ar fi existat atingeri

aciuit în primul anotimp
după naștere
îmi desfac singurătățile în șuvițe lungi

pe palmele mele goale au mai rămas
doar urme de fluturi

cu mâna pe clanța de la ușa morții

azi m-am gândit să-mi provoc moartea
dezbrăcat de orice sentiment
mușc din viață ca dintr-un colț de pâine
și alerg între negru și alb ca într-un cerc
umbra mi se deșiră puțin câte puțin respir rar
dinspre tălpi înspre creștet urcă un frig
am început să simt durerile întunericului

nu știu

poate sunt mult prea aproape de mine
astăzi când îmi privesc
interiorul și mă risipesc
ca o ploaie de vară
iubindu-mi ceea ce am fost...

mă aflu la finalul repetiției

cu tot ce-a mai rămas din mine
o să-mi cumpăr o clipă
în care o să-mi încui toate amintirile
ție ana îți las ultimul sărut
primit la botezul copilului tău
să nu plângi
pentru că eu nu plec ci doar lunec
înspre o depărtare în care
nu ajunge nici visul
de acolo poți privi cel mai bine
în inima oamenilor

iartă-mă iubito

Dumnezeu nu este acasă
o umbră se mișcă pe cer de colo colo
și mă cheamă...

Dorina Stoica

Doar el i-a spus Te-adora

„Avea dreptate șarpele. Nu poate fi rai, acolo unde nu e dragoste.”

Valeriu Butulescu

Unii îi spuneau Tea, cei mai mulți Dora. Doar el i-a spus **Te-adora** adorata! Femeia s-a îndrăgostit instant. Părul încărunit pe alocuri îi trădează vârsta. Când merge la biserică și pe la mănăstiri își acoperă capul cu grijă. În dimineața aceia de iulie a alergat, dar a ajuns la locul de plecare la timp. Deja grupul era copact. O duzină de femei trecute de cincizeci de ani, doi trei, bărbați și câțiva copii adormiți lângă un munte de bagaje.

– V-am sunat ieri, i-a spus femeia în negru care semăna cu o călugăriță, nu prea aveți loc, sunt multe bagaje.

– Văd, a răspuns Tea, în timp ce-și cobora ruxacul de piele din spate.

– Veți sta pe bagaje, sunt saltele și pățuri.

– Nu stau, mă duc la tren.

Plecă spre gară. Câteva bătrâne din grup au urmărit-o cu privirea până a trecut strada.

– Drum bun, a strigat una care o cunoștea de la biserică, vrând să fie amabilă. Alta a oftat ușurată.

– Asta o face mereu pe deșteapta, bine că se duce la tren!

Trenul inter-regio a pornit agale. „Ce să citească” se întreabă în gând? Scoate o carte cu copertile negre, de acatiste, o deschide, citește câteva rânduri. Închide ochii. Gândul îi stă la cartea nouă cu coperti aurii, din geantă. I-a dăruit-o la despărțire. Își face o cruce mica, „Doamne, te rog să mă ierți” și începe să citească din cartea cea nouă. Realitatea ei dispare, intră în lumea personajelor lui. Închide ochii și îl vede, dar nu așa cum l-a cunoscut, îi vede doar poza. Vagonul de clasa întâi a rămas gol după ce navetiștii toți au coborât. Pune rucsacul cu haine sub cap și a doarme.

– Doamnă, vă rog să coborâți, am ajuns în Iași, îi spune controlorul cu vocea ridicată.

Într-un minut e pe peronul gării. Peste oraș, atârnă nori pufoși. Ploaia abia s-a oprit.

– Cred că va mai ploua. Câte ore faceți până la Gura Secului? Eu aici stau, am rău de mașină, vorbește precipitat femeia.

– Nu doamnă, în mașină nu plouă, urcați, trei ore, acolo e ocupat.

„Cred că le păstrează pentru navetiste tinere”, își spune în gând Tea.

– Eu aici stau, ce-ai să-mi faci?

Șoferul o privi încruntat. „Babo!” o certă în gând, apoi îi zâmbi.

Nu-i mai este somn. Privește pe geamul plin cu stropi de noroi rămași de la ultima ploaie. Câmpul e de un verde intens. Pe miriștea gălbuie cilindrii de paie stau aliniați, iar pe marginea șoselei scaieți înfloriți, cucute, câțiva maci întârziți, o mulțime de flori galbene și albastre învelesc iarba crescută alan-dala. Ar mai citi din roamnul acela de dragoste și aventură dar își spune în gând „nu, eu merg la mănăstire, voi citi după post, ce mi-o fi venit să-l iau la mine.” Se plictisește. Își studiază tovarășii de călătorie. Șoferul înalt, ciolănos, cam la 38 de ani conduce în ritmul muzicii. E atent la șosea dar și la călătorii din mașină. În spatele lui o femeie brunetă, foarte elegantă, „o fi venind de la o nuntă, dar ce nuntă în mijlocul săptămânii?!” Neavând un răspuns, Tea continuă să o privească pe femeia din stânga în timp ce aceasta vorbește nervoasă la telefon:

– Idiotul m-a părăsit! Cum e? Blondă, o fufă, am vrut să-i smulg părul, dar nu mi-a dat el voie, a spus că-i gravida și că se însoară cu ea. A vrut să cheme poliția, animalul!

– Urăsc blondele, îi șueră la ureche blondei de pe scaunul de lângă ea. Aceasta o privește mirată. Îi spune șoferului:

– Eu vin din Turin, călătoresc de două zile, sunt obosită, spuneți-i să tacă!

– Nu știu, coborâm să luăm apă rece, discutați jos cu ea.

Pe grămada de harbuji din parcare un motan fugărește o mătă. Pe o piatră șoferul a tăiat un pepene, în timp ce un călător roșcat râde, bând cu sete dintr-un pahar cu rom cumpărat de la bodega de peste drum. „Cum poate să bea alcool pe căldura asta” se întreabă Tea, în timp ce-și plimbă sticla rece pe frunte și pe decolteul bluzei. „Cred că-i prea adânc decolteul, bine că mai am o bluză la baza gâtului cu mâneca lungă.”

Femeia tânără îmbrăcată elegant își șterge nasul, probabil a terminat de plâns. Mașina alunecă pe șosea. Din casetofon răzbat discret cuvintele melodiei *Dernier Dance*. Șoferul dă aparatul tare. Tea traduce în gând: „Nu sunt decât o simplă ființă,/ Fără el sunt cam pierdută./ Un ultim dans ca să uit mahnirea mea,/ Vreau să evadesc, să iau totul de la capăt,/ O, dulcele meu chin.../ Răscolesc cerul ziua și noaptea,/ Dansez cu vântul și ploaia,/ Puțină iubire, un pic de miere/ Și eu dansez, dansez, dansez”. Dansează în gând cu el...

– Închide naibii aparatul ăla, că mă arunc

din mașină. Strigă femeia cea prea elegantă pentru o zi de marți. Tea se trezește din visare. „O, Doamne unde merg eu?”

La Gura Secu mirose a brad, pământul muște de apă, pe marginea șoselei mulțime de clopoței albaștri. A ajuns. În poarta mănastiri inima o ia razna. Se schimbă în grabă, își acoperă capul cu eșarfa albă luată de la Hozeva cu doi dolari (putea s-o ia și cu unul dacă nu era grăbită să cumpere). Face trei închinăciuni până la pământ și grăbește pasul spre chilia părintelui. Ceardacul din fața mult-râvnitei uși e plin. Sunt mai mult de cincizeci de persoane. Experiența o ajută să facă un calcul rapid. Șase, șapte ore de stat, asta înseamnă cam miezul nopții. O vedea ea unde va dormi.

Dinspre biserică se aud cântările vecerniei. Se așează la rând. „Ar trebui să merg să mă închin mai întâi în biserică. Dacă vine un autocar între timp? Îmi pierd rândul! Mai bine rămân.” Pe băncile așezate de o parte și de alta a ceardacului, cu capul aplecat vorbind în șoaptă ori rugându-se stau femei, bărbați, copii, bătrâni, fiecare cu problemele și suferințele aduse de departe ca să le lase în chilia bietului părinte. Acesta îi ascultă pe toți răbdător, le dă binecuvântare să se împărtășească, altora le cere să se roage și pentru el. Tea își scoate metanierul din rucsac și începe să depene rar „Doamne, Iisuse Hristose Fiul lui Dumnezeu, miluește-mă pe mine păcătoasa”. Când ajunge la cuvântul „păcătoasa” din ochi îi cade o lacrimă.

Seara coboară peste mănastire. Bat clopoțele. În aer plutesc rugăciuni și cântări duhovnicești. În suflet e pace, în ochi lacrimi iar în văzduh bucuria îngerilor.

Îi este foame. Din scaoșă răzbate miros de zacuscă. „Cred că a fermentat de atâta căldură. Să gust totuși. Are un gust ciudat dar voi mânca puțin, apoi arunc tot.” Vecernia s-a terminat. Grupuri de pelerini se îndreaptă spre cimitirul din deal. Unii se așează la rând pe băncile din ceardac.

– Nici la trei noaptea nu se culcă părintele, șoptește o femeie ce se află aproape de ușă.

– Intrați doamnă, apoi intru eu, îi spune o tânără cu părul vâlvoi peste care a aruncat o minusculă eșarfă străvezie.

– Dar cum ai ajuns înaintea mea, că erai la cincizeci de kilometri acum două ore.

A recunoscut-o pe femeia nervoasă din microbuz care coborâse în orașul din apropiere, trântind ușa mașinii.

Chilia părintelui e simplă dar confortabilă. O masă, un scaun cu spătar, o bibliotecă și douăicoane mari, una cu Maica Domnului și alta cu Sfântul Nicolae îl veghează pe mult-căutatul duhovnic. Vi-

ne lumea de prin toată țara, de la sute de kilometri, stă multe ore la rând, uneori doar pentru o scurtă binecuvântare. În partea stângă e un pat mare iar în față o altă cameră al cărei geam cu jaluzeala albă privește spre ceardacul a cărei ușă stă închisă. Tea se așează în genunchi pe perna de pe covorul aproape nou sau, doar foarte curat.

– Ce păcate ai mai făcut femeie, o întreabă blând părintele.

Tace. Într-un târziu Tea șoptește:

– Sunt îndrăgostită părinte... Începe să plângă încet. Cuvintele i-au împietrit pe buze. După un minut lung de tăcere, călugărul cu barba lungă, cărlionțată și argintată de câteva fire albe, se adresează muștrător femeii care între timp s-a făcut mică de tot la picioarele sale:

– Femeie bătrână...

– Da părinte. Iertați-mă.

– Dumnezeu să te ierte, mâine după Liturghie te împărtășești, îi spune. Apoi îi așează patrafiul pe cap, iar peste acesta crucea din lemn cu Mântuitorul răstignit: „Domnul și Mântuitorul Iisus Hristos cu-al Său har și cu-a Sa iubire de oameni, să te ierte pe tine Tea, să-ți lase toate păcatele făcute cu voie sau fără de voie...”. Drumul până la ieșire i-a părut nesfârșit femeii, cocoșată deodată sub greutatea păcatului spovedit, dar pe care l-a luat cu ea, când a închis ușa pe dinafară.

La miezul nopții în cimitirul mănastirii ce se află din-sus de chilia părintelui e pace. Crucile din piatră albe sunt luminate de candelă aprinse. Aleia principală pietruită se oprește la mijlocul cimitirului, unde este mormântul din marmură albă al celui mai iubit dintre acei care au viețuit în mănastire, părintele Cleopa. Tea pășește încet printre cruci. În cimitir nu e nimeni. Se oprește lângă crucea părintelui Ionichie Bălan. Cu fruntea lipită de piatra rece șoptește:

– Părinte, e păcat să iubești așa cum iubesc eu? Părintele tace.

Face trei pași. Pe cruce scrie, părintele Onufrie Frunză.

– Părinte e păcat să iubești. Părintele tace. Lângă mormântul părintelui Cleopa femeia își pleacă genunchii. Începe să plângă liniștit. Ridică ochii spre cer. Liniștea și pacea celor adormiți în cimitir îi pătrunde ușor în suflet. Brazii stau aliniați, drepti ca dreptii lui Dumnezeu.

Tea se ridică și aprinde lumânările. Una pentru mama, apoi pentru fiu, una pentru ea, alta pentru soț. Ei îi spun Dora. La urmă una pentru el. Numai el i-a spus Te-adora!

Se așează pe banca din fața bisericii vechi. Privește cerul. Pe peticul de cer de deasupra ei cade o stea. În vârful unui brad stă înfipă luna.

**Doina
Rândunica
Anton**

Doar mă iubesc

Miroase-a praf fierbinte prin unghere,
Se năruie lumina în ferești,
Un arbore cu ramuri nelumești
Închide ușile dinspre tăcere.
Ești gata de odihnă și iertare,
Nu mai aștepti vreun semn dumnezeiesc
Când unduiesc pereții ca o mare,
Iar eu iubindu-te doar mă iubesc.
Se-mbie păsări înspre șoapta noastră,
Prin foi un vânt se primenește lin,
Mă ții în brațe caldă și albastră
Pe când se-ndoaie pragul de suspin.
Pe când paharul scânteind cuminte
Păstrează vinul viu și sunător,
În casa cu miros de praf fierbinte
Tavanul tot e stele în fior.
Prin nuferii crescând din catifele
Ne-ngăduim privirile adânci,
Dar cum a fost sau cum va fi atunci
Va știi doar luna albă din perdele.

Ascultă

Ascultă cum cade ghinda
Și lovește corzile aerului!
Ascultă cum cade picătura de rășină
Și lovește degetele umbrei!
Ascultă cum cade sufletul meu
Și lovește foile albe!

Încertitudine

Stai în fața mea ca un bărbat întors
Din războaie.
Eu sunt doar un fluture pictat
Pe o rafală de ploaie.

Eu sunt fata din vis

O, nu-i nimic
decât mărgăritarul
Pierdut prin măracini și bolovani
Când inima a-ncremenit hotarul
La care te aștept de mii de ani

O,nu-i nimic,
doar îngerul șoptește

VESTALELE PRIMĂVERII

În pânza Penelopei îngropat,
Doar luna printre noi adânc pășește
Rupându-ne din visul celuilalt.

O, nu-i nimic
decât uitarea moartă
Sub frunze, sub ninsori, sub adieri,
Doar tu și eu păzind aceeași poartă
Ce pare că nu duce nicăieri.

Dar nu-i nimic,
va trece ca o boare
Orice durere cuibărită-n lut,
Ne vom atinge iar din ne-ntâmplare,
Ne vom sfârși din nou c-un început.

**Mihaela Roxana
Boboc**

Realitate răsturnată

pe frânghia acrobatică
cerul se vede răsturnat
un pas greșit și tâmples

se scufundă în portalul cu sfinți
trag pe unul de mânecă și-l întreb dacă mi-a văzut
copilăria

am pierdut-o când defilam prin mulțime
cu sticla tatei în mână
el dă din umeri într-un gest incoerent
(îmi aduce aminte de Ema)

am trăit într-un cuib fără ferestre
nu-i nimic, am înălțat tavanul să încapă toate zările
chiar și cele șterse de pensula apusurilor
„vino, să-ți arăt cum se pictează singurătatea”
m-aș fi așteptat la griuri, ici-colo lumini
și un respiro tăios

nimic din toate acestea

n-am știut când am intrat în poveste
emoția râde lângă mine
ca un copil sfios își acoperă obrazii
cerul se răstoarnă a doua oară
și văd sărutul care m-a ținut captivă
în singurătatea celor mai frumoși ani
furculițe se lovesc de aburul absenței
„dejunul vâslașilor” își aruncă umbrele peste bord
doi călători își fumează gândurile tăcut
din om în om
zăresc femeia care își sprijină chipul pe zâmbetul

VESTALELE PRIMĂVERII

de ce ai fugit cu visul? o întreb
până s-o prind de mână dispere

tabloul își diluează nuanțele
ceasuri alunecă de jos în sus
ce să facă Dumnezeu cu timpul prins în cadrane
de memorie

mesteceni foșnesc
suferinzi de Alzheimer
trecem prin culoarul poeziei
obișnuim să ne strigăm pe numele iubirilor
care ne-au locuit
adesea fără motiv

cum ar fi să închiriem durerii o mansardă
în filele unui jurnal
vârs sticla tatei
și plâng

Armina Flavia Adam**la treizeci de ani**

dau semne de bătrânețe
nu mai știu cum se face un castel de nisip
cum se trece o iarnă în doi

ninge mă lepăd de trup
sunt o lupoaică în căutare de pradă
o urmă-n zăpadă
adăpostind un iepure orb

amintiri din colivie

portocale o sticlă de vin
mâinile noastre prinse una de alta

hai să înfigem luna în cel mai înalt dintre brazi
să ne strângă de glezne cearșaful pilota
să pândim din penumbră iadul de-un ceas
unghiile prăvălite în carne

tic tac tic tac
mă dizolv în colivia de aur
refuz profeția în spatele căreia paranteza se-nchide

pădurea cu poeme

am crescut alături de lupi și mistreți
ne-am adăpat din aceeași apă
ne-am culcat pe același pământ
(cu toate acestea
din pântec nu mi-a ieșit nicio fiară)
știți în pădurea mea e mereu întuneric

meu

arborii sunt foarte aproape de lună –
nici să vreau
n-aș putea scrie o poezie de povestit peste ani
când o voi face va fi atât de subțire
încât până și moartea o va lua în derâdere

noaptea din pahar

știu ce înseamnă să-ndes în pahar
melcul strivit într-o amiază ca oricare alta
nucul despuiat de lumină

oricât aș turna paharul meu nu se umple
golul rămas se despică în două
într-o jumătate învăț să iubesc
în cealaltă mi-e frică de moarte

când strada se-mbracă în umbre de-un ceas
am două mâini stângi și-o piatră pe umăr

rucsacul din umbră

și-a aruncat rucsacul m-a lipit de perete
sărută-mă
ce poezie poate fi mai frumoasă decât asta

îmi tremurau genunchii pleoapele unghiile
am închis ochii mi-am mușcat buza
când m-am trezit era întuneric
în loc de inimă aveam o piatră de moară

acum c-am aflat cum stă treaba cu poezia
pereții casei mele se înnegresc
cu tot cu ferestre

întunericul de la fereastră

la moartea mea a fost liniște multă
nu s-a bocit nu s-a citit testamentul
o piatră rece s-a prăvălit peste groapă

la moartea mea i-am cântat unui melc
despre Dunăre despre viață
am dat de pomană vederile de la mare
stiloul de-argint

sss! sss! un șarpe viclean își leapădă pielea în mine
bunica mă sărută pe frunte încet
și se strecoară pe gaura cheii

cântec de lună

sunt albă la față un fel de zăpadă
pruncul din pântec mă strânge în brațe

de-aș adormi chiar acum ștreangul s-ar rupe firesc
pruncul s-ar undui m-ar naște în iarbă
și-ar presăra pământ nou peste mine

Luminița Zaharia

Psihoplastie de doi lei

Ultima fiță în chirurgia estetică. Fără bîrfe pe la colțuri. Fără cicatrici. Te privești în oglindă și te vezi frumusețea pămîntului. Toate defectele, șterse cu buretele. Stima de sine, la limita superioară. Toate motoarele pe on.

Bonus pentru clienții fideli, care aduc la rîndul lor alți clienți: o intervenție mini-invazivă, să poți vedea și sexul opus într-o lumină nouă, pozitivă, ameliorată. Mai precis, cîteva specimene, cele mai distruse estetic, cum ar fi Quasimodo, căpcăunul ciung sau Făt-Frumos cu moț în frunte. Ați priceput de ce doar cîteva: dacă i-ai vedea pe toți frumoși, n-ai face față forței de atracție... nici nu vreau să mă gîndesc ce-ar ieși! Să-i poți spune specimenului, căzută în admirație: ce psihogen ești! (că, logic, după încîntarea vizuală în 2D, numită fotogenie, în 3D – telegenie, urmează această nouă dimensiune, fascinantă, nenumerotată de vastă ce e, psihogenia!). Asta chirurgie de top! Ce dacă lumea vă va arăta cu degetul: „S-au găsit tusea și junghiul!”, sunt niște proști!

Psihoplastia a salvat România, apoi Europa, apoi Terra. Demografia a crescut vertiginos, a fost repopulată Atlantida, unde mai pui că oamenii erau mereu veseli și fericiți, dispuși oricînd la procreat, în ciuda ceasului biologic. Femeile nu mai găseau ca pretext durerile de cap sau bărbații stresul de la job. A fost desființată din ziare rubrica *Fata de la pagina cinci*, fiindcă puteai vedea oricînd pe stradă o fată de la orice pagină voiai. A fost eradicat total fenomenul sinuciderii, interviul la angajare a dispărut. Ba, mai mult, psihoplastia a devenit obligatorie prin lege, imediat după naștere. „Ce planetă blagoslovită!”, bombăneau extraterestrii, invidioși foarte.

Nu știu cum am scăpat. În cîteva rînduri, cînd prețul psihoplastiei ajunsese derizoriu (numai 2 lei), m-am gîndit și eu să mă supun intervenției. Noroc că m-am oprit la timp! Cine ar mai fi ținut astăzi în frîu hăturile omenirii descătușate, cine ar mai fi stat strîmb să judece drept ce e bine sau rău, oportun sau ne?!

Doctorul Policel se tot ține după mine. Se pisicește lamentabil:

– Hai, doamna Guvernator unic (al Terrei, ați înțeles!), doar o mică-mititică intervenție să vă

fac, nu-mi place ridul ăla dintre sprîncene! Cum vă suportați așa?!

Mie îmi place ridul meu. Îl expediez cu me-najamentele de rigoare pe domnul doctoraș.

Vă mai povestesc și altă dată, oricum, nu vreau să credeți că fac reclamă psihoplastiei, acum trebuie să mă pregătesc de nuntă – m-a cerut Guvernatorul unic al Găurilor de vierme, din galaxia Andromaca Redivivus. Am spus da pe loc – el m-a văzut exact așa cum sunt! Și mie îmi place la el felul nostru în care i se înverzește coada ori de cîte ori îl în-cearcă o emoție autentică.

Lucian Măndăilescu

Țara surdo-mută

În țara mea interzisă îngerilor,
flutură drapelele și iluziile,
fericirea se vinde ambalată
în pungi de plastic,
se dansează după ropotul ploii
nici un sentiment nu e interzis
și lumea e veselă
ca la o nuntă de la care a fugit mireasa.
În țara mea surdo-mută
afișele se cațără pe ziduri
sau escaladează vitrinele somnambule,
și țin discursuri înflăcărâte
în timp ce lucrurile
se holbează la oamenii
îngrămădiți în cuștile circuitului.
Țara mea e undeva foarte departe,
pe alt continent sau poate
pe altă planetă, nici televiziunile
nu mai au vești de acolo,
se transmit în direct numai violuri
și spasme numai
miliardari și păpuși gonflabile
numai câini comunitari
mereu gata să sară
la beregata singurătății.

Foșnetul

Singurătatea mea - o amintire de vară târzie
cînd stăteam culcat în iarba înaltă
și încercam să-ți spun „Te iubesc!”
asurzit de tremurul stelelor.
Și tu erai atât de frumoasă
dansând printre nori și foșnetul coasei
se auzea tot mai aproape, tot mai viu,
strecurînduse ca un șarpe și durerea
devenea albă, albă
ca o pasăre din copilărie...

Maria Nițu

Flash pe un peron

Mai sunt două ore până să trluie a sosire, pe peronul 4, ca apoi să plece, trenul „meu”, Rapidul 463, ora 22,³⁰.

„Perla” Capitalei, o pensiune, cu „două stele” în frunte, ca o de iapă de „cartier”, mă expulzase la ora 12 trecute fix, ora hotelieră. Patru zile de delegație la Târgul de Carte, pensiunea fusese, totuși, „iatacul” meu, și o gratulam pentru asta. Chiar dacă acum parcă nici nu mă mai cunoștea, nu-i păsa de mine, mi-a arătat catastiful cu „O mie și una de nopți” de pe care eram răzuită, a trebuit să-mi strâng catrafusele la ușă, să predau cheia „budoarului” de Ileană Popânzeană, să plec, n-o interesa unde.

Trenul venea târziu, și el pasăre de noapte buimacă, iar eu trebuia să-mi păzesc cățeluș bagajele. Eu, Măria Mea, care sunt lefteră, nu mai am mărunțiș nici cât să-mi depun pietrele de moară la biroul de „Bagaje”, ca apoi să-mi hoinăresc orele prin oraș, prin gară, prin parcuri, prin bazaruri, librării ori cafă baruri, să-mi fumez cafeaua, să-mi beau țigara... Așa că stau cu ele ghiulele de picior, noroc că au mai lăsat băncile astea pe peron, pen' că în sala de așteptare se pritocește un aer încins, ca de antreu la baie comunală. Voi citi ceva pe peron, geanta e doldora de cărți, dar eu mi-am cumpărat de la chioșcul de ziare să puric trei cotidiane și un săptămânal, „oglină - oglinjoară / cin'a fost mai haioasă din țară...”

*

La un moment polemic al lecturii (Târgul de Carte iar era făcut varză acră cu ciuperci mătrăgune și afumături de ciolane, cu oscioare de pești și peștișori, porci și purceluși fragezi la proțap) sosește un tren, pe linia unde aveam eu mai târziu întâlnire cu trenuțul „meu”, șuvoi de oameni, ca-n inundațiile din aprilie, trec tot trec... Liniștea mea de așteptare de până acum e bruiată iritant și violată fără jenă.

Un grup de tineri, cu rucsacuri lejere, în adași și geanși cu enșpe buzunare și fermoare în toate pozițiile, vociferează gălăgios. O puștoaică își aprinde din mers o țigară, eliberator: „Ce ați luat-o așa la trap, bine că am ajuns în sfârșit!”. Mai să se împiedice de o mogâldeată oprită pe marginea peronului:

„Ce puii mei mai fu și asta?!” Niște tineri șmeche-rași, cu cărucioare de transport de serviciu, „50 de mii taxa!” se oferă la plezneală să o reechilibreze: „Vreți pe căruț d-șoară? 10 000 de lei, reducere, pentru d-ta!”, în timp ce-și arvunesc mușteriii nonșalanți la pungă, care-și pun serios bagajele pe căruț, până la taxi.

Fără să-i pese că strangulează șuvoiul, o mămică se oprește să-și muștruluiască odrasla: „Ți-am spus să nu te înghesui, ia să văd, ți-ai murdărit rău hanoracul?! Că trebuia să-l iei pe ăsta nou, ăla vechi nu mai era bun!!”

Când se părea că peronul și-a recăpătat liniștea și fluxul s-a molcomit, alți doi tineri se împie dică de mogâldeata din mijlocul peronului, nedumeriți și apoi iritați: „Da' dă-te ,maică, mai la o parte dacă nu mai poți merge, nu mai încurca lumea aici!” Bătrâna, dezorientată, se retrage în cealaltă parte a peronului, unde-i fusese mai aproape, și unde tot mai împiedică pe cei grăbiți, luați de grosul șuvoiului, ori care vor să-i ocolească lateral pe cei din față, ce le par moșmondoci, tampon grabei lor. Una și mai repozită, răbufnește: „Uf, ce lume nesimțită, cum îți stă în cale prosteste!”

Un ins mai puțin grăbit, nonșalant, cu pălărie neagră, cu boruri mari și cu gesturi de Monte Cristo, îi ia bătrânei plasele, una câte una, le trece pe partea cealaltă a peronului, pe o bancă, o trece apoi și pe ea, parcă pe Podul Domnesc: „Aștepti pe cineva, măicuță? Stai aici, până mai trece lumea!”

Bătrâna îi mulțumește cuviincios, își aranjează cu grijă plasele, și rămâne sfios mai la o parte, așteptând liniștită. Pare să-și fi pus cele mai îngrijite haine, le privește cu satisfacție și mândrie, își aranjează baticul de lână care i se cam dăduse la o parte, își încheie nasturii pulovărului peste fustă, să nu se vadă fermoarul prins cu ac de siguranță la fusta puțin cam largă, își ridică ciorapii care pesemne erau cu jartele cam largi.

Mai la distanță, la fel în ghiocul peronului într-o așteptare, o femeie între două vârste, își numără cu importanță vreo paispe și ceva de bagaje, pe care și le trăsese la o parte, le contabilizează cu gravitate, trepădând nervos, mai ceva ca ciupită de purici.

Într-un târziu, apare un cuplu tânăr, fiică și ginere, după rezerva băiatului, și răsufală ușurată: „Credeam că nu mai apăreți, că n-oți fi înțeles la telefon cu ce tren vin!”

Bătrâna de alături își mai potrivește basmaua și-i privește cu drag și căldură în ochi: „Ea e fata dumitale de care spuneai?! Frumoasă fată ai, și voinică! Să-ți trăiască!”. Călătoriseră se pare în același compartiment.

Femeia îi ignoră vorbele, parcă n-o cunoaș-

te, ca și cum nu-i plac străinii care se amestecă în vorbă, își aranjează căciula de blană, trece să-și sărute și ginerile, pe care într-un târziu îl bagă în seamă. „Ați venit cu mașina ta ori cu a cuscului?! Hai, că-s moartă de oboseală!” După care se răzoiește la un tânăr cu cărucior, și el în așteptarea lui, pândă a clienților: „Hei băiete, nu vezi că-ți fac semn să vii aici?!”

*

Suvoiul se subțiază, și firesc, la un moment dat peronul iar e gol. Tot mai era o oră până la Rapid. Pe banca albastră și nepăsătoare, bătrâna cotrobăie prin plase, scoate o sticlă de jumătate cu ceai și bea cu sete, mănâncă ultimii doi biscuiți dintr-o pungă, golește printre traverse sticla de ceai rămas, vrea s-o pună la loc, se răzgândește, se uită după un coș s-o arunce, îl zărește alături, iar se răzgândește, o bagă totuși printre lucruri, înghesuind-o într-un colț mai ascuns, mai aranjează și mai acoperă ferit și alte părți neaspectuoase din bagaj, netezindu-și în final mulțumită plasele.

*

Peronul e gol, ca un drum îngust de provincie, cu pavajul părăsit și indolent. Din spate, de pe peronul vecin, latră un câine, familiar al locurilor. Cu siguranță și agresivitate, pentru înstăpânirea terenului. Mă întorc surprinsă, parcă suna de peste gard, din bătătura bunicii. Bătrâna îl privește ocrotitor, duios.

Când o adusesem pe bunica în garsoniera mea din oraș, n-o ținusem mai mult de trei zile: „La tine nu latră nici un câine, nu cântă nici un cocoș... Plec la mine acasă, mă așteaptă cuțu Mărgean și căprița Varvara!” Asta fusese cu doi ani în urmă, acum trecuse un an de la parastasul ei.

Câinele se uită curios și așteptător spre mine, dar spre dezamăgirea mea se-ndepărtează, dezamăgit la rândul lui, nu avusesem nici o bucată de hot-dog, nici un covrig ori vreun rest de sandvici să-i dau, și nu-l interesa intenția mea de conversație: „Ești de mult pe aici? Ce faci în timpul dintre atâtea trenuri? Pesemne știi atâtea povești ale oamenilor în așteptare pe peron!” Poate chiar îl irita, părându-i caraghioasă, ca unui canin lehămesit de aerele superioare ale unui om prost de neînțelegere.

*

Bătrâna se retrăsese pe o bancă într-un pic de hodină. Așteptam, uitându-mă la ea cu drag și căldură în gându-mi: „Poate fi un început de poveste, se pare că a fost ochioasă foc în tinerețe...”, dar nu îndrăzneam s-o întreb ceea ce-mi dădea ghes, gândind întrebarea ca scânteia de la iască și amnar: „Spre fata dumitale, nu?!”. Ea nu mă băga în seamă, cu gândul prin diverse locuri ale minții sale, nu reușeam să-i opresc privirea în ochii mei, ca să bage de

seamă atitudinea mea provocatoare și să-mi răspundă.

*

Poate că nu observasem eu bine și de fapt nu coborâse din acceleratul dinainte, poate venise, fără să-mi dau eu seama, din altă parte, și poate va pleca și ea cu trenul meu, vom aștepta împreună și astfel îmi voi avea partea de povestire din spectacolul poveștilor, ea cu povestea ei, eu cu povestea mea, căci, Doamne, ce-și mai dau drumul oamenii în tren la confesiuni, mai ceva ca la preot...

*

Bătrâna își aranjează iar cu grijă lucrurile din plase, de parcă ar fi reluat ca de la început, meticolos, să inventarieze la rând cu satisfacție fiecare obiect, gândind la necesitatea și plăcerea produsă de fiecare lucrușor, împachetat de mâna ei, din gospodăria ei, din truda ei, era toamna sticlelor de vin, a pungilor cu nucile din romane, a sticlelor de bulion, a borcanelor de magiun. Se caută prin buzunare, desface și o legătură de batistă în care avea niște bancnote și ceva monede, caută și printre cele împachetate de deasupra, și abia atunci se uită spre mine, vorbind însă tot pentru sine: „Am pierdut hârtia, dar nu-i nimic, găsesc eu blocul, că știu, am mai fost, nu-i departe de aici, he hee, cât am mai mers eu pe jos, kilometri întregi la câmp!” Își leagă două plase una de alta, și le ridică pe umeri de ambele părți, ca sâni de la desagă, ia în mâini celelalte două plase și pleacă liniștită spre destinația știută sigur numai de ea. Nu era dezamăgită în așteptarea ei de pe peron, de parcă era firesc să nu fi sosit pe nimeni: „Au și ei treburile lor, nu-și pot pierde serviciul pentru mi-ne!”

*

Povestea va continua fără mine. Cu finalul în plasele de pe umeri și din mâini, în mersul hotărât, ca o datorie, indiferent dacă o vorbă blândă o va întâmpina într-un prag, ori va găsi o ușă închisă și va aștepta până spre seară pe o bancă așa ca mine...

Câinele o însoțește încăpățânat, o bucată bună de drum, firesc, de parcă simte mirosul de siguranță dintr-o ogradă de altădată, ea îl ocărăște ca pe unul familiar „Nu mă încurca, dă-te mai încolo, afurisenie!” Nici un zdrahon cu căruciorul de bagaje nu se oprește când o solicită bășcălios: „50 000 taxa, reducere pentru mata, maică”, toți o depășesc cu cărucioarele goale, trecând spre peronul unde se anunță alt tren, bruscându-o, „mergi mai repede, babo, te caută moartea pe acasă și tu umbli prin Capitală”.

Se îndepărtează și mai zăresc un bătrân care se apropie de ea, unul dintre cerșetorii de la intrare ce-mi păruseră obraznici și agresivi, acum nu mai era olog, trecuse pesemne cu ceva bani pe la bar și se

oferea pisicește amabil: „Hai să te ajut, maică, dacă nu ai cumva unde dormi la noapte?!”

*

Revin la ziare, e stranie pagina îndoită la care mă oprisem cu cititul, o altă lume în care nu mai pot intra acum. Răsfoiesc la „știrile zilei”, să găsesc ceva despre bătrâne călătorindu-se dincolo de împrejurimile satului (mama bunicii mele, la 92 de ani, nu părăsise niciodată satul natal) să recunosc, ca într-o gaură neagră a timpului viitor, personajul meu, dar nu găsesc nimic, e o lume fără bătrâni.

La „știrea zilei”, într-o poză mare colorată,

vedeta paginii: „O ursoaică de la Grădina Zoologică din S. a fost operată la gingia inflamată, altfel bătrâna mamă ar fi murit.”

Mai este o oră până la tren. Cerșetorul se întoarce, îl văd pe peronul celălalt, zgândărind câinele cu un rest de franzelă: „Mereu ești nesățul, potaie lăptoasă!”.

Așteaptă pesemne un tren personal, spre satul său de la margine. Se uită la mine de parcă ne-am fi cunoscut firesc, de nu știu când, de nu știu unde, îi evit privirile provocatoare. Altă posibilă poveste ratată...

George Anton

ÎNCĂRCAREA BATERIILOR

Autobuzul se apropia de satul natal și Vilică simțea cum i se strânge inima. Teamă de râsul lumii care nu-l încercase niciodată îl pătrundea acum până în vârful unghiilor. Nu cunoscuse așa ceva toate acelea se puteau întâmpla numai altora mai proști dar lui nu. El fusese... nimeni nu fusese ca el. Vedeta școlii din sat, a liceului și apoi a tineretului de 26 de ani, tânăr și surâzător, managerul primei discotecă din sat și starul ei de necontestat. De când se știa era fala petrecerilor, a excursiilor, toată lumea se învârtea în jurul lui și toate fetele se înghesuiau să-i facă pe plac. Și din toate astea numai ea, fată de 16 ani care abia ieșise la discotecă...

Speriată ca un iepuraș, sfioasă, strivită de faima lui i culcușise la piept apoi în suflet. O ființă mică și dăgălașă. El încrezător că o poate face fericită, mândru că are cui să arate lumea, ea naivă și lipicioasă știa ce, cum și când să ceară. Nimic mai potrivit. După numai doi ani, hai să mergem la oraș, ce să facem noi aici, printre ăștia! Și nu oriunde, pe Valea Prahovei. Cu ultimii bani ai mamei lui cumpăraseră o căsuță și muncă și muncă... să o mărească, să o facă palat și pe fată fericită. Când a venit fetița, orașul era prea mic pentru ei. Hai la București, să aibă copilașul unde face o școală ca lumea. Și hai la București. Rate, chirie, serviciu până târziu, să aibă fetele tot ce le trebuie. După alți câțiva ani, hai să facem alte rate, să ne mutăm mai spre centru... să luăm mobilă ca la București. Cum suma era mare a pus gaj casa părintească și banii i-a dat soției să aibă grijă de ei. Și avusese, dar nu singură. Dar astea se întâmplă mereu altora... Complet năucit, buimac nu a mai avut nici o reacție și s-a refugiat în muncă și numai muncă. 16 ore pe zi, șase zile pe săptămână, să nu aibă timp să se gândească la ce i se întâmplase. Se apropia de sat și spera să se întâmple ceva, să ningă, să plouă, să țină lumea prin case

Pe șosea, mașinile se înmulțiseră, lumea nu se mai oprea să stea de vorbă dar pe ulița lui... femeile de femei grupuri grupuri, pe la toate porțile... Parcă niciodată nu fuseseră atât de multe și toate pe la porți. Acum îi era și mai teamă. Primul grup se uita lung la el, nu zicea nimeni nimic și ca să scape de sub tensiune le salută grăbit și lungi pasul, să treacă de ele

– Bună ziua, bre tanti Rădița ...

– Da, cine ești mamă că parcă... Aa, Vilache, bată-te-ar norocul să te bată! Tot frumos ai rămas... și comentariile se auzeau în urma lui. Trecu mai departe fără să lungească vorba iar în spatele lui femeile făceau semne către grupul următor.

Nu era chiar așa albastră situația cum se gândise el și de această dată le salută cu ceva mai mult curaj și bună voință:

– Bună ziua bre, ce mai faceți?

Femeile se mai uitau încă spre grupul din urmă să priceapă ce le transmit:

– Bună ziua mamă, da cine... Aaoleu, Vilache mamă! Stai să te pup, că nu te-am mai văzut de mult. Da nu te-ai schimbat de loc...ptiu, ptiu, ptiu, să nu te deochi mamă!

Și Vilică trece mai departe E chiar bine, lumea era de partea lui și la următorul grup câteva babe era ridicate deja în picioare

– Sărut mâinile bre, ce mai faceți, tot cum vă știu ați rămas
 – Da și tu mamă tot așa vesel, tânăr și frumos ești. Parcă ieri treceai cu nevasta aia frumoasă pe aici

– Da chiar așa, singur ai venit?
 – Parcă nu știți...
 – A, uitasem, dă-o-ncolo mamă, că nu făcea de tine!
 – Așa-i, mamă, așa-i, nu făcea de tine Și câte fete puteai să iei, ai luat-o de moaimă, i-ai făcut toate poftele, ai mutat-o la oraș, la București...

– Ai făcut-o doamnă nu altceva și ea... ăla cu care a plecat ce era?
 – E, mai nimic, pensionar de boală.
 – Și a fugit cu banii tăi, lua-o-ar boala s-o ia.
 – Ai plătit ratele mamă, că stăteam cu frica-n sân, să nu vină să-i ia casa lu' mă-ta
 – Le-am plătit bre, am terminat.
 – Așa-s fetele din ziua de azi mamă Da lasă, deștept ești, tânăr ești, frumos ești, găsești tu alta să te îngădui cu ea

– Și cât s-a chinuit săraca mă-ta să-ți facă toate poftele mamă a vândut și casa părintească... și una dintre babe își șterse și o lacrimă cu colțul basmalei

– Sărut mâna bre... și Vilică plecă în grabă, că îl podideau lacrimile. Era impresionat peste măsură. Și îi părea rău că pe vremuri nu le prea băga în seamă, habar n-avea că țineau așa de mult la el...

Mama s-a bucurat mult că l-a văzut acasă și nici în treacăt n-a amintit despre ipoteca pe casă. A pus masă bogată apoi au ieșit, la o cafea, pe terasă, sub bolta de viță de vie care se întindea pe toată lățimea casei până în gardul vecinului. Atunci sosi și un unchi să împrumute un tuci să fiarbă sarmalele pentru parastas. Tratat cu vișinată, evită în mod diplomatic subiectul și trecu să analizeze ultimele evenimente locale. Dar Vilică era copleșit de momentele plăcute avute cu babele uliței și mai ales de dovezile lor afecțiune.

– Bre, eu când vin aici îmi umplu inima cu bucurie, mă încarc de energie și optimism. Toți oamenii te întreabă, ce mai faci, te încurajează. Tot satul, o familie adevărată. Pe acolo nimeni nu se uită la tine.

– Băi, Vilache, nu fi atât de sigur, astea te pupă-n față de te scaldă și-n spate te scuipe de te clăbucesc Te spurcă de nu te vezi!

– Fugi bre, de aici, poate pe alții, da nu pe mine...

– Asta e că tu ai plecat de tânăr de pe aici. Ce-ți păsa ție atunci, nu te uita în gura lor. Acum te-au amețit să afle, să știe ele tot

– Lasă-mă bre, că știu eu ce spun! Aveau și lacrimi în ochi

– Cine, baba Tudora și alea? Păi alea scot lacrima la comandă, la secunda unu

– Nuuu, era ceva sincer, din suflet așa...

– Da, sincere, să fi auzit tu, acum, în urma ta, ce era la gura lor!.. și câtă sinceritate. Mamă, mamă, nu-ți mai trebuie alta. „Așa-i trebuie înfumuratului ăstuia, că nici nu știa pe unde calcă de fudul ce era. Și răzător de toată lumea, și pă ce? Toată viața a supt de la mă-sa, a vândut aia tot, și casa părintească să-i plătească pagubele pe la magazin, la discotecă și pe unde a mai mai fost agățat. Și pensia tot la el să duce ea se ține cu ce muncește pe aici. Să se umfle prințisoru-n pene cine mai era ca e, nici nu ne vedea când trecea pe aici. Așa-i trebuie, mai rău, brava ei, a primit tot ce a vrut rânza-n ea și l-a lăsat și cu buza umflată A naibii femeie, a știut de la început ce vrea... fata a rămas la ea... Brava de ea. Alintatu' lu' mama, așa-i trebuie, să se sature de răs de alții... Îți place? sau îți mai spun...

– Asta spui matale da' eu am vorbit cu ele și știu ce spun.

– Mă băiete, ai grijă mare, tu ai trăit în lumea ta, aia un'te lăudau toți, că le dădeai de băut, le făcea-i mofiturile cu banii mă-tii! Nu știi nimic despre oameni și lume Ai grijă că o să mai pățești și altele da- că nu caști ochii

– Măi, Costică, i-a lasă băiatu' în pace! vrei să nu mai vină pe acasă de frica babelor?

– Să știe și el.. spune-i și tu.

– Lasă-l acum, abia a scăpat de ratele alea, poate îi vine pofta de viață și se căsătorește și el.

– N-am nimic cu el, da' să știe și el cum e cu gura lumii

– Tu vrei să te cerți cu mine? lasă băiatu-n pace!

– Bine fă, cum vrei tu... mai pune o vișinată să stau și eu de vorbă cu nepotu'. Mă Vilache, dă-le încolo de vorbe, viața merge înainte, tânăr ești, frumos ești, leafă mare ai, ce aia a mă- sii! Vezi că deseară e discotecă, găsești tu una frumoasă, rușinoasă, neștiutoare, rupe-i inima și du-o la București...

Loredana Florentina Dalian

Mai știi?

Mai știi cum am venit pe lume, copil liniștit, cu ochii măriți a mirare? Așa venim pe lume, ne arătăm ei cu toate mirările noastre. Ea ne întâmpină după cum are toane – cu palme la tălpi sau cu o îmbrățișare.

Mai știi cum mă țineai în brațe, cum mă legănai și-mi cântai? Cum îmi inventai povești și te înnebuneam mereu „Mai zi!“?

Tu mi-ai spus c-am fost un copil cuminte, că nu plângeam niciodată cât să mă fac auzită, mă înforțeam cu fața la perete și dădeam drumul unor lacrimi mari, neînsoțite de niciun suspin. Mi-ai zis că lacrimile mele te impresionau mai mult decât plânsul tuturor copiilor la un loc.

Apoi, când am mai crescut, făceam nebunii amândouă, eu - vesel copil, tu - fost copil fără copilărie. Atunci cu rășuștele, mai știi, am înecat jumătate din ele și l-am mințit pe tataie că le mâncase Ra-uș. Când a vrut să-l lege, am amenințat că-mi iau și eu un lanț și mă leg lângă el, în semn de protest. Ce vină avea bietul câine? Tu ai vrut să-mi faci moftul, să le văd cum înoată și le-am pus apă într-o albie de tablă, iar când au vrut să iasă s-au călcat în picioare una pe alta. Noi nu umpluserăm albia până sus, atât ne-a dus mîntea pe amândouă.

Mai știi când a venit Ionel să mă ia? Tu poate-ai uitat, eu cum aș uita? - mirosul acelei seri de primăvară, cana cu lapte rămas nebăut și zambilele... M-ai trimis să culeg zambile pentru Dani, le-am rupt pe toate și le-am acoperit cu rouă, dar voi n-ați știut. De-atunci, parfumul zambilelor roz îmi miroase a lacrimi de copil într-o noapte de primăvară, a suflet necăjit care nu dorea să plece de la bunici. Voi ați crezut c-o să mă bucur că merg la oraș, la verișoara mea care avea păpuși frumoase. Dar eu vroiam să rămân cu ale mele, făcute de tine din cărpe înfășurate pe linguri de lemn. Îmi amintesc și bariera la care-am o-

PROZĂ SCURTĂ

prit. Și gândul meu de-a sări din mașină și de-a o rupe la fugă 'napoi. N-am îndrăznit. Dar mi-am promis atunci că nimeni, niciodată nu va mai hotărî pentru mine.

Mai știi cum mă cățăram cu cartea în corcođușul bătrân și cum citeam ore-n șir până mă strigai la masă? Cum coboram pe funia pe care mi-o lega-seși de-o cracă?

Mai știi cum râdeam de ne dureau fâlcile? Ca-n noaptea aia când ne lovea tataie cu picioarele că nu ne puteam abține, iar el trebuia să se odihnească, fiindcă se trezea devreme să meargă la muncă.

Nu mai știu de ce râdeam atunci, dar îmi amintesc râsul ăla, cu atât mai răsunător cu cât ne străduiam să ne-abținem. Ce n-aș da să mai pot râde cu tine acum, ca și-atunci! Să-ți mai aud o dată râsul ăla sănătos și să-ți mai văd privirea șugubeață. Râdeai de tine, râdeai de viață, să-i faci în ciudă și s-o înșeli că nu ea râde de tine.

Mai știi atunci, la masă, când Ani mi-a zis: „Puiule, ție-ți lucesc ochii ca și mie, de inteligență.“ ? Te-ai adresat seriosă la tanti: „Hai, bre, să mai bem și noi un pahar de vin, să ne lucească și nouă ochii!“ Și când ai stat la noi, în anul ăla după liceu, când învățam pentru facultate. Iarna, veneam la tine în cameră, că era mai cald. Tăceai ore-n șir, meșterind din andrele și mă priveai pe deasupra ochelarilor. Mă iritai cu oftatul tău.

– Ce-ai?

– De, mamă, știu și eu? Mă gândeam că nu-i bine să-nveți atâta, să nu te 'bolnăvești. Mai ieși și tu la aer, mai plimbă-te, cum oi fi putând să stai ore în șir pe scaun, cu ochii-n hârtoagele-alea?

– Dar tu cum puteai să muncești la câmp, cu soarele-n cap, de dimineața până seara, să cari apă de la doi kilometri, să...

– Ei, de muncă n-a murit nimeni. Eu puteam, că eram învățată și trebuia.

– Și eu trebuie! Dacă nu reușesc nici anul ăsta, nu cred că mai pot s-o iau de la capăt. Și nici de învățătură nu se moare. Și iar oftai.

Odată, te-am surprins fixându-mă, parcă muncită de-un gând.

– Ce mai e? Nu te mai uita așa la mine, să nu mă deochi!

– Ei las', că tot eu te-oi descânta. Știi, doar, că am leac.

Până la urmă ți-ai luat inima-n dinți și mi-ai cerut un caiet, să vezi și tu ce scriam pe-acolo. Ți-am dat unul de matematică. Te uitai încrunțată la paginile scrise și te simțeam încordată și murind de ne-

caz. Ți-ai mai șters o dată ochelarii, poate nu se vede bine. N-ai mai răbdare și-ai prins curaj:

– Măi mamă, învață-mă și pe mine, să nu mă mai uit ca mîța-n calendar! Nu știu ce-i cu-atîta icși-igreci pe-aici.

Doamne păzește! Cum era să te-nvăț integrale, când tu rămăseseși la stadiul celor patru operații elementare de aritmetică! Totuși, știindu-te curioasă și vrînd să-ți mai potolesc frămîntările în privința acelor icși-igreci, m-am apucat să-ți povestesc cum stau lucrurile cu ecuația de gradul I. $x-5=10$. Cu cît egal x ?

– Și, dacă știi cît fac x , la ce-ți folosește?

– Păi...

Chiar așa, la ce-mi folosește?

– D-astea înveți tu?

– Ei, nu, pe astea le-am învățat demult, acum fac altele mult mai grele.

– Și-ți folosește?

– Păi... îmi folosește, să iau la facultate.

– Bine, mamă, învață atunci, dacă trebuie...

Și te-ai întors nelămurită la andrelele tale.

Măcar din mâinile tale ieșeau niște ciorapi! Cred că știu ce-ai vrut să-mi spui atunci. Sunt întrebări la care nici matematica, nici alte științe nu dau vreun răspuns. Cum îi zicea Zorba scriitorului: „Scurp pe cărțile tale! La ce-ți folosesc toate cărțile alea, dacă nu îți dau răspunsul la o întrebare atît de simplă - de ce mor oamenii tineri?”

Apoi, după ce-am reușit, când am venit acasă-n vacanță, m-am apucat să fac ordine prin caiete, să nu mă mai încurc de ele. Le-am strâns pe cele pe care învățasem și ți le-am pus teanc lângă sobă, s-a-prinzi focul cu ele.

Peste un timp, am dat de ele-n pat. Iar le-am pus jos și iar și-au mutat locul. M-am rătoit la tine:

– Ce tot pui caietele-n pat? Dacă te-ncurcă, du-le undeva și-ți iei cîte unul cînd îți trebuie.

– Ce să fac cu el?

– Cum ce? S-aprinzi focul, de ce crezi că le-am pus acolo?

Te-ai uitat la mine ca la icși ăia și ți-ai făcut cruce.

– Să mă trăznească Dumnezeu cînd ‘oi pune eu munca ta pe foc! Dacă nu te-aș fi văzut cît te-ai chinuit să umpli nenorocitele astea de caiete! Mai bine-mi bag mâinile-n foc!

Degeaba ți-am explicat că munca mea și-a primit răsplată, că ce-am scris acolo mi-a rămas în cap, că, oricum, n-o să mă mai întorc niciodată la ele. Nu te-am convins. Le priveai înduioșată, le mîngăiai și parc-ai fi vrut să le săruți. Văzîndu-mă neînduplecată, ai găsit soluția de compromis:

– Lasă că le pun eu undeva, să nu te mai în-

curce.

Le-ai luat în brațe și tu știi unde le-ai dus. Or mai fi și-acum prin vreun colț al casei...

După înmormîntarea lui Petrică, la pomană, mai știi? Toți erau cu ochii pe tine - să nu bei, să nu mănânci mult, să nu bei suc, să-ți iei pastilele... Aveau grijă de glicemia ta și de tensiune, dar la suflăt cîți s-au gîndit? De parcă te mai putea omorî ceva, dacă trecuseși prin asta! Și-apoi, eu am înțeles că-ți era ciudă pe viața ta; în locul tău, nici eu n-aș mai fi vrut să trăiesc.

Cînd mi-ai întins paharul și mi-ai comandat „Pune țuică!” am făcut ochii roați și, după ce m-am asigurat că-și băgaseră nasu-n farfurii, ți-am turnat de două degete.

– Puțin.

– Lasă, bea numai cît poți!

– Nu, e puțin. Mai pune!

Am zis „Doamne-ajută!” și ți-am umplut paharul. L-ai dat pe gât, tu, care nu băuseși niciodată prea mult, iar în ultimii ani nu mai știai gustul băuturii.

După ce l-ai golit, l-ai întins iar:

– Pune și vin!

Am pus.

– Acuma pune suc!

Și cînd am plecat de la restaurant, te reze-maseși de-un gard și nu mai vroiai să mergi. Ei au crezut că ți-e rău, doar eu știam ce ai. Te-am rugat să faci un efort să mergi sprijinită de mine, ca să nu ne prindă cu năzdrăvănia. A ținut.

Mai știi, mamaia mea dragă, cum dormeam vara afară și-mi arătai stelele? Le botezai, pentru mine, cum îți trecea prin cap și eu mă-ntrebam de unde știi atâtea. Îmi alegeam cîte una și o priveam pînă alunecam în vise, sub mîngăierea mâinilor tale crăpate. Și parcă nimic rău nu mă putea atinge și toată lumea era a mea, cu pămîntul, cu cerul și cu stelele toate..

Moara

Se desprimăvăraseră. Umblam amețită, inertă, printre oameni neinteresanți. Tîram de trupul greu, așa cum tîrăsem odată de sacii cu grâu. Bunica mă trimisese la moară. „N-are cine, mamă”, îmi spusese.

Fierul căruciorului săpase carne vie în palmele prea mici, nefăcute să care greutăți. Dar eu știam una și bună: trebuia să ajung la moară. Acolo se face pâinea noastră cea de toate zilele. „Dă-ne-o nouă astăzi!” Nu pricepeam de ce oamenii îi cer lui Dumnezeu pâine. Cînd ai putea să-i ceri atâtea lucruri minunate. Cum ar fi de exemplu, păpuși. Pă-

puși adevărate, nu din acelea din cârpe înfășurate pe linguri de lemn. Sau cum ar fi, atunci când îți dorești mult, să poți da timpul înapoi.

Până una alta, mă așezasem pe saci, cu fața în palmele rănite, plângând și rugându-L să-mi dea puteri să ajung până la moară. Era plânsul acela de ciudă, de neputință, nu doar în fața neputinței mele, ci și a altora. Eu îi spuneam plânsul rău. Căci există și un plâns bun, care alină, cicatrizând. Mai plânsesem odată așa, când îl răsturnasem pe bunicul în șanț. Cu tot cu căruțul de invalid peste el. Atunci mă salvaseră niște militari.

Când cu sacii de grâu, îmi pusesem nădejdea într-un om care trecea pe stradă. „Ce ai, taică, de plânger?” „Mi-e greu, nu mai pot să târăsc de sacii ăștia. Nu m-ajută?”, bâiguiseam timid. „Ajută-te singură! Și Crucea și-o poartă omul tot singur.” Și trecuse mai departe.

L-am urât. Dar într-un fel m-a ajutat, făcându-mă să înțeleg că nu trebuie să-mi pun nădejdea decât în mine. De-aș fi învățat de atunci lecția! Am tras cu dinții de rochie, am rupt două bucăți cu care mi-am înfășurat palmele și-am dus povara la bun sfârșit. Dar parcă tot a fost mai ușor decât acum, când târam după mine saci de iluzii, către moara care să le macine mărunț. Sufletul, când sângerează, cu ce să-l bandajezi?

Cum mergeam așa aiurită, mi-a atras atenția silueta „consilierului”. E greu să nu observi o siluetă de 1,90, într-un costum impecabil, cu-n mers de manechin pe podium, cu tunsoarea perfectă, cu firele de păr alinate precum soldații la raport.

Prin contrast cu aspectul aparent scorțos, m-am bucurat să regăsesc dincolo de „ambalaj” omul modest și sincer pe care-l știam, cel care nu uitase niciodată de unde-a plecat și care-mi povestise cu mult haz despre „calvarul” copilăriei lui, când aduna zilnic știr pentru porci. Trecuseră cinci ani de când îl văzusem ultima oară, dar, când m-a fixat cu privirea neagră, jucăușă, parcă tocmai ce regăsisem un vechi tovarăș de joacă, dintr-o copilărie de demult.

Încercând să leg o conversație, am dat să mă interesez de cariera lui politică. Mare greșală! „Tot Consilier?” A râs de a răsunat bulevardul. „Cum, nu știi că sunt Senator?”

Nu știam. Și nici nu mă interesa. Dar bineînțeles că mi-a venit să intru în pământ. Am dat să mă scuz c-o frază prin care-i spuneam că eu abia dacă știu cine-i Președintele țării, ceea ce nu e departe de adevăr. Dintotdeauna, politica și fotbalul au fost punctele mele tari. El se distra în continuare, apoi mi-a dat niște lămuriri:

„Am ajuns acolo din întâmplare. Nu mi-am dorit și nici nu îmi place”...

Am mai schimbat vreo două vorbe și ne-am despărțit. Pe punctul de-a se depărta, mi-a aruncat râzând: „Mai du-te și tu să vezi Lacul lebedelor!”

Așadar nu uitase. În urmă cu cinci ani, invitase toată delegația noastră la o recepție. Toți au înțeles că invitația fusese făcută pentru mine, dar și că, totodată, diplomatul atent la cel mai mic amănunt nu putea să apeleze la o impolitețe care i-ar fi exclus pe ceilalți. S-au bucurat nevoie mare și s-au dus toți. Mai puțin eu. Care-mi găsisem o scuză al naibii de credibilă – că merg la Operă, să văd „Lacul lebedelor”. Și, ca să mă conving pe mine mai întâi, chiar mă dusesem. În ultimul moment, ca și cum de prezența mea acolo ar fi depins soarta întregii omeniri.

Închisesem telefonul, bineînțeles. În pauză, când l-am deschis, am găsit trei apeluri. Până să intru pentru actul următor, a mai sunat o dată. A încercat să mă convingă cu toate argumentele. „Reprezentanța se mai dă și altădată. N-au intrat zilele în sac. O să mergem odată împreună. Hai că vin să te iau cu mașina!” „Nu!” și nu a rămas. Că doar mie îmi plăcea să merg cu metroul.

Atunci îl auzisem ultima dată. Fugind de el, fugisem de fapt de mine. De-aceea mă dusesem la ballet, de teamă că, rămânând în hotel, aș fi acceptat invitația, cedând fie argumentelor lui, fie celor ale colegilor, care ar fi fost gata să mă ia pe sus. Intenția lui de apropiere era clară, fiindu-mi sugerată și anterior, dar de data aceasta era ca un ultimatum, o acțiune care ar fi pecetluit-o. Iar eu îl plăceam prea mult. Altfel mi-ar fi fost simplu să-l refuz. Și nu trebuia să-l plac. Eram „ancorată” într-o relație care se consuma la mare distanță, dar „ancorajul” era sufletesc și, deci, puternic.

Astfel „am dat cioara din mână” pe o vrabie infectă care, de altfel, la scurtă vreme, mi-a și tras un mare șut în fund. N-am regretat. Dar nici nu uitasem. Așa cum – aveam să constat – nici el nu uitase. Când mi-a luat mâna să mi-o sărute de „la revedere”, am văzut că-i crescuse și-o verighetă pe deget. Mie, în schimb, nu-mi crescuse nimic. Nici măcar o aripă. De lebadă, se-nțelege. Ba încă, vreo două pene amărâte pe care-mi imaginasem că le-aș fi putut folosi la zbor, îmi fuseseră și acelea frânte.

Și, din senin, m-a apucat iar plânsul ăla rău, ca atunci când îmi sângerau palmele, cărând sacii cu grâu către moară. Am vrut să-l strig să-l întreb cât e ceasul și dacă nu crede că Timpul poate fi dat înapoi. Dar mi-am adus aminte: „Ajută-te singură! Și Crucea și-o poartă omul tot singur.”

Am rupt fâșii dintr-o amintire, mi-am încropit un bandaj nepriceput și am mers mai departe. Până am ajuns la Moara de măcinat iluzii cu tot cu proștii care le cară după ei.

SONETE

de *Lică Pavel*

Sonetul milosteniei
(*Inspirat din MATEI, 5:7*)

Ne amăgim când trecem prin secunde,
Că-ndeplinim a cerurilor vrere,
Sperând că vom ajunge la-nviere
Să ne-nfructăm din sfinte pâini rotunde.

Și-având, nestăvilită, o plăcere
De-a arăta că mila ne pătrunde,
Din traistă scoatem pâine pe oriunde
Un câine vagabond parcă o cere.

Convinși că milostenia ne-aduce
În altă lume mii de alte pâini
Ne facem bucuroși încă o cruce,

Trecând nepăsători pe lângă mâini,
Întinse de milogi pe la răscruce,
Scârbiți fiind de ei că nu sunt câini!

Sonetul săracilor cu duhul
(*Inspirat din MATEI, 5:1-12*)

Acei săraci cu duhul, de vor bate
La porțile luminilor sfinite,
Vor fi mai fericiți, cum le promise
Iisus, că-mpărăți-vor peste toate.

Ei, astăzi, nu vor case aurite,
Și nici bijuterii sau nestemate,
Ci visele frumoase, ferecate
În mii de curcubeie înflorite.

De-aceea-n ascultare educați,
De clasa care-n vârf este suită,
Acești săraci cu duhul și curați

Pe-aleși, cu o răbdare infinită,
Nu-i ceartă că, furând, sunt mai bogați
Și astfel toată lumea-i fericită!

Sonetul goliciunii

O, cât de ipocriți putem a fi,
Când suntem revoltați de goliciune,
Spunând că-i și o mare stricăciune,
Când ochiul îndrăznește-a o privi!

Uităm că ea a fost chiar o minune,
Prezentă-n Cerul Sfânt, până-ntr-o zi,
Când fructul interzis se dovedi
Să fie pentru om îngropăciune.

Perechea cea dintâi și fără pată
Și-a pus atunci o frunză ca veșmânt,
Dar groaznic pedepsiți de Sfântul Tată,

Cei doi, ajunși deodată pe pământ,
Văzură cum „a ști” li se arată,
Când frunza cade toamna, fără vânt!

Sonetul zilei de mâine

Îmi spun că mai trăiesc încă-n Lumină,
Când văd că-n juru-mi crește putregaiul,
Ce-ngroapă-n ochiul diavolului Raiul
Și toată inspirația-mi divină.

În margine de viață este traiul,
Acelora ce nu știu ce-i o cină,
Și-așteaptă Ziua Sfântă ce-o să vină,
Când Domnul, coborându-se cu-alaiul

De îngeri pregătiți de seceriș,
Aduce-vor și lor o bucurie,
Trecându-i pe aleși prin ascuțiș,

Că azi, puterea-i foarte grijulie,
Să aibă maidanezii-acoperiș,
Și viață bună cei din pușcărie.

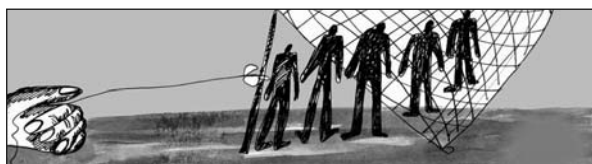
Sonetul "dumnezeilor"
(*Inspirat din EXODUL, 20:1-17*)

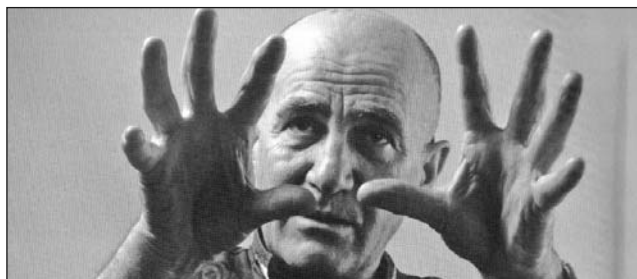
Mă mir c-am fost cândva croit din lut,
Când din Cuvânt puteam să fiu clădit,
Și totuși, sunt chemat în infinit
De-aceiași Tată Sfânt și nevăzut.

Tot El mă vrea mereu de neclintit,
Când zei de glod îmi cer aici tribut,
Spunând că pentru ei am fost născut
Nu pentru Domnul nostru răstignit.

Și agresat de-atâția dumnezei
Mai lacomi decât sunt niște căpușe,
Sugându-i țării euro și lei,

I-aș trage precum Țepeș în țepușe.
Dar n-o voi face-n veci, pentru că ei
Deja-și pun unii altora cătușe!

ECRAN LITERAR

Alexandru Jurca

Mărul și poezia

Ce trebuie făcut ca să scrii poezie? Mai are sens, într-un secol în care se citește tot mai puțin? Poezia e pe moarte, așa spun mulți. Dar dacă poezia e un crez, un mijloc de supraviețuire, o opunere flagrantă la haosul general?

Cine este Mi-ja, personajul principal din filmul **Poetry**? O văduvă de 65 de ani, care-și crește nepotul, îngrijește un bătrân infirm și merge la un curs de... scris poezii. Regia filmului: **Lee Chang-dong**. Joacă **Yoon Jung-hee** în rolul lui Mi-ja și **Lee David** în rolul nepotului Wook.

„De câte ori ați văzut un măr?” - sunt întrebați cursanții. „Niciodată”, le răspunde profesorul însuși. Pentru că a vedea cu adevărat presupune un efort subtil. Să te holbezi la măr, să-i vorbești, să-i observi umbrele, să-i simți fiecare curbă. Profesorul îi îndeamnă să scrie, deoarece fiecare om „are o poezie închisă în inimă”. Astfel începe Mi-ja să ignore cotidianul violent și să redescopere frumusețea vieții. Își reconsideră prioritățile, restabilește raporturi, caută poezia justificatoare, chiar dacă pare o naivitate nătângă, desuetă.

Așa ca în poezia Albatrosul de Baudelaire, aripile uriașe îl împiedică pe poet să meargă, să se confunde cu vulgul. Da, are rost să reechilibrezi universul prin puritate și frumusețe. Realul poate fi sublimat. Așa se poate supraviețui.

Astfel își uită Mi-ja suferința, singurătatea, trecând mai ușor peste orori, cruzime, violență. Cu un surâs vaporos, actrița fascinează.

Oare de ce mi-a amintit de Silvia Ghelan? Aceeași fragilitate elegantă, cu un mers ireal, haotic, dar perseverent. Mi-ja e bolnavă de Alzheimer, dar ce contează? Încearcă să scrie o poezie, să lase ceva palpabil. Așa cum spunea Hemingway că „stropul de noutate pe care fiecare îl aduce e singura moștenire ce-o lasă după sine”.

Ea scrie, chiar dacă sfârșitul e aproape, chiar dacă viața o copleșește. Uneori joacă badminton într-un mod tragicomic cu nepotul abulic, inert, morocănos, implicat în penibilul viol al fetei ce se sinucide.

Filmul debutează cu cadavrul fetei plutind în râu. Peste această imagine apare titlul filmului: **POEZIE**. Tenta oximoronică începe și continuă. Cruzimea va fi calmă, violența va fi surdă.

Regizorul a scris și scenariul, pentru care a primit un premiu la Cannes în 2010. Coreea de Sud rămâne la înălțime artistică. Maniera narativă amintește de cinematograful italian realist, impregnat de lirism. Poate și de Bergman. Lee Chang păstrează stilul din celelalte filme ale sale: **Oasis**, **Secret Sunshine**.

Poate că rostul poeziei este și o altfel de tole-ranță, înțelegere, generozitate. La început, Mi-ja e consternată de dorința bătrânului infirm de a face amor. De aceea ea se întoarce, îi dă pastila salvatoare și intră în vană, alături de el.

Performanța regiei poate fi stabilită aici, unde ridicolul s-ar fi putut instala. Nici vorbă! Să faci poetică o astfel de secvență, înseamnă a avea geniu. Lee Chang are, la fel ca actrița Yoon Jung. Dacă Mi-ja scrie o poezie la finalul vieții, actrița Yoon Jung face la 65 de ani rolul total al vieții sale.

Inspectorul și logodna

Romancierul și dramaturgul **J.B. Priestley** a trăit între anii 1894-1984. A fost membru fondator al Campaniei pentru dezarmare nucleară (1958). Conflictul cu guvernul s-a născut din convingerile sale de stânga, care sunt vizibile și în piesa de succes **Inspector Calls**, ecranizată în 2015 de **Aisling Walsh**. La final, autorul devine moralizator („Suntem responsabili...”), iar stângismul satirizează familia burgheză coruptă.

Piesa și filmul creează un suspens gradat, chiar dacă la un moment dat previzibilul își arată aripa. Soții Birling trăiesc într-o opulență ce li se pare normală în 1912, când colții războiului se arătau deja la orizont. Iată, e o seară specială, deoarece fiica lor Sheila primește inelul de logodnă de la bogatul carismatic Gerald.

E acolo și fiul Birling, adică Eric cel contestatar și alcoolic. Raiul burghez își acoperă minciunile și faptele reprobabile cu o falsă politețe.

Fals este și inspectorul justițiar, sosit deodată să spargă fericirea călduță, să răstoarne conștiințele într-un vertij premeditat.

De ce mă gândesc la Rața sălbatică a lui Ibsen? În sensul scoaterii adevărului de sub faldurile urât mirositoare ale minciunii. Inspectorul sosit are metode de investigație, răbdare și duritate intransigentă.

Da, toți cei de-acolo erau vinovați de moartea Evei, tână rănită de asperitățile vieții. **David Thewlis** (actorul din Macbeth, Harry Potter, Băiatul cu pijama vărgată, Teorema zero) joacă impecabil rolul inspectorului, secondat de **Miranda Richardson, Ken Stott, Finn Cole, Kyle Soller, Sophie Rundle, Chloe Pirrie**.

Regizorul mizează pe trăirile actorilor, iar flashbackurile luminează spovedaniile personajelor. Aici ar fi diferența față de piesă, unde avem doar mărturii spuse, fără ilustrare diegetică. Strălucește personalitatea actriței Miranda Richardson, inflexibilă în rolul doamnei Birling, având totuși un „călcâi al lui Ahile” prin atașamentul față de răzvrătitul Eric, singurul care ar fi capabil de evadare din lumea celor bogați și corupți. Finn Cole (Eric) transmite o tensiune veridică a trăirii interioare, empatizând ireproșabil cu adevăratele spectatori.

POEMUL DE DUMINICĂ

Laurențiu Belizan

ayahuasca

mă gândesc cum ar fi toate anotimpurile
topite într-unul singur:
un paradis nici rece nici cald
cu meduze eșuate pe malul unei ape gri
nici dulci nici amare nici sărate
meduze ca niște ceasuri mecanice translucide
în care timpul a oxidat

prima zi/ ochiul tău stâng:
eram doi albatroși îmbrăcați în denim
o verigă în lanțul trofic al iubirii
aveai un fel de a ocoli realitatea
care te făcea frumoasă
îmi povesteai ca să uiți
despre toți bărbații din viața ta
muzica trimitea-n piepturi gloanțe de miere
mergeam de mână pe străzile aglomerate
prinși într-un Woodstock al orelor
netrăite până la capăt
frenezia se prelingea din arborii de cauciuc
în pahare de plastic
pe roțile asfaltul încins/ în căușul palmei
cerșetorilor

a doua zi ochiul tău drept:
suntem în mijlocul urii/ o insurecție tăcută

a iubirii

la cursul motivațional au spus că în fiecare
dimineață trebuie să îți propui ceva
gîndul se va topi în acel lucru și moartea
se prescrie un timp

încerc
încerc
încerc

sunt vopseaua aceea neagră din spatele geamului
mă lipesc de tine și devii oglindă

peste aproximativ patru miliarde de ani
Calea Lactee se va ciocni cu Andromeda
în principiu asta mă sperie
aș vrea să pot zâmbi și să-ți spun
că e prea departe apocalipsa
avem timp să respirăm pe îndelete
să mergem pe jos în jurul lumii
să citim să facem dragoste o casă
să disprețuim cu pasiune
adică toate nimicurile care alungă plictiseala
dar parcă tot mai mult mi-e teamă

de un singur lucru:
că într-o zi nu o să te mai recunosc în mulțime

să punem frunzele la macerat draga mea:
un strat de lumină
unul de frunze
unul de întuneric

a treia zi ne vom naște pentru cer
și asta nu va fi de ajuns

Aceste poeme sunt traduse în cadrul **Proiectului Internațional** coordonat de prof. dr. **Lidia Vianu**, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan - Universitatea București.

Poeme de **Leslie McGrath** și **Valerie Josephs**

Traducere și prezentare: *Ioana Sabău*

Leslie McGrath

Este o poetă americană ale cărei lucrări au apărut în numeroase publicații, atât americane, cât și britanice, precum **Agni**, **Beloit Poetry Journal**, **Black Warrior Review**, **Poetry Ireland**, **Connecticut Review**. Pentru volumul **Opu- lent Hunger**, **Opulent Rage**, autoarea a câștigat premiul Pablo Neruda în anul 2004 și a ajuns în finala Premiului Connecticut Book.

Miros

„Dacă am putea vedea universul ca un întreg, din depărtare, ar fi de un verde pal, între bleu marin și turcoaz.”

New York Times, 11 Ianuarie 2002

Și mirosul lui ? Cu siguranță nu e o singură aromă.
Nici trandafirii, nici oceanele și nici pâinea de casă
nu-l cuprind cu totul.
Nu poate fi nici suma tuturor mirosurilor -
un negru olfactiv.

Poate vreun amestec, de cedru și cidru,
de combustibil de rachetă și rugină.
Sau ceva asemănător mirosului metalic din aer
când începe ninsoarea. Sau mirosul de pământ uscat
despovărat de ploaie.
Ceva între fărâme de rahat arzând în deșert
și lemne plutitoare
arzând pe linia fluxului. Ceva precum mirosul uscat
de silice.

Sau de mușchi, de ciuperci. Poate mirosul
ciupercilor când le gătești;
bogăția unei supe care-a fost fiartă prea tare.

Sau o suflare.

Un miros între prima suflare de lapte și cea din urmă
expirație extenuată. Da, ca o suflare.

Ecran

Primăvara, vecinii de pe stradă deprind o capră
pe câmpul lor să curețe trandafirii sălbatici
de nestăpânit.

Ierburile cresc și tot cresc prin umiditatea
îndoielnică din Iunie
și căldura jinduitoare din Iulie. Până la finalul
lui August tot ce se mai vedea

sunt umerii ei rotunzi mișcându-se ca un cursor.
Îmi petrec prea mult timp în fața calculatorului.

Pâinea cu bicarbonat

Ți-am lăsat o pâine cu bicarbonat de sodiu
înfășurată-ntr-un prosop de bucătărie albastru,

iar pe tocător, un bol cu unt dulce
și cuțitul tău preferat, dinții lui

tocțiți și doar ușor zimțați. Vreau
să vii acasă și să-l ții-n dreptul obrazului

asa cum ți-ai aplecat capul
asupra pântecelui meu roditor cu ani în urmă

ca să simți cum lovește copilul agitat cu picioarele.
Pune-ți palma pe cercul reavăn

lăsat de pâine pe tavă,
amintindu-ți de noaptea umedă de vară

în care mi-ai săltat bucelele de păr de pe gât,
îndreptându-mi chipul către lună.

Taie o bucată mai groasă decât ți-aș tăia eu ție
și trece-o prin unt.

Gustă drojdia, coacăzele, laptele bătut.
Gustă-mi sarea din mâini.

Valerie Josephs

Trăiește, în prezent, la Londra, după o ședere îndelungată la Paris. A studiat artele frumoase la Londra, Chicago, Glasgow și Canterbury. Pamfletul ei, **Green Minx**, a fost publicat la editura Lizard's Leg Press. Poeziile ei au fost publicate în nu-

meroase reviste, precum **Magma**, **Poetry News**, **Brand**, **Brittle Star** și **The Delinquent**. A fost, de asemenea, inclusă în antologiile de poezie **The Virago Book of Christmas**, **Images of Women**, **I am twenty people** și **Solitaire**.

Zidul unui local dărăpănat a devenit altar

A abordat problema din unghiul greșit,
scria într-un ziar.

Asemeni tatălui lui, un zidar, el făurea lucruri.
Poate că ar fi fost un tâmplar
îndrăgostit de mirosul de rumeguș
și de precizia îmbinărilor la nouăzeci de grade.
Poate că i-ar fi plăcut să bată-n cuie îmbinările
în coadă de rândunică

sau procesul de a crea o ramă pentru geamuri.
Măsurătoarea dispunerii fibrelor de lemn
și lexiconul canelurii și al diblurilor
i-ar fi intrat, în timp, în reflex
cum s-a întâmplat cu Lu Ban, maestrul chinez
care a făurit zmeul, scara basculantă și o pasăre.

Un bărbat pe care de-abia-l cunosc

Avem același sprijin pentru brațe între scaune.
Sufărările noastre sunt, uneori, simultane
și știm că avem o legătură strânsă
în absența prietenului nostru comun.

Nu poate fi atât de rău
să cochetezi puțin – *Prenderò quelbrunettino*
cântă Dorabella, iar sora ei, Fiorfiligi, îl va alege
pe cel blond – știu ele ce desfătări le așteaptă.

De-abia ne cunoaștem și fără cuvinte
ne înțelegem, stingheriți, din când în când,
de atingerile prea intime. Ne așezăm
altfel. Unul dintre noi lasă brațul jos.

Secetos

pentru *Mourid Barghouti*

Poetul descinde dintr-un loc secetos.
A băut pahar după pahar de apă
când a citit în limba lui maternă,
știind că trebuie să se-ntoarcă
acolo unde carnea se veștejește ca un fruct.

M-am gândit la pleoscăitul apei,
la susurul ei într-o cană de metal
sau la drumul ei săpat prin pământ
când țâșnește dintr-o țevă spartă.

O să-mi aduc aminte
de asta
când mi-e sete.

Mihai Lovin Cașoca

SPITALUL DE ÎNGERI

Caruselul cailor albi se rotea monoton în fereastra depărtării, sclipind sub lumina înghețată. Până când galopul s-a transformat în ninsoare viscolită și armăsarul din frunte s-a năpustit într-o parte, stârnind herghelia în vârtejul de bălci al trecutului.

Pe urmă a fost tăcere și un cadran luminos a început să rostogolească tăcerea timpului. Bănuia că îi este frig, dar nu simțea nimic și umbre prelungi, se mișcau hipnotic, undeva la periferia acuității lui vizuale. Apoi se auzeau din nou copitele cailor pe asfaltul unei străzi ce nu ducea nicăieri și un înger l-a mângâiat pe frunte cu răsuflarea lui fierbinte, șoptindu-i că nu mai e mult, că totul se va termina curând, că totul se va termina...

Nu mai știe când l-au trezit ochii roșii ai monitoarelor. Se chinuia să treacă dincolo, bănuia că trebuie să existe pe undeva o telecomandă, un mod de a păcăli lumina roșie, de a evada undeva, departe, nu mai știa unde, cu toate că locul acela se desfăcea neguros peste memoria străină care îi brua amintirile. Pe urmă totul s-a scufundat în alb și țiuitul strident al apartatului din dreapta l-a readus în salonul de terapie intensivă, și i s-a făcut teribil de sete și gândurile au început să se înșurubeze, unul câte unul, în alveolele zilei de ieri.

Așadar, operația trecuse! Îi venea să râdă...

Realiza cât de aproximative sunt părerile oamenilor despre durere, suferință, curaj, și naiba mai știe ce. De fapt sunt doar falsuri, prelucrări supuse tiraniei cotidianului, atomizate printre lucruri, ființe și sentimente. Totul e scris, cu hieroglifele ADN-ului, pe tăblițe de lut ivite din ruinele antichității ființei și expuse în muzeele în care îmbătrânim contemplând irealitățile cuantice ala copilăriei. Dar ce amintiri, Dumnezeule, în toată această degringoladă subtilă, chiar dacă, poate, ele nici măcar n-au existat, altfel decât ca o dimensiune paralelă a universului. Este, de fapt, singura zădărniciie frumoasă care ni se îngăduie. În rest, în spitalul de îngeri nu sunt speranțe, ci doar o rutină obositoare, cu gândaci zglobi și infirmiere policalificate, de la spălatul WC-urilor la servitul meselor sau montarea perfuziilor, atunci când asistentele sunt prea ocupate sau enervate de zgârcenia vreunui pacient.

În dimineața aceea o zărise, pentru o clipă, pe coridor, pe MARIA egipteanca. Trecea, cocârjată și tristă, cu un crucifix în mâna dreaptă și în stânga cu o pungă pe jumătate plină cu un lichid rozaliu și cheaguri de sânge. La celălalt capăt al lumii, un telefon suna insistent. Nu răspundea nimeni...

REVISTA REVISTELOR CULTURALE

RĂSFORI

ANUL XI, NR. 101, AUGUST 2015

Poezie inedită

♦ Semnalăm, cu oarecare întârziere, o poezie inedită a **Agathe Grigorescu Bacovia**, descoperită de profesorul **Nicolae Scurtu**, care notează: „Recent, grație unor faste împrejurări, am descoperit încă un manuscris al poetei Agatha Grigorescu-Bacovia. Despre ce este vorba? Poetul, latinistul și eselistul **N.I. Herescu**, președintele Societății Scriitorilor Români, hotărăște, ca în anul 1940, să i se dedice un omagiu regelui Carol II, cu prilejul împlinirii unui deceniu de la revenirea sa pe tronul Regatului României. Printre cei care trimit evocări, poezii, gânduri și emoționante amintiri menționăm pe **Mihail Sadoveanu**, **Hortensia Papadat-Bengescu**, **George Bacovia**, **Ion Pillat**, **Ion Simionescu**, **Gala Galaction**, **Tudor Vianu**, **Otilia Cazimir**, **Agatha Grigorescu-Bacovia** și mulți alții.

Omagiul lui Carol al II-lea, opera scriitorilor români din acel moment, nu a mai apărut datorită furtunilor istoriei naționale, iar manuscrisele s-au risipit în diverse arhive și biblioteci particulare.

Poezia **Închinare M[ajestății] S[ale] Regelui Carol [al] II-lea** trimisă de Agatha Grigorescu-Bacovia se constituie într-un omagiu absolut adus acestui voievod al culturii române, așa cum a fost numit monarhul României. Impresionează prin uzi-tarea celor mai fericite epiteze și, mai ales, prin versul emblematic:”

„Mărire ție, falnic între regi!.../ Venim smeriți să-ți înălțăm urarea:/ Senin să fii de-a pururi, cum e zarea/ Când e cu soare mult, și fără vijelie/ Să se-mplinească mândra ta, domnie!/ Ca marii voievozi, și marii regi, și blânzi,/ Ce-au făurit mărirea,/ Și-au strălucit prin veacuri cu oștirea,/ Așa și tu, slăvite rege-acum,/ Prin taina gândului și prin tăria slovei,/ Ne duci spre gloria supremă,/ Căci scris a fost ca veacurile toate/ Nemuritorul laur să înflorească/ Pe falnica și glorioasă-ți stemă.../ Mărire ție, rege, între regi!.../ Ne adunăm cu sârg și voie bună.../ Să te slujim în pace și-n furtună.../ Mărire ție, rege, între regi!...

(**Agatha Grigorescu-Bacovia**, 7 mai 1940)

ANUL XII, NR. 106, IANUARIE 2016

♦ **Calistrat Costin**, președintele filialei Bacău UR, a adăugat, în decembrie 2015, câteva file „calendarului” creației sale literare (volumul de poezie intitulat **Lumea se petrece**, apărut la editura Ate-neul Scriitorilor, din Bacău), semnalul din „Plumb” îngăduindu-ne să cităm câteva grăitoare secvențe lirice: „**Dumnezeule,/ m-am învățat cu mine,/ te simt nicăieri. * Sătul de lume/ m-aș ascunde, dar unde?!/ Mi-am căutat loc/ în gaură de șarpe/ și-am dat de alți veninoși. * Să știi să trăiești/ viața de azi pe mâine asta/ da artă! * Nu știu pentru ce/ am venit pe lume, nici/ de ce voi pleca. * Din nou acasă/ în păcatele mele/ să dorm împăcat... * Am avut un vis —/ cu ochii deschiși în gol/ m-am trezit nimeni. * Sacră beție,/ mai trăiesc din amintiri,/ aproape-am murit. * La ce bună bucuria/ când tot mai adâncă tristețea/ îmi răvășește osemintele/ și aud cum pământul de sub mine cere mereu neființă?!”*

NR. 4 (14) – TRIM. IV, 2015

Acest număr al revistei din Călan (director scriitorul **Ion Barb**) este unul dintre cele mai reușite și interesante, din cele pe care le-am putut vedea.

♦ Iată un poem semnat de **Ioan Moldovan** (Rubrica „Mari poeți români în viață”): „*Știu că ești mort, că ești fratele meu, că ai fost./ Ziua de astăzi voi începe s-o port/ ca pe o glugă de/ minereu. Că mă clatin, că sunt flămând, că tot/ sângele tău obosit vine spre mine — e zadarnic a/ repeta. Lasă, e bine./ Stai liniștit, voi adormi aici în zăpadă și tot ce-a/ fost și se cuvine să ardă va arde. / Cenușa spulberată va trece plutind peste ape în/ cealaltă parte. Abia apoi toate din nou vor răsări/ ca la carte.*” (**Dragă,**)

♦ Sub același generic se înscrie și poemul „**Cristian Șişman, poet**”, semnat de **Liviu Ioan Stoiciu**: „*A murit de foame la 39 de ani: la autopsie nu i-au găsit nici un organ în abdomen,/ nici / ficatul, nici stomacul, nici / un metru de intestin, ele au fost ultima lui hrană,/ Doamne, aruncă/ și tu un pumn de țărână peste sicriu, îți recunoști/ masca? Acolo, în/ cimitir, înainte să fie coborât în groapă, murdărit/ de vin,/ unde unii sosesec din când în când să-ți/ țină de urât și aici, degeaba băigui, fără lacrimi și/ îi alungi, că «ei sunt și nu sunt eu». Pe/ un teren de ucenicie: aici și acolo, unde sursa ta de energie liberă ne/ cheamă/ pe rând să venim să învățăm ele-*

mente/ nevolatile: siliciu, magneziu, aluminiu, calciu, fier;/ pe/ propria piele?”

♦ Neobositul traducător și poet **Leo Butnaru** le oferă cititorilor o bijuterie lirică a poetului rus **Vladimir Burici** (1932 – 1994): „Printre movile de bronz/ din blide de licheni/ privește luna cu fața-i enormă/ de asiato-siberian/ prelingându-se/ luminând peste mlaștini:/ are mult din minunăție/ are mult din fino-ugri:/ la fel de rotofeie/ cu privirea oblică/ purtată de vânt și țipăt de gaiță...// Rupeți de pe mine bandajele celor văzute” (**Lună lângă Moscova**)

♦ Eseul lui **Dumitru Hurubă** **Despre fanatism în literatura română actuală** subliniază falia tot mai evidentă dintre literatura autentică și cea cu „pretenții novatoare”: „... acești mari neînțeleși actuali, de-o prolificitate impresionantă, nu se cantonează într-un soi de fanatism singular, până la un punct cât de cât explicabil, ci, încet-încet, formează grupuri care, ajutându-se cu idei care de care mai năstrușnice aplicate în propria creație, și devoratoare de vechi-vetust-depășit, se luptă fâțiș să impună o modă în literatura acestor ani. Astfel, alambicarea textelor printr-o metaforizare excesivă și extrem de complicată, a devenit un *modus vivendi* în care exprimarea și transmiterea operei spre cititor cu respectarea unor norme de comunicare, și de conduită, firesc-tradiționale, a devenit o absurditate și, prin extensie, a dus la adâncirea prăpastiei producător-consumator până la o ruptură efectivă între cele două entități...”

În aceste condiții, sfertul de veac scurs după '89, a schimbat în mare măsură fața și substanța literaturii naționale. Fără să dau nume, să amintesc unor adepți fanatici ai noii literaturi că încă de prin 1990 au început să apară o seamă de autori diziendenți, ridicați în slavă de unii critici literari, autori deveniți peste noapte genii ale căror opere au sfârșit-o apoi rău, într-un anonim perfect.”

URMUZ

SERIA A II-A, ANUL II, NR. 11 – 12, 2015

♦ Comentând volumul semnat de poeta **Radmila Popovici**, din Republica Moldova, **Florin Dochia** scrie: „Ultima impresie este de dependență a cititorului, care nu se mai poate desprinde din plasa întinsă cu dibăcie de Radmila Popovici.

Rafinamentul discursului – observat, unde, de Șerban Foarță – iscat din ritmurile pe care le impune, ca într-o coregrafie pe linia frontului – din bucăți de trupuri-suflete, din zdrențe și petice de trăiri, din cioburi de oglinzi care-au păstrat chipuri uitate, rafinamentul, așadar, este marca acestui volum aflat în certă ascendență față de cele ante-

rioare.” («Unicat» sau **Însuflețirea obiectelor**)

♦ Tot redactorul-șef al revistei câmpinene, în cronica intitulată „**Cântecele femeii – copil**”, notează despre volumul **Adei Carol**, **Declarație de dependență**: „Limpezimea expresiei, lipsa de bibiluri ornamentale în ceea ce, altfel, s-ar putea încărca de mulțimi de amănunte anatomice care să illustreze «la petite mort» (cum frumos îi spun francezii orgasmului) face ca emoția să fie dintre cele înalte: „Mi-e dor de tine așa de rău/ că vreau să te iubesc acum / până rămân fără trup, / până mi se închid ochii / și buzele de topest în pielea fierbinte...” (**Dorință**). „Nu știu – concluzionează Florin Dochia - ce cale va urma poezia tinerei Ada Carol, dar, cu siguranță, este capabilă de numeroase surprize, expresivitatea limbajului și îndemânarea stilistică fiindu-i deja calități evidente, iar volumul de față dovedește că ea are multe de spus. Viața are, în poezia ei, o altă valoare de întrebuințare decât la majoritatea colegilor de generație și deține toate uneltele necesare pentru a o disemina în texte dintre cele mai convingătoare și furnizoare de încântătoare dependență.”

♦ Un „strigăt” mereu fundamental și mereu fără răspuns, în versiunea lirică a **Emiliei Zăinel**: „Mă auzi, Doamne?/ ploaia a intrat în casele oamenilor și-și face/ cuib în mintea lor/ le dă un impuls pentru a nu uita să ducă/ lingura la gură/ vremea decide/ vine când vrea, stă cât vrea/ nu știu ce o face Dumnezeu dincolo de nori/ sau poate că duce lingura la gură/ și suntem la mâna oricui/ iar când se deschid ușile/ ca două aripi de fluturi ținute prea mult/ între degete/ mergem prin gunoaie căutând iluminarea/ viața asta nu poate fi așa de rea/ hei, doamne, dar ce tot ai cu noi de ne pedepsești?/ doamne?/ mă auzi, doamne?”

ANUL VI, NR. 53 – 54/ DECEMBRIE 2015

♦ În editorial, redactorul-șef **Nicolae Silade** scrie „**Despre devenire și evoluția umană**”, abordând subiectul din perspectiva contradicției dintre ceea ce suntem și ceea ce devenim: „În clipa când vine pe lume, omul e întruchiparea dragostei, a divinității. Însă doar în clipa venirii lui pe lume. Abia în clipele care urmează nașterii sale, el începe să devină om. (...) Devenirea lui ca om nu înseamnă însă și devenirea lui ca ființă. Dimpotrivă. Încadrat într-o religie sau alta, într-un șablon social sau altul, el este modelat după principiile comunității în care a sosit.

Se îndepărtează astfel din ce în ce mai mult de originea sa divină și se integrează din ce în ce mai mult în societatea din care face parte. Paradoxal, prin cunoștințele acumulate, se îndepărtează din ce în ce mai mult de sine însuși din punct de vedere spiritual, spre a deveni din ce în ce mai personal din punct de vedere uman. Abia când ajunge pe cea mai înaltă treaptă a devenirii umane, constată cât de jos a căzut din punct de vedere spiritual. De aici începe căutarea de sine. Și începe prin lepădarea de sine.”

◆ Criticul **Adrian Dinu Rachieru** schițează, la rubrica „**Profil**” un *portret* sugestiv al prozatorului **Vasile Andru**: „... un febril care caută liniștea, râvnind trăirea sapiențială. S-a născut, probabil, cu gena fericirii, bucurându-se de un cumul de «soartă bună», neîncovoiat de încercările aspre ale vieții. Acel verdict rostit de Gica Iuteș, «nu scrii ca toată lumea», motiv suficient pentru a fi respins de la publicare în *Luceafărul*, îl va încânta pe S. Damian, găzduindu-l în România literară. Într-adevăr, Vasile Andru (Andrucovici) rămâne un prozator cerebral, inclasabil, de redescoperit cândva, inclusiv sub unghiul pionieratelor sale silențioase, sarcină care nu ar trebui lăsată în grija posterității. Asumându-și o singularitate misterioasă, făcând figura unui «înțelept răzvrătit», suspectat cândva de «bravadă intelectuală» (cf. Dana Dumitriu), Vasile Andru are vrerea și puterea de a scruta, cu luciditate, esențialul, recuperat, totuși, prin literatură.” (Un pelerin: Vasile Andru)

♦ O confesiune a doamnei **Magdei Ursache** (dintr-o epistolă adresată regretatului profesor **Luca Pițu**) ar trebui să-i facă măcar atenți pe tinerii simpatizanți ai unei „stângi” oportuniste și (încă) tentantă pentru naivi:

„Scrișul pe mine m-a vindecat. Mi-a amănănat finalul (mă bătea serios gândul dispariției; am invidiat-o pe Dana Dimitriu, născută ca și mine în 1943, când a murit, în 1987: scăpase de absurdul socialist), după ce m-au scos de la Universitate și din Institutul «A. Philippide» de trei ori în doi ani. Insist pe drama asta a mea, riscând să plictisesc, numai pentru a le spune tinerilor deveniți stângiști, cu stețuța lui Che Ghevara pe basca trasă pe frunte, cum a fost viața în comunism. Pentru ei e o irealitate; pentru noi, păgubiții, năpădiți de cultura realist-socialistă, este încă o realitate imediată cruntă. Partidul trebuie să fie forța orbitoare, iar menirea scriitorilor era să se dăruiască, tovarăși, clocotului muncii. Cum? Cu ochii închiși. Atunci, o glumă de linotipist mi-a terciuit existența. Am intrat fără vină în lungul șir al autorilor interziși. Treisprezece ani...”

ANUL XI. NR. 4 (45)/ 2015

♦ În „Cei doi Labiş”, *Adrian Dinu Rachieru* pledează pentru o necesară reevaluare a poetului din Mălini:

„Moartea sa (care a fost văzută ca o jertfă) l-a salvat oare? Sau, dimpotrivă, nu i-a oferit răgazul de a se desprinde din «capcana comunismului» (cum zicea Aurel Covaci, fostul coleg de cameră)... Nu e vorba, evident, de o formulă coerentă ci de o febrilă căutare, tot în numele demnității și purității, accentuând însă nota reflexivă. Poetul era în drum spre altceva și un caiet verde (aflat la Savin Bratu și pierdut la cutremur; în '77) conținea astfel de poeme dinamitarde, inversând știutele clișee, congelate de manualele școlare.

Fiind vorba despre o operă «întreruptă» (cu brutalitate, de un destin nemilos), broderia speculativă exploatează tocmai legenda; nu e posibilă o lectură desprinsă de tragismul sfârșitului, cu «iz mioritic» (observa Mircea Tomuș).

Ce se salvează din această operă, fatal inegală, cu relief accidentat, va hotărî timpul, adică noile generații de cititori care se vor apropia de Labiș. Fiindcă poetul, iute clasat drept un «ideolog» obedient, are dreptul la o relectură, într-un context al receptiei calme, reasezând valorile...”

◆ Artistul **Anatol Covali**, fost, până la pensionare, solist la teatrele de operă din Iași, Constanța, Aachen și Lübeck (Germania), la Opera Națională din București, și la Filarmonica „George Enescu” din Capitală, este, indiscutabil, și un poet de marcă, despre care **Sultana Craia** scria: „dacă un poet lasă în urmă cel puțin cinci poezii demne de o antologie exigentă, poate spera la horațianul «exegi monumentum» și are credința, pe care o împărtășim, că Anatol Covali l-a clădit pe al său...”

O demonstrează și acest, după părerea noastră, și acest poem: „*Cioplesc în mine, Doamne, ca într-un bloc/ de marmoră, cioplesc cu ne-ndurare,/ dar nicio trăsătură nu-Ți apare/ sub dalta ce aproape că ia foc./ Te simt pulsând de dor și așteptare/ uit de-al soartei mele nenoroc/ și înciudat că nu aud deloc/ neobosita Ta îmbărbătare./ Și totuși nu renunț în nicun chip/ chiar dacă-abia mai pot de oboseală,/ iar inima-mi e plină de nisip./ Tot Te voi scoate, Doamne, la iveală/ spre-a-Ți admira strălucitorul chip/ în a iubirii mele catedrală.*” (**Trudă**)

ANUL XII, NR.1 (46)/ 2016

◆ Evident, revista nu putea să treacă peste importantul premiu pe care l-a obținut președintele său de onoare, **Gheorghe Grigurcu**: „*Recognoscibilă în peisajul liricii noastre de azi, grație unei specificități congruente de fond și formă, poezia dlui Gheorghe Grigurcu și-a recăpătat locul binemeritat în tabloul general de valori, încununată fiind, recent, cu Premiul Național de Poezie «Mihai Eminescu» – 2015, ediția a XXV-a, pentru Opera Omnia.*”

◆ **Zenovie Cărgulea** aduce câteva clarificări despre volumul lui **Lucian Boia Mihai Eminescu, românul absolut. Facerea și desfacerea unui mit** (Ed. Humanitas, 2015): „*Lucrarea nu este, cum ar putea înțelege cei reticenți față de viziunile analistului asupra unor aspecte ale culturii române, «un eseu despre Eminescu», ci o abordare «a ceea ce au făcut alții din el, transformându-l într-un mit care, de-a lungul vremii, s-a colorat ideologic cu tot felul de interese (căci despre asta despre asta este vorba, în principal). S-au căutat, altfel zis, în opera poetului, îndeosebi în publicistica atât de răspăcată și fulminantă, acele argumente care ar fi putut legitima vreo direcție ideologică sau alta (fie în cultură, fie în acțiunea politică), gândirea poetului fiind răstălmăcită și pusă în slujba unor acțiuni utopice (legionarismul, comunismul). Lucian Boia preferă nu pe «ideologul» Eminescu, care poate fi «interesant», fiind vorba de «un mare gânditor politic», ci pe «marele poet», în care se regăsește.*”

◆ Comentând recenta apariție a volumului **Eseistica lui Vintilă Horia – deschideri către transdisciplinaritate** (Autori profesorii universitari **Mihaela Albu** și **Dan Angelescu**), **Cazar Braia – Baraschi** subliniază: „*Dincolo de ideea frumos exprimată și pusă în pagină cu talent retoric, într-o urgență morală și umanitaristă, transpare acel freamăt cald de al gândirii, solidar cu cei «suferinzi» și «oprimați», freamătul ideistic al unei gândiri febricitare, nelipsind însă șansa redempțiunii, sugestiile salvării, imperativul mântuirii, al evadării din timp și de sub teroarea istoriei. (...) Mihaela Albu și Dan Angelescu realizează prin ediția de față o contribuție însemnată în opera de recuperare a eseisticii lui Vintilă Horia, în calitatea lor de buni cunoscători ai exilului românesc, căruia i-au dedicat lucrări documentare, monografii și sinteze.*”

◆ Ne părăsesc valorile autentice, dar noi mergem, nepăsători și buimaci mai departe, spre... nicăieri. Aflăm, din ferparul publicat de revista gorjeană, faptul că minunatul român care a fost **Ion Miloș** a trecut în eternitate: „*În noaptea de 4 spre 5 de-*

cembrie 2015 s-a stins, într-un cămin de bătrâni din Malmö – Suedia, poetul și traducătorul român Ion Miloș. Născut la 16 februarie 1930 la Sărcia/Sutiesca, în Serbia occidentală (Banatul sârbesc) și stabilit din 1964 la Malmö, în Suedia, poetul Ion Miloș s-a dovedit un adevărat ambasador al culturii și literaturii române în spațiul scandinav, și mai înainte de toate «o voce europeană» (A.D. Rachieru).

Nefiind investit oficial în vreo demnitate de acest fel, scriitorul s-a dăruit pe sine, cu o vocație greu de egalat, actului de promovare a României culturale în lume, făcând servicii imense acesteia într-un moment când punțile cu Occidentul aproape că nu existau, cu atât mai mult legăturile cu lumea scandinavă.

Ion Miloș «stăpânește limba suedeză în mod suveran», aprecia criticul Hikan Möller, fiind recunoscut, așadar, nu numai ca «un important poet în exil», dar și ca «un semnificativ poet de limbă suedeză», plasându-se «central și sigur în parnasul suedez» (Mats Granberg).

Autor a peste 25 de volume de poezii în limba română, Ion Miloș a publicat câteva cărți și în limba suedeză, apoi în macedoneană, engleză, persană. Impresionantă este, în același timp, opera de traducător, domniei-sale datorându-i-se transpunerea în suedeză a lui Eminescu, Bacovia, Blaga, Arghezi, E.M. Cioran (pe ultimul propunându-l chiar la Premiul Nobel, filosoful refuzând însă diligențele...). A tradus în suedeză peste 200 de scriitori români, fie în antologii, fie în cărți separate (20 în total), apoi din franceză, sârbă, croată, slovenă și macedoneană.

*Răsplătit cu diferite premii literare românești și internaționale (25) și distincții (8), scriitorul nu și-a adjudecat vreun avantaj material, căci și-a plătit de fiecare dată drumurile europene și hotelurile din buzunarul propriu. Adăugându-se la acestea și unele neînțelegeri ori ingratitudini de breaslă, putem realiza o anumită stare de spirit mărturisită adesea de poetul căruia confratele sârb Adam Puslojič i-a tipărit un volum de poezii exprimându-i condiția de «apatrid»: **Ovidiu pe Ghețar**”*

BUCOVINA LITERARĂ

ANUL XXVI, NR. 11 - 12, DECEMBRIE 2015

◆ Condensate, până la lacrimi, însemnările prin care **Liviu Ioan Stoiciu** depune „mărturie” despre știința de a avea „senz” a regretatului profesor **Luca Pițu**: „*Îi plăcea să exorcizeze prin scris, cu un rafinament incomparabil, răul cotidian. Magistrul din Cajvana sublinia: «Mai degrabă mi-ar prii statutul anarhului, așa cum îl va fi definit Ernst Junger,*

căci presupune o dimensiune de solitudine». Anarh mi-s, declară «Messer Pizzutida Casvana». Adică? «Anarhul... are mai puține iluzii decât anarhistul, care crede încă în inteligența poporului, a societății civile, a asociațiilor cetățenești, numai că dușmănește de moarte statul»... Întrebat (în **Ultima noapte de dragoste și întâia noapte de de filozofie**, 1999) «care ar fi autenticitatea pițuliană», răspunde: „Ce însemnează a fi autentic? Să te manifesti, viu și reacționar. Adică să reacționezi. Să nu te lași prins în formule și scheme... Sunt un tip hermeneutic. Vreau să interpretez și, fără a urla, să sugerez că este...senz, pe-aici, p-acolo. Găsesc niște întrebări pe care mi le pun într-un spectru, ce nu-i chiar excesiv de larg și de bogat, al științelor umane. Câteva dintre ele își exhibă chiar esențialitatea». De reținut: aici a lucrat Luca Pițu, la «esențialitate»... «În opurile mele se exprimă un etician, un estetician, un filozof; poate și un patafizician, poate și un poetician; nu un critic literar; cu toate că uneori sunt foarte critic, iar alteori foarte literar; poate și un hermeneut la sud de Dumnezeu, dublat de un exeget la vest de nicăierea» (...) Cu ultima carte (de care am eu cunoștință), «Lexiconul figurilor căjvănene», 2015, Luca Pițu s-a întors acasă, înaintea anului morții sale (după ce a rătăcit prin Iași-Focșani-Paris, prin Pakistan și India), făcând o retrospectivă a unui «topos ineputabil», intrat de la sine în lumea prozei de calitate, de mare sensibilitate.”

◆ Un poem de Leo Butnar: „Câtă frumusețe în ceva ce nu se vede! – Aerul...” (**Monostihul frumuseții**). Suficient pentru a respira o secundă de eternitate...

◆ Superb nostalgică, mărturisirea lui **Matei Vișniec** despre descoperirea noului continent literar, la care ajunseseră caravelele „aventurierului” **Tristan Tzara**: „Așa l-am descoperit pe Tristan Tzara, mai degrabă ca pe un profet și ca pe un personaj decât ca pe un poet. Erau anii când o relativă deschidere culturală făcea posibilă redescoperirea avangardei, a trecutului și a apartenenței românilor la Europa. Cărțile ajungeau și în unica librărie a orasului Rădăuți, de unde plecam, la fiecare două, trei zile, cu câte o nouă revelație subsuoară. Dacă fenomenul avangardei m-a fascinat, «insurecția dadaistă» m-a convertit. Gestul lui Tzara, care deschide la întâmplare un dicționar Larousse și găsește cuvântul care avea să exprime adevărul epocii, a devenit pentru mine sinonim cu facerea lumii. La 17 ani m-am declarat dadaist și a fost prima și singura dată când identificarea mea cu un crez s-a dovedit totală.”

◆ Dură, până la extrema sinceritate a omului aflat sub vremurile globalizării, reclama bazarului

lui de cuvinte frumoase, a poetului **Adrian Alui Gheorghe**: „Dacă ar ști cititorul/ câtă izmeneală filosofardă/ se ascunde/ sub ceea ce se numește/ îndeobște poezie/ pe care el ar trebui să o/ cinstească precum o religie/ a unui trib/ ales// Dacă ar ști cititorul/ că surogatele i se vînd ca marfă/ poetică,/ că este păcălit la metru, la kilogram,/ la imagine, la profunzime,/ că literatura a ajuns un bazar/ în care toată lumea/ vrea să păcălească pe toată lumea// Dacă ar ști cititorul cît de chinuți de cuvinte/ cît de neînspirați,/ cît de plicticoși sînt poeții/ prea adesea,/ ar pune mîna pe par.”

◆ Dedulcirea la dragoste, într-o versiune adaptată de **Leo Butnar**: „O tânără, pre nume Julietta, îl iubea pe Shakespeare (nu contează ce vîrstă avea el), însă acestuia i se păruse că nu o iubește pe Julietta (ceva mai târziu o va otrăvi), pentru că încerca impresia că o iubește pe Madam Bovary, însă madama asta nu-l iubea pe Shakespeare, fiindcă se gîndea înamorată la domnul Flaubert care însă, la rîndul lui, nu o prea iubea pe Emma Bovary, zisă madam, din care motiv avea s-o otrăvească, deoarece îi plăcea o blondă slavonă, pare-se o chema Anna Karenina, dar care nu iubea deloc franțuzii, fiind patriotă și, firește, îndrăgostiță de un rus – contele Lev Tolstoi, acesta însă nu o iubea pe Anna Karenina, drept care, pe nedrept, o aruncă sub tren (renunțase la a o învenina, pentru că chestia cu toxica deja îl plictisise, cât timp – ani de zile – soția sa Sofia Andreievna tot ducea la gură un flaconaș cu ceva lichid, amenințându-l că-și ia zilele; apoi contesa schimbă placa, zicând că, din cauza prea deselor îndrăgostiri extraconjugale ale lui Lev Nikolaievici, unele din ele, în tinerețe, întîmplându-i-se și pe la Focșani sau Tecuci, unde își pierdea banii și calul la jocuri de noroc – deci, zicea contesa, se va arunca în fântâna de la Iasnaia Poliana... (Aiurea! Poveste veche. Ioc!). Și tot așa - iubește ea, n-o iubește el; o iubește el, nu-l iubește ea, ca în literatură, dar, mai ales, ca în cazul scriitorilor - aceștia nu că nu ar iubi, ci, pur și simplu, trebuie să scrie și tot timpul vieții și-l dedică chiar scrisului care le ajută să învingă ispita de a se otrăvi sau de a se arunca sub tren, ca să nu mai vorbim de fântână. . . Pentru că fiece scriitor e o individualitate (cu tot cu propria moarte, ar mai fi de precizat).”

SPAȚII CULTURALE

NR. 44/ 2016

◆ **Valeria Manta Tăicuțu** (care, vreme de aproape patru decenii de carieră didactică a prins toate nebuniile, toată isteria „instructiv-educativă”, din 1979 și până în zilele noastre) este uimită de fap-

tul că învățământul românesc e scos, din nou, la... reformă: „Acum aflu, cu stupefăcătoare, că se reformează iar sistemul educativ din România. Dacă prin «reformă» trebuie să înțelegem reducerea orelor de Limbă română, de istorie, geografie și biologie, precum și scoaterea limbii latine din programa pentru clasa a opta, înseamnă că ministrul în funcție vorbește altă limbă decât noi.

Reforma trebuie să însemne altceva decât introducerea orelor de educație sexuală la clasele mici; reforma în educație trebuie să însemne și altceva decât amputare și înlocuire, cam în felul barbar în care un picior bolnav era tăiat (nu tratat!) și înlocuit cu unul de lemn.

Scoatem Limba română (oricum, cine mai citește și mai vorbește corect la noi?), scoatem istoria (noi suntem europeni, nu? - n-avem nevoie de identitate și memorie națională!), scoatem Limba latină (strămoșii?! Care strămoși?!) și băgăm tot felul de «educații»: sexuală, religioasă, economică, civică, europeană, tehnologică etc., recalificăm profesorii sau îi dăm afară și-aducem oameni noi, care știu doar de corectitudine politică și nu-și pierde vremea cu mărunțșuri cum ar fi limba, cultura, istoria națională etc.”

♦ Tot despre educație și (re)formă: „Să scoți din școală limba latină, să nu mai știi de Școala Ardeleană și de lupta pentru afirmarea latinității (ca să ne declarăm «slavi romanizați»?) este mai mult decât o crimă, este o greșală, cum spunea francezul acela teribil. Jertfa lui Șincai, cu desaga în spate, târând *Chronicile Românilor* (prima ediție, Buda, 1808) a intrat în neștiință. Cenzorul austriac scrisese pe marginea manuscrisului: **opus igne, auctor patibula dignus** (opera în foc, autorul merită spânzurat). Noii cenzori, care mizează pe amnezie, dar și pe atonie, pe inerție etică, îl elimină din cartea de română.

Ce dacă profesorii de istorie au semnat Memorandumul de la Neamț (10-12 sept.2015), ca istoria să se facă la clasele V-XII, timp de 2-3 ore și să se respecte cronologia, că de-aia e istorie? *Brambureala* asta cronologică îi va face pe elevi să creadă că Tatulici e descălecătorul și că Andreea Esca e Ana Ipătescu.

Tov. Brucan, mâna grea a „Scânteii”, o să le apară ca profetul neamului, un soi de Moise, că tot ne-a prevestit gura lui grea răul de 20 de ani.

E de datoria noastră civică să le repetăm tinerilor că avem personalități morale exemplare. Soluția nu-i tăcerea (lui Iohannis). E necesar să constituim o Ligă, **Liga contra tăcerii**, după modelul Demetru (Dem.) I. Dobrescu, al 51-lea primar general al Capitalei (1930- 34). Dacă ne-am cunoaște

istoria, n-am putea fi atât de ușor manipulați. Auto-cunoașterea etnică e necesară ca aerul. Dacă ne menținem identitatea, existăm. Dacă nu, nu.” (**Magda Ursache – Când istoria cade în corectitudine politică**).

♦ **Virgil Diaconu (Un omagiu lui Mircea Cărtărescu sau De ce îl iubesc unii pe M. C.)** își exprimă câteva îndreptățite nedumeriri, legate de textul elogios semnat de Ioana Pârvulescu (**De ce îl iubim pe Mircea Cărtărescu**: # Pentru că scrie așa cum alții respiră; # pentru că transformă în literatură de vârf tot ce atinge; # pentru că e talentat pur și simplu; # [il iubesc] pentru romanul pe care încă nu l-am citit (...), # il iubim pentru că e un tată atent și inventiv și pentru că are o soție înțeleaptă...), apărut în **Revista de toamnă-iarnă** a Grupului Humanitas, în fapt catalogul Editurii Humanitas la Târgul de Carte Gaudeamus, unde a fost lansat valorosul roman **Solenoid** (aproximativ 70 de lei) semnat de M.C.: „Arta poetică a lui Mircea Cărtărescu este o artă de împrumut. M.C. scrie prin delegație. Arta poetică a acestui poet constă în imitarea unui model poetic sau altuia (afirmația lui M.C. – n.n.). Iar dacă poetul este iubit «pentru că transformă în literatură de vârf tot ce atinge», după cum afirmă Ioana Pârvulescu, trebuie să înțelegem că ceea ce atinge poetul este de fapt literatura/poezia altora și că poezia pe care el o scrie în urma acestei atingeri miraculoase nu este nicidecum o poezie de vârf, ci doar o poezie teribilistă modestă, una dintre cele mai sărace ale generației sale.”

♦ Revista își sărbătorește mentorul spiritual, poetul **Radu Cârneli**, care a împlinit, la 14 februarie, 88 de ani. Din grupajul de poeme („scrise între 1980-1985 și revăzute acum pentru **Spații culturale**” – R.C.) am ales această semnificativă **Vârșă**: „...epuizări, anxietăți, momente:/ de dincolo priviri cătând atente/ cu dor ademenindu-ne spre ele/ – sunet-destin în cosmice mărgele/ și nopți de veghe, zilelor accente –/ epuizări, anxietăți, momente...// (... de n-ai fi tu în teama din aorte/ în gândurile năvălind cohorte/ n-ar fi nici ispitirile-esențe/ nici transparența dându-mi transparențe/ – o, fără soare-n vârf pământul mort e! –/ de n-ai fi tu în teama din aorte...)// ... nedându-mă plăcerilor deșarte/ ci căutând a sufletului parte/ în partea dinspre umbra luminată/ lumina mă luminează ca o pată/ strălucitor născându-mă în moarte/ nedându-mă plăcerilor deșarte...”

♦ **Augustin Doman** găsește una dintre cele mai veridice explicații, pentru averile unora și altora: „Într-o zi de toamnă frumoasă, cetățeanul european Jan Porojan pescuiește undeva pe malul Mării Nordului. Încă de la prima lansare, el prinde o ba-

lenă. Și balena îi spune mieroasă, cu gura ei cât craterul Vezuviului: «Dragă cetățene, eu sunt balena de aur; dacă-mi dai drumul, îți îndeplinesc trei dorințe»; «Hm! Ia, să vedem. Aș vrea niște vile, cabane și hoteluri la Poiana Brașov, Tuzla, Predeal, județul agricol Ilfov...»; «Ele sunt deja la locul lor», îl asigură balena de aur. «Aș mai vrea acțiuni majore la 17 combinate, fabrici și uzine capitaliste, foste socialiste»; «Le ai, la cele mai profitabile. Și a treia dorință?»; «Aș vrea și două tone de carne de balenă, că tocmai i-a crescut prețul la Bursa din New York».

Cetățeanul Jan Porojan s-a întors de la pescuit și și-a completat declarația de avere cu cele de mai sus și cu altele, că a mai prins el și alte balene de aur. (**Jan Porojan și balena de aur**)

CAFENEUA LITERARĂ

ANUL XIII, NR. 2 (157), FEBRUARIE 2016

♦ „A scrie poezie: a te transforma în propria ta înstrăinare, cu o maximă fidelitate față de tine, ca și cum ai săvârși o copie.” – spune, în unul din aforismele sale **Gheorghe Grigurcu**, laureatul celei de a XXV-a ediții a Premiului Național de Poezie „Mihai Eminescu” Opera Omnia

♦ **Ioan N. Roșca** evidențiază, la 140 de ani de la nașterea sculptorului Constantin Brâncuși, în eseu **Brâncuși – fondatorul sculpturii contemporane**, contribuția decisivă pe care a avut-o acesta în evoluția artei moderne: „...odată cu părăsirea atelierului lui Rodin în 1907, el s-a eliberat de influența sculpturii clasice și romantice a celebrului sculptor francez și a început să afirme o direcție artistică nouă, esențialistă, marcată, evident, de filosofia platoniciană a ideilor sau formelor pure.”

♦ **Virgil Diaconu**, în eseu **Poezia ca revelare a ființei sau Arta poetică în viziunea lui Horia Bădescu** pornește într-una din escapadele sale de descifrare a sensurilor poeziei, de la volumul **Dacă Orfeu**, apărut la sfârșitul anului trecut, în a cărui primă parte Horia Bădescu a publicat 12 minieseuri despre poezie.

Iată câteva „secvențe” semnificative: „Poezia este memoria Ființei», spune în acest sens poetul teoretician. Acestei afirmații i se adaugă, imediat, precizarea că «poezia este o memorie ontologică» (p. 15). Așadar, poezia are drept conținut ontologicul și, ca atare, ea îi revelează cititorului tocmai acest ontologic. «Poetul lasă lumea să cadă înăuntrul său, pentru a o reinventa îmbogățită cu sinea sa, pe care o oferă locuirii în această lume înnoită» (ib., p. 14), spune Horia Bădescu. «Reinventarea îmbogățită cu sinea sa a lumii» este, spun eu, vizi-

unea poetică asupra lumii. Poezia este chiar această viziune, poetică, asupra lumii, este modul în care poetul interpretează lumea, existența umană. Ceea ce înseamnă că poezia nu este doar «memoria Ființei», pe care de altfel o avem cu toții. Poezia este memoria ființei redimensionate, deci interpretate de poet prin mijloacele sale specifice. Poezia îmi revelează existența mea sau a celorlalți, dar această existență este văzută prin imaginația și sensibilitatea (afectivitatea) poetului. (...) Stăpânit de viziunea poetică, viziune prin care tratează poetic Ființa, Sacrul, Iubirea, poetul fabrică un text care revelează o lume tensionată poetic, iar sensul acestui text tensionat poetic este tocmai acela de a-i comunica lectorului această viziune tensionată și de a-i provoca acestuia emoția, starea poetică. În fond, menirea poetului este tocmai aceea ca, prin creația sa, să trezească în noi, lectorii, starea (trăirea), emoția poetică, poeticul. (...) Revenind la Horia Bădescu, de fapt la cele 12 articole despre care am discutat, sumar, până acum, ar fi de menționat că ele au fost concepute ca luări de cuvânt la câteva evenimente poetice petrecute în străinătate, la care poetul a participat între anii 1994 și 2012. În mare, articolele semnate de H. B. reprezintă o evaluare a poeziei destul de apropiată de ființa acesteia. Cele 12 articole ar fi avut totuși de câștigat dacă autorul le-ar fi structurat într-un singur discurs: micile contradicții dintre ele ar fi fost astfel eliminate, iar ansamblul obținut și-ar fi sporit forța. Oricum, «cercetarea» poetului merită toată atenția pentru autenticitatea, competența și capacitatea ei de seducție.”

SINTAGMA LITERARE

NR. 6 (17) - 2015

♦ Iată câteva secvențe lirice, apărute în revista dudușteană păstorită de poetul **Geo Galetaru**: „te văd coborând treptele largi prin inserarea de iarnă/ trecând de-a lungul fluviului pe esplanada pustie/ pășind prin parcul înzăpezit, printre băncile împovărate de zăpadă/ abia te mai zăresc prin ninsoarea cernută de tăcerea/ dintre arbori, prin sălile concertelor; în fața pianului/ din mica Rusie, cum era numită cândva Ucraina ta/ în șuierul locomotivelor din gările necunoscute/ acolo, printre mujici și soldați osteniți, roșii ori albi/ în pupila ta fără de nuanțe politice/ refuzând improvizațiile trecând la interpretare/ spre uluirea celor adunați în jurul samovarului/ brațele tale - aripi lopătând prin amurgul zeilor/ estimp, bolșevicii smulgând cu frânghiile cupolele/ bisericilor; pe când o lumină slabă învăluia claviatura/ și tu, de nezarit pe scenă/ de parcă brațele, sonatele s-ar fi desprins/ dintr-o negură și-

beriană, în vreme ce prokofiev/ își târa ca pe o tînichea caracterul/ prin ziua de naștere a lui/ stalin. zile mohorâte. zile neconsolate./ și publicul învelit în șube în sala rece din Murmansk, afară/ bombele decantând un studiu de Rahmaninov, deși/ cu toții se simțeau mai în siguranță acolo/ în sala unduită de frig, și-apoi deodată/ liniștea și tăcerea față de care orice grai e un idiom, o farsă...” (**Andrei Zanca – Iarna rusească și ramura de măslin**, i.m. Slawa Richter); „încă viu. cobori apoi taci îndelung. un om luna și vocile nopții./ blocurile devin pritoare. aproape umane./ o lumină la marginea unei gropi comune./ cerul aproape și dumbrava înrourată din mijlocul camerei./ oamenii au voci. oamenii pleacă. oamenii mor./ uite:/ vin dimineți scrise de alții/ vine viața cea bună și caldă/ se revarsă în cascade peste formele atinse de tine în grabă./ * dacă faci un singur pas ești pierdut./ vine linia orizontului și te înghite cu totul/ vin zăpezile altor vârste și te acoperă/ vine o inimă de piatră/ îți ocupă locul de veci pe care l-ai plătit în rate/ cu bună-cuviință ani ominești de-a rândul./ trupul dă semne de oboseală/ deși îți promitea o călătorie prelungă/ spre fabuloase locuri de vânătoare./ încerci o emoție. nu reușești./ treci mai departe. * dacă ridic o mână am să mă prind de ultima stea a nopții/ și am să mă înalț în văzduhuri cu ea./ ehehei să vezi atunci luna peste apele negre./ ehehei să vezi atunci peste lume cum mai coboară/ aburul trandafirii al uitării de sine./ acum însă intrăm în dumbrava înrourată din mijlocul camerei./ până la capăt vom trăi/ tineri singuri triști sălbatici și liberi// apoi închidem fereastra și începem tăcuți să uităm.” (**Dana Banu – un om luna și vocile nopții**); „De ani și ani plimb pe străzi/ ideea unui poem/ de parcă mi-aș plimba propria-mi moarte./ Deseori prietenii vorbesc/ înșirînd verzi și uscate despre glorie/ sex sau politică și nu-i aud./ Poemul nescris zumzăie în urechi/ și mă scoate pe străzi/ intru în bodegile unde altădată/ prezidam mese de prieteni./ Să luăm o bere, zice Lessy, asta mai saltă glicemia!/ Luăm bem în tăcere/ eu simt cum poemului încep a-i crește solzișorii/ brusc mă ridic și ies iar pe străzi/ ies prin piețe aici totul se vinde și totul se/ cumpără paradisul murdar poate ajunge/ pînă și-n grădinile suspendate pînă și în/ privirea lui Orfeu întoarsă spre Euridice.” (**Daniel Corbu – Poemul peripatetic**)

CONTA

NR. 20/ 2015

♦ Dură, dar îndreptățită, *Meditația* lui **Dimitrie Grama**, (*Patriotismul la români*), despre felul în care ne-am uitat istoria, chiar și pe cea recentă,

cu lehamite și vinovată indiferență: „Comunismul s-a prăbușit în Europa, și, până la urmă, în România. Nu civilizat, ca în restul țărilor foste comuniste, ci violent, cu o așa numită «revoluție» și cu un act final de necivilizație: executarea ceaușeștilor fără un proces bazat pe legi și ordine internațional acceptate, respectate până și în ... Ruanda. Un adevărat proces al dictatorilor ar fi putut pune în evidență, ar fi putut divulga, sistemul pe care se baza dictatura, cine erau cei care, de-a lungul anilor, pe lângă Ceaușescu, l-au dezvoltat și întreținut. S-ar fi putut face liste de inculpați, de criminali, de securiști care, normal, ar fi fost la fel de răspunzători ca ceaușeștii pentru situația românilor. Dar acest lucru nu s-a întîmplat la românii care, dimpotrivă, au «votat democratic», în mod patriotic, un guvern bazat pe foști comuniști și foști securiști. (...) Este românul patriot, sau nu este? Eu nu cred că este! Românul dă dovadă de demagogie chiar și atunci când se expune ca patriot. Nu are sentimente adevărate față de țară, obște, confrate, ci un fel de cacialma sentimentală, cu înjurături și lacrimi la beție, combinate cu amnezie. Poate că cei ce se îndoiesc de «originea pură» a românilor au dreptate și poate că toți românii sunt venetici, ca și mine. Altfel, cum aș putea să-mi explic că eu, «aromânul», și prietenul meu Koari, «neamțul», sau Pișta, «ungurul», avem sentimente mai profunde, și, la scara mea de valoare, dăm dovadă de mai mult patriotism românesc decât mulți români «get-beget»?! (...) Dar ceea ce este nu numai de neînțeles, de-a dreptul tragic, este Conviețuirea Simbionică a românilor, de la țaranul needucat la academician, cu Corupția. Metaforic vorbind, am impresia că românul s-a căsătorit de buna voie cu Frica – Neangajarea – Iresponsabilitatea și are ca mamă soacră Ipocrizia și Corupția. Aceasta «căsătorie» este un act nepatriotic și toate scuzele îmbrobodite cu înflorituri geografice, istorice (dă vina pe alții: turci, greci, ruși, etc.), nu justifică această «căsătorie». Românii ar trebui îndemnați la divorț! Să se despartă de cei care îi mint și îi fură fără milă și fără rușine. Să se despartă de cei care fac neamul de răs. Românul ar trebui să caute și să scoată la lumină, din locurile unde s-au ascuns de prea multă vreme, Curajul, Responsabilitatea și Decența.”

ANUL VI, NR.2 (53), FEBRUARIE 2016

♦ „Sunt orb aici unde sunt,/ pentru că ochii mei au plecat,/ păsări străvezii, în întâmpinarea ta,/

ca să te vadă cum vii.” (**Coman Șova** – **Păsări străvezii**)

♦ Interviu realizat de **Florentin Popescu** cu **Radu Cârnci**, în preajma ziulei de 14 februarie a.c., când poetul a împlinit 88 de ani, include și o amintire despre școala de altădată, nescoasă la... reformă: „Fără nicio-îndoială, în vremea aceea în liceu (Liceul Teoretic „Regele Ferdinand” din Râmnicu Sărat – n.n.) se făcea pregătire serioasă, aceas-ta datorându-se, în primul rând, profesorilor eminenți pe care îi aveam; de exemplu, profesorul Dumitru Crăciun, care ne predă limbile clasice - latina și greaca - traducea din marii lirici Vergilius, Tibullus, Propertius și Ovidius, iar creațiile-i originale (scrise tot în limba lui Horatius!) le publica la Paris în revista „Lingua latina”, condusă de marele poet Léopold Sédar Sanghor. Amintesc, de asemenea, de profesorul Stelian Cucu - poet și eseist - ce se bucura de prețuirea savantului Nicolae Iorga, dar și de profesorii: Ion Nestorescu - geograf, care a scris la acea dată o broșură - document „Transnistria noastră”, matematicianul Hristache Dăscălescu, istoricul Traian Ciufu, autor de manuale în materie, dar și alții de aceeași măsură... Da, ne-a rămas în adâncul memoriei Râmnicul nostru din anii ieșirii din adolescență și, mai ales, primăverile, când orașul (și cu împrejurimile) era o imensă grădină de liliac de care se bucurau cerul și pământul deopotrivă... Nu știu dacă acest paradis mai ființează, încă...”

♦ Eseul lui **Mircea Eliade** - **A nu fi român** – apărut în „Vremea” (nr. 304/1933) și reluat de **Bucureștiul literar și artistic**, demonstrează că „miticismul” lui Caragiale nu este singurul lucru de eternă actualitate românească: „A apărut de curând, o nouă modă printre tinerii intelectuali și scriitori; a nu mai fi români, a regreta că sunt români, a pune la îndoială existența unui specific național și chiar posibilitatea inteligenței creatoare a elementului românesc. Să ne înțelegem bine: tinerii aceștia nu depășesc naționalul pentru a simți și gândi valorile universale, ei nu spun: «nu mai sunt român pentru că sunt înainte de toate om, și cuget numai prin acest criteriu universal și etern». Tinerii aceștia nu disprețuiesc românismul pentru că sunt comuniști, sau anarhiști, sau mai știu eu ce altă sectă social universală. Nu. Ei pur și simplu, regretă că sunt români, și ar vrea să fie (o mărturisesc) orice altă nație de pe lume, chinezi, unguri, nemți, scandinavi, ruși, spanioli; orice, numai români nu. (...) Este adevărat că poporul românesc suferă de multe păcate, este adevărat că ne lipsesc multe axe - dar aceasta e condiția noastră umană, acestea sunt posibilitățile noastre de a atinge universalitatea. Putem pleca de

la ele, sau le putem ignora, pur și simplu. Dar nu e nici cavaleresc, nici eficace - să ne fie rușine că ne-am născut români, numai pentru simplul motiv că nu găsim în valențele românești ceea ce vrea Chestov sau Dostoievski.”

ANUL 53, NR. 557, IANUARIE 2016

♦ Comentând (aproape liric) volumul solistului de muzică populară **Grigore Leșe*** (doctor în Muzică și profesor asociat al Facultății de Litere, Universitatea București), **Liviu Dăncănu** scrie:

„Stilul lui Grigore Leșe e acela al unui cal sălbatic: când a prins să se năpustească, greu îl mai ții în hamuri. Ori a unui leu care, pus în lanțuri, te păzește; scăpat – te devorează. Așa și cuvintele din carte, te năpădesc, precum ceva ce aștepti demult, dar nu ți-ai imaginat cum va fi să fie; sunt ca o ploaie de vară torențială, undeva la țară, într-un câmp cu iarbă proaspătă: te udă până la piele, dar te scapă de arșiță și, unde mai pui că te și atâță cu miresmele ei. Fie că polemizează cu etnomuzicologii și folcloriștii de vocație sau de ocazie, ori împărtășește experiența țaranilor-horitori, fie că tâlcuiește mecanismele horei din grumaz sau devoalează nuanțe ale șamanismului din ograda cântului maramureșean, deslușirile, dar și râvna lui Grigore Leșe nu sunt nicidecum niște nori în care fiecare fan-tezie vede o altă plăsmuire, ci sunt semne îndestulătoare pentru ideile ce au să-și comunice. Grigore Leșe refuză să ofere soluții apodictice. Mai mult, clo-pul horei e ținut mereu țeapăn, iar borul ei e pictat în culori de mir, autorul prinzându-i atâtea flori și apogiaturi cât să nu-l poți pune în cui. Ascultați cartea lui Leșe! Lecturați-i CD-ul! No, așe.”

* **Horea în grumaz. Înger păzitor și ispită**, Ed. Humanitas, 2015

♦ Dintr-un interviu realizat de **Ioan Dănilă** cu **C.D. Zeletin** (membru titular al Academiei de Științe Medicale din România, membru al U.S.R.): „Trecând la personalitatea lui **George Emil Palade**, primul român laureat al Premiului Nobel (Medicină, 1974), Fundația Spandugino – care, prin editura ei, a scos în anul 2012 un elegant volum documentar de peste 1000 de pagini, intitulat **Crestomație de familie** – a propus, în anul Centenarului nașterii savantului, ca actuala „Șosea București-Ploiești”, poartă de intrare în Capitală, să fie numită „Bulevardul George Emil Palade”. Demersul s-a împot-molit, dacă nu mă înșel, la Primăria municipiului București... Așa s-a întâmplat și cu Brâncuși, așa s-

a întâmplat și cu George Enescu...”

Acest fenomen comunistoid face ca, la Buzău, numele laureatului Nobel să fie dat unei școli generale, în timp se liceele de care este legat numele Palade să se numească „Spiru Haret” și „Hasdeu” personalități fără nici o legătură cu urbea... urmuziană.

♦ Din același interviu: „Pe George Bacovia era suficient să-l vezi ca să-l înțelegi pe deplin. Părea că locuiește singur într-un tunel dezafectat. Nu era un nedumerit, ci un dumerit, dar abulic. L-am vizitat cu poezii G. G. Ursu și Petre Pascu; după câte mi-am dat seama, acesta din urmă, un familiar al casei. Era fascinat de jăraticul din sobă: îl privea și-i zâmbea.

În rest – tăcere. Îl gândeam ca medic și nu m-a emoționat, după cum mă așteptam... În schimb, Agatha m-a impresionat mult, prin devoțiunea conjugală față de un – practic – dependent. Era ca o flacără. Avea o credință inebriabilă în geniul soțului ei și lupta ca o leoaică prin toate redutele suferinței lui și ale luptei pentru viață. Am rămas cu impresia că dacă n-ar fi existat ea, Bacovia nu ar mai fi fost în viață...”

OGLINDA LITERARĂ

ANUL XV, NR. 170, FEBRUARIE 2016

♦ **Florentin Popescu** aprecia, într-un comentariu la apariția volumului **Poezii inedite**, subintitulat „*Addenda la N. Labiş, Opera Magna*”, la fel cum o făcea, la sfârșitul anului trecut, la Mizil, și sora poetului, doamna **Margareta Labiş**, activitatea deosebită de restituire „*ad integrum*” a operi poetului din Mălini depusă de d-l Nicolae Cârlan, muzeograf la Muzeul de Istorie al județului Suceava: „*De aproape patru decenii d-l Nicolae Cârlan a pătruns cu unelte cercetătorului și ale editorului, dar și cu sufletul în „Arhiva Labiş” și a dat la iveală inedite ale poetului, dar și studii consacrate lui, făcând un imens serviciu literaturii noastre contemporane.*” Astfel încât: „*La optzeci de ani împliniți de curând de la ivirea pe lume a lui Nicolae Labiş, putem spune că avem editată întreaga operă a acestui poet fără seamăn – ceea ce va impune, desigur, multe revizui și ale viziunilor critice despre el.*”

♦ **Bogdan Pârvanu**, arhitect șef al sectorului 2 București și alte personalități de prestigiu ale culturii române (**Dorin Tudoran**, **Ion Lazău**, **Sanda Golopentia**, **Magda Ursache**, **Vartan Arachelian**, **Adrian Alui Gheorghe**, **Elena Dulgheru**, **Vasile Gogea**, **Ioan Salagean**, **Mariana Gurza**, **Grid Modorcea**, **Dan Culcer**, **Liviu Ioan Stoiciu** etc, au semnat o petiție online împotriva cererii pe care In-

stitutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „**Ellie Wiesel**”, solicită: „*înlăturarea statuii lui Mircea Vulcănescu din piața Sfântul Ștefan*”. Semnatari amintesc faptul că: „*Sute de persoane și zeci de personalități au condamnat ideea totalitarist-bolșevică a Institutului „Elie Wiesel” de demolare a statuii marelui gânditor și martir român Mircea Vulcănescu, aflată în Piața Sfântul Ștefan din București, în apropierea casei filosofului ucis la Aiud.*”

«Nu știai ce să admiri mai întâi la Mircea Vulcănescu: nestăvilta lui curiozitate, cultura lui vastă, solidă, bine articulată, sau inteligența lui», scria Mircea Eliade despre fostul său coleg de la *Criterion*. «Era o excepție amețitoare... un spirit cu adevărat universal», afirma și Emil Cioran într-o scrisoare către familia martirului fără mormânt, devenit, recent, *Cetățean de Onoare post-mortem al localității Aiud* și de la a cărui naștere s-au împlinit în martie 110 ani. Numai Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „**Elie Wiesel**” – aflat sub acoperirea Guvernului României și condus de un oarecare Alexandru Florian, fiul unui comisar kominternist al culturii române – s-a gândit să-și motiveze cererea de demolare a statuii lui Mircea Vulcănescu invocând sentința bolșevică a simulacrului de proces din 1948, prin care omul care a adus pe timp de război tone de aur, aflat și acum în Tezaurul Băncii Naționale a României, era condamnat la «8 ani de închisoare pentru săvârșirea de crime de război și militantism în favoarea hitlerismului sau fascismului», urmând să sfârșească ucis de gardieni străini de România în temnița de la Aiud.”

FAMILIA
NR. 11 – 12 / 2015

♦ Editorialul semnat de directorul prestigioasei reviste orădene, **Ioan Moldovan**, fondată în urmă cu 150 de ani de **Iosif Vulcan**, se intitulează, sugestiv, „**Iar timpul creștea**”:

„Îndemnat de-un prieten să privesc înapoi, vreau să privesc înapoi. Cândva, înaintea timpurilor moderne, Unul a privit înapoi, și zeul a întors-o și mai înapoi pe Una. Și Unului ce i-a rămas? Să cânte cum nu putuse cânta înainte, cântecul fiind înlocuitorul Unei? E vorba de Pierderi și de Dobândiri? E vorba de Melancolie? E vorba Vorbă?

Dar cu tăcerile, cum procedăm? Ce sunt ele, când sunt? Timpurile moderne sunt gata? Au de-

venit nostalgii? Ce e Nostalgia? O frază de cine inventată ca cu a ei putere să ne mențină-n jug?

Nu, trebuie să mă limitez. Așa nu ajung nicăieri. Dar dacă mă limitez, unde ajung? Ce? nu mai există decât propoziții interrogative? Bun, mă limitez la „Familia”, și din ea doar la acest an care-i ca-și-trecut. Vorbesc bătrânește, pentru că Sărbătoarea a trecut și ea. E trecut. Da, Sărbătoarea. A fost. Deja, o dată/odată ca nici o dată/niciodată. 150 de ani în viață îmi pare c-au trecut.”

♦ Tot Ioan Moldovan semnează o cronică ușor sentimentală (**O bună mireasmă lirică**) la antologia lui Adrian Alui Gheorghe **Ispita**.

„Mie îmi place la Alui Gheorghe buna dispoziție a sentimentului, umorul foarte cald, fin, liric mereu. Da, îmi place Brahms, spune un titlu. Da, îmi place Alui Gheorghe, zic eu, „în amintirea tuturor podurilor care duc spre Praga, în amintirea ploilor care ne leagă și ne adună”. (...)

♦ O „istorie” aparte semnalează **Alexandru Seres**, în eseu **Marginalii la exilul parizian: Lică Cracanera, „prieten și protector al intelectualilor”**

„Lică Cracanera a jucat un rol important în rândul intelectualilor români trăitori la Paris. Nu părea să urmărească vreun profit de pe urma lor; nici n-ar fi avut cum, din moment ce aceștia erau, cei mai mulți dintre ei, cu totul lipsiți de mijloace materiale. Cu siguranță îi făcea plăcere și știa să aprecieze compania acestor intelectuali distinși, pe

care îi trata regește, oferindu-le cu dărnicie ospete în restaurantele pariziene. De unde și formula „prieten și protector al intelectualilor”, cu care îl definește **Eliade**.

Cam în aceiași termeni îl descrie și **Cioran** pe Lică Cracanera. Într-o scrisoare din 1946, adresată tot părinților, Cioran notează: «În multe privințe am avut noroc cu un prieten evreu român care se află la Paris din 1940.» (...) N-a trecut săptămână fără să mă invite la o masă copioasă; pot conta în orice împrejurare pe sprijinul lui.»

Mihai Șora îl pomeneste și el pe Cracanera, despre afacerile căruia, destul de neclare, ne spune doar că «avea diverse combinații». Fost student al lui Mircea Eliade în anii '30, abia ieșit de pe băncile facultății, Șora se afla în timpul războiului la Paris, ca bursier al statului francez, cunoscându-i aici atât pe Cioran cât și pe Eugen Ionescu, pe care îi privea cu admirație, «ca unul care era foarte departe de generația lor». Inevitabil, avea să-l întâlnească și pe Cracanera (Șora îi spune «Craca Nera», considerat a fi un pseudonim), despre care spune că «era prieten cu toți intelectualii români, fiind îngerul păzitor din punct de vedere financiar al tuturor prietenilor săi». Tot de la Șora aflăm că simpaticul nostru om de afaceri (destul de dubioase, dar totuși afaceri) era considerat ca aparținând de «grupul Fundoianu».

Redacția revistei FEREASTRA

Director: Emil Proșcan; Redactor-șef: Lucian Mănăilescu

Adresa: Strada Agatha Grigorescu Bacovia, nr. 13 A

Telefoane: 0244251144; **Director:** 0722653808; **Redactor-șef:** 0769210763.

E-MAIL: lmanailescu@gmail.com; revista.fereastr@gmail.com

Redactori: Emil NICULESCU, Șerban GEORGESCU, Florin URSULEANU (Tehnoredactare) Mihai LOVIN-CAȘOCA, Maria Cornelia TOMA, Nicoleta TUDORACHE (difuzare)

TIPAR EXECUTAT DE EDITGRAPH BUZĂU

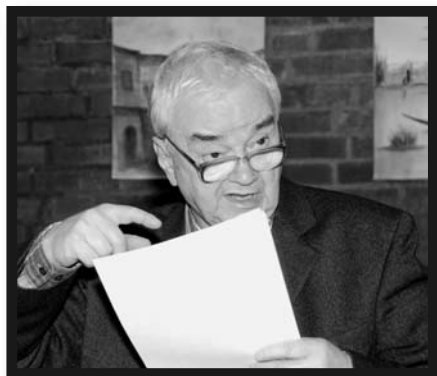
Buzău, fdt. Filantropiei, nr. 37

Tel.: 0720 144348; 0724 534329; Fax: 0238 727520

E-mail: editgraph@gmail.com; office@editgraph.ro

ISSN 1844 - 2749

Ion Miloș

Ion Miloș, „o voce europeană” cum îl caracteriza criticul Adrian Dinu Rachieru, s-a născut la 16 februarie 1930, în Sărcia (astăzi Sutjeska), în Banatul sârbesc, din părinți români. A absolvit cursurile Facultății de Filologie din Belgrad, în 1955 (în 1953 publicase primul său volum de versuri - **Muguri** - scris în limba română - Editura Lumina, Vârșeț)

Din 1964 se stabilește la Malmö, în Suedia, traducând în limba țării ce decernează premiile Nobel, peste 200 de scriitori români (Eminescu, Bacovia, Blaga, Arghezi, E.M.Cioran etc.) devenind astfel un veritabil ambasador cultural al României.

Urmează cursurile la Sorbona unde obține licența în litere. (1960 – 1963) și la École des Hautes Études din Paris (1963 – 1964). Revenit în Suedia, a lucrat ca profesor, predând limbile: franceză, română, sârbo-croată și suedeză. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din: România, Suedia, Serbia, Republica Moldova și Macedonia.

Din nefericire, la sfârșitul anului trecut, în noaptea de 4 spre 5 decembrie poetul și traducătorul Ion Miloș a plecat în eternitate, lăsându-ne și mai săraci, și mai... triști!

Când m-am născut

Când m-am născut
N-a murit nici un om
A fost la începutul postului mare
Ziua cea mai curată din an
Atunci de ce-mi sunt orele negre?
Cine mi-a furat arcușul din inimă
Ca să facă din mine o jucărie
Să distreze sufletele
Ce nu vor să gândească

Cerul de sub ierburi

Există un cer sub ierburi
Acolo vin gândurile dimineața
Să bea rouă
Se aude o taină

E muzica
Pe care doar cei învinși
O știu cânta
Când vântul devine mai tare
Decât vorbele
În ce să cred
Dacă nu în morții care învie
Și-n omul care merge pe ape

Cerul din vis

Într-o noapte am visat c-am murit
Și am zburat în cer
Un înger a venit să stingă lampa
Morții n-au nevoie să citească
Cărțile aprind amintirile vieții
Apoi a venit un poet
În nimic și tu ești nimic
Moartea este viața fără cuvinte
Sufletele care încă nu și-au găsit drumul
Cumpără indulgențe
Broaștele cîntă psalmi de mîntuire la televizor
Dumnezeu se roagă singur într-o pustie
Lumea se învîrtește în jurul Marelui Vis
Precum în cer așa și pe pămînt

Așa moare timpul

Iubești soția copiii țara
Muncești
Faci bani
Așa moare timpul și viața
Așa devin armăsarii
Cai cumiști de tracțiune
Și taurii, boi bogați
Cumperi lucruri și vise
Anii trec peste tine ca norii
Frumos
Minunat

Deodată
Începe mărunul să se strice
Și vântul să bată

Nu mai îndrăznești să privești îndărătul
Nu mai vezi nimic înainte
Cuiburi goale în jurul tău
Auzi lupii zădărniceii cum urlă
Să ai de toate și să nu fii nimic

Vrei să fugi de tine
De lume
De frunze

Nu mai poți
Ești singur

I.S.S.N. 1844 - 2749